

Jon

ndê ñawaê ñayham

Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-ñga

Jon inñ Yisu ndê ñgacsêñomi 12 si dan, nan kêsêlêñ whiñ Yisu ma mbo whiñ inñ tòm inñ ndê bêc mbo nom-ñga hon, ma bocdinañ dec ñgô yom hon nan inñ kêdôhôn ma gêlic gwelen nan inñ kôm. Yêc 13:24, 19:26, 20:2 ma 21:7, Jon to yom pi ñgacsêñom dan, nan Yisu atac whiñ ñandô. Lau daêsam sêñyalê bu yom dau hêganôn Jon dau, magoc inñ tec bu tôte dau tiawê.

Lau ñatô sêsam Jon ndê bapia bu ‘Buku Gêñ Dalô-ñga,’ bu inñ to yom pi gêñ dalô atu-tu nan Yisu kôm. Inñ to yom pi gêñ dalô hon nan Yisu kôm, nan dom. Inñ to yom pi gêñ nan bu whê Yisu sa bu Mesaya nan Anötö gic bata bu êñkiñ têt inñ ndê lau Israel-ñga. Jon dau whê ndê bapia ñahu sa bocdec bu:

Yom pi gêñ dalô dindéc, nan yêc tu bu mac asam ma akêñ whiñ bu Yisu inñ Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêñ whiñ inñ ndê ñaê-ñga, dec mac oc atap señ ambo tamli-ñga sa. (20:31)

Jon sam Yisu bu Anötö ndê Yom Dau nan mbo titêm-titêm, nan meñ ti ñamalac. Inñ mbo whiñ Damba Anötö têt ñamata-ñga, ma inñ Anötö dau (1:1). Bocdinañ lau nan sêñyalê Yisu tidôn, nan gitôm sêñyalê ti sêlic inñ Damba dau whiñ (1:18; 8:19; 14:7). Jon tac whiñ bu lau nan sêsam inñ ndê bapia sêtap señ dandöc tanli-ñga sa. Ma señ dau

datap sa yêc Yisu tawasê, tôm yom nan Yisu sôm pi dau, ma Jon to yêc (14:6) bocdec bu:
 Aô tanwasêñ gati señ bu ñamalac sêtêñ Damañ sêndi,
 ma señ dan yêc dom.

Yisu Kilisi Nahu

¹ Têñ têm ñamata-nga nom sambuc dindéc mbasi, nan Yisu nan dasam bu Yom Dau, in mbo. In mbo whin Anötö, ma in Anötö dau. ² In mbo whin Anötö têt têm ñamata-nga. ³ Gêñ hon nan yêc, nan in dau kêñ, ma gêñ dan hôc asê ña lêt dan dom. ⁴ Yac neñ dambo tanli nahu in dau, ma in dau ti ñamalac nom-nga si Nawê. ⁵ Nawê dau pô gameñ ñasec, ma ñasec gitôm dom bu kôm ñawê dau ahuc.

⁶ Anötö kêkin ñgac aheñ-nga dan meñ, nan ndê ñaê Jon. ⁷ In meñ bu hoc yom ñandô asê pi Nawê dau, tu bu lau hon nan sêngô in ndê yom, nan sêkêñ whin Nawê dau. ⁸⁻⁹ Jon in Nawê dau dom, tigen in meñ bu hoc yom asê pi Nawê ñandô dau, nan oc meñ êñkuc in bu pô ñamalac hon.

¹⁰ Nom sambuc dindéc Anötö kêñ ña in, tigen têt ndoc in hôc asê, nan lau nom-nga sêñyalê in dom. ¹¹ In ti nom sambuc dindéc ñadau, magoc têt ndoc in meñ, nan in ndê lau Israel-nga sêkôc in sa dom. ¹² Magoc lau hon nan sêkôc in sa, ma sêkêñ whin in, nan Anötö gêlic ñayham ma kôc ñac sa sêti in ndê balêkoc. ¹³ Sêti in ndê balêkoc ña lêt tôm lau nom-nga si lêt sêkwê balêkoc asê-nga dom, me tu ñamalac dau si gauc gêm me atac whin-nga dom. Mba! Anötö dau kôm ñac sêtiwakuc dec sêti in ndê balêkoc.

14 In nan dasam bu Yom Dau sip nom men ti namalac, ma mbo whin yac. In men akên Damba Anötö, ma Damba ndê mwasiñ ti yom nandô gêm in ahuc. In Anötö ndê Atu tigen, dec wêkain naclai ti nawasi atu, ma yac alic in ndê naclai ti nawasi dau, nan su. 15 Jon hoc yom asê pi in gwanan su bocdec bu, “Ngac dan oc ênkuc aö, nan hóc gêlêc aö su, nahu bu in mbo wandêc su mbo.” Ma tên ndoc in hóc asê, nan Jon sôm bu, “In ngac dau dinan dec gahoc yom asê pi in gwanan su.”

16-17 Mun-nga Anötö kêmwasiñ lau Israel-nga na yomsu nan in kên tên Moses. Magoc kwahic dec Yisu Kilisi men, ma Anötö ndê mwasiñ gêm in ahuc sambuc, dec yac hon datap mwasiñ ti yom nandô sa hóc gêlêc su, yêc Yisu. 18 Namalac dan gêlic Anötö su dom. Magoc in ndê Atu tigen Yisu †Kilisi, nan mbo kêpin Anötö dau, in dau in Anötö, nan sip nom men ti namalac, ma whê Damba Anötö sa tên yac, dec tanjalê in.

Lau sêndac bata Jon, Ngac Kêku Lau-nga

19-20 Tên ndoc Jon kêku lau mbo, nan lau bata Israel-nga sênkin †dabuñsiga natô ti lau †Liwai natô akên Jerusalem sêtên in si, ma sêndac in bu, “Am asa?” Jon sêc yom dan ahuc dom, in sôm yom yêc awê bu, “Aö †Mesaya dom.” 21 Dec nac sêndac in, “Bocdinan dec am asa? Am Elaija, a?” Ma in sôm, “Mba!” Goc sêndac, “Am propet gitôm Moses nan Anötö gic bata bu ênkin men, a?” Ma in sôm, “Mba!” 22 Bocdinan sêsôm tên in, “Dec sôm daôm asê tên yac bu am asa. Yac bu akên nawae tên lau nan sênkin yac amen nan.” 23 Jon ô nac si gêndac na propet Aisaya ndê yom dan, ma sôm, “*Namalac nan*

ta yom yêc gameŋ sawa bu, ‘Amasaŋ Pômdau ndê seŋ tisolop,’ naŋ aö daun dec.”

²⁴ Lau Palêsai ŋatô sêmbô sêwhiŋ lau naŋ lau bata sêŋkiŋ sêtêŋ Jon si. ²⁵ Sêŋgô Jon ndê yom dau, dec sêndac iŋ bocdec bu, “Am daôm sôm bu am Mesaya dom, ma bu am Elaija dom, ma propet atu dau dom. Ma bocke dec am kêku lau mbo?” ²⁶⁻²⁷ Ma Jon sôm, “Aö dec kaku lau ŋa bu, magoc ŋgac daŋ oc êŋkuc aö, naŋ hóc gêlêc aö su. Aö dec ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu wati iŋ ndê ŋgac akiŋ bu wanŋapwêc iŋ ndê atapa ŋawalô. ŋgac dau kwahic dec mbo mac ŋalhu, magoc mac anyalê iŋ dom.”

²⁸ Jon kêku lau mbo malac daŋ ŋaê Betani, naŋ yêc Bu Jordan ŋadaŋga mbu têŋ ac pi-ŋga. Ma gêŋ hoŋ dinaŋ hóc asê yêc gameŋ dinaŋ.

Yisu iŋ Anötö ndê Domba

²⁹ Bêc daŋ tiyham ma Jon gêlic Yisu kêsêlêŋ têŋ iŋ meŋ, ma sôm, “Alic ŋgac dê! Iŋ †Anötö ndê Domba, naŋ Anötö kêŋ bu kôc ŋamalac si sac su. ³⁰ Iŋ ŋgac dau naŋ aö gasôm yom pi iŋ muŋ su, bu ŋgac daŋ oc êŋkuc aö meŋ, naŋ hóc gêlêc aö su, bu iŋ mbo wandêc su mbo. ³¹ Muŋ-ŋga aö daun neŋ gauc sa pi iŋ dom, tigeŋ kwahic dec aö gameŋ kaku lau ŋa bu, tu bu watôc iŋ asê têŋ lau Israel-ŋga.” ³²⁻³³ Jon sôm yom dinaŋ su, goc giç têku yom ma whê yom sa bocdec bu, “Yomandô. Muŋ-ŋga aö daun neŋ gauc sa pi iŋ dom, tigeŋ Anötö naŋ kêkiŋ aö bu wanŋu lau ŋa bu, naŋ sôm têŋ aö bu, ‘Am oc lic ŋalau Dabuŋ sip têŋ ŋgac daŋ meŋ. Ma ŋgac dau dinaŋ oc êŋku lau ŋa ŋalau Dabuŋ.’ Tiŋambu aö galic ŋalau Dabuŋ gêm balusi aŋgô ma sip akêŋ undambê têŋ ŋgac dindec meŋ ma mbo whiŋ iŋ. ³⁴ Aö tanôŋ galic

gêñ dinan̄ hóc asê ñgac dau su, ma tu dinan̄-ñga kwahic dec gahoc yom asê pi in̄, ma gasôm asê têtñ mac bu in̄ Anötö ndê Atu.”

Yisu ndê ñgacsêñomi ñamata-ñga

³⁵ Ñagalañsê Jon mbo bu dau ñadali ma in̄ ndê †ñgacsêñom lu sêmbo sêwhin̄ in̄. ³⁶ Yisu kêsêlêñ men̄, ma Jon tahê in̄ ma sôm, “Kec, Anötö ndê Domba dê.” ³⁷ Têtñ ndoc ñgacsêñom lu sêñgô Jon ndê yom dinan̄, nan̄ sêhu in̄ sin̄ ma sêñkuc Yisu. ³⁸ Yisu kac dau kwi ma gêlic bu in̄lu sêñkuc in̄, dec ndac, “Bocke dec amlu añkuc aö?” Goc in̄lu sêsôm, “Rabai, am yêc nde?” (Ñaê †Rabai danem kwi bu ‘Kêdôhôn-waga.’) ³⁹ Ma in̄ sôm, “Amen̄ ma alic.” Goc in̄lu sêñsêlêñ sêwhin̄ in̄ si, ma sêlic gameñ nan̄ in̄ yêc. Sêhóc asê têtñ telha, acgatu gitôm 4 kilok, ma bocdinan̄ dec sêmbo sêwhin̄ in̄.

⁴⁰ Ñgac lu nan̄ sêñgô Jon ndê yom ma sêñkuc Yisu, nan̄ si dan̄ in̄ Andru, Saimon Pita ndê asi. ⁴¹ Ñagahô in̄ gi tap dôwa Saimon sa, ma sôm têtñ in̄, “Yac atap †Mesaya sa su.” (Yom Mesaya dau danem kwi bu Kilisi.) ⁴² Goc in̄ wê Saimon s a têtñ Yisu gi. Yisu tahê in̄ ma sôm, “Am Saimon, Jon ndê atu. Kwahic dec aö wasam am bu Kepas.” (Ñaê dau* sem kwi sip Yom Grik bu Pita.)

Yisu kêgalêm Pilip lu Natanael sa

⁴³⁻⁴⁴ Têtñ ñagalañsê Yisu tisa ma gi tap ñgac dan̄ ñaê Pilip sa. Pilip in̄ ñgac akêñ malac Betsaida yêc gameñ Galili-ñga. Malac dau Pita lu Andru si malachu whin̄. Yisu gauc gêm bu têtñ Galili ndi,

* **1:42:** Ñaê ‘Kepas’ nan̄ Yisu kêtñ têtñ Pita, in̄ Yom †Hibru dan̄, nan̄ danem kwi bu ‘hoc.’ Alic Yisu ndê yom yêc Mat 16:18.

dec sôm têtê Pilip, “Mwenê êmkuc aö.” ⁴⁵ Goc Pilip gi tap ngac dan̄ ɲaê Natanael sa, ma sôm têtê in̄ bu, “Mesaya nan̄ Moses ti lau propet sêto yom pi in̄ mun̄ su, nan̄ yac atap in̄ sa su. In̄ Josep ndê atu Yisu akêɲ malac Nasaret.” ⁴⁶ Natanael ngô su goc ndac, “Nasaret? Gêɲ ɲayham bocke oc meɲ akêɲ malac ɲambwa dinaɲ?” Dec Pilip sôm, “Mwenê ma lic.”

⁴⁷ Yisu gêlic Natanael têtê in̄ meɲ, ma sôm yom pi in̄ bocdec bu, “Yomandô! In̄ ngac Israel-ɲga nan̄ yom tasan̄ dan̄ yêc in̄ ndê ɲalôm dom.” ⁴⁸ Dec Natanael ndac in̄, “Am kêyalê aö ɲalêɲ bocke?” Ma Yisu sôm têtê in̄, “Pilip mbwêc am dom eɲ, ma aö galic am ndöc a atu dan̄ ɲahu.” ⁴⁹ Natanael ô yom ma sôm, “Kêdôhôn̄waga, am Anötö ndê Atu. Am yac lau Israel-ɲga mba Kin̄.” ⁵⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm têtê in̄, “Aö gasôm bu galic am yêc a dan̄ ɲahu ma tu dinaɲ-ɲga dec am kêɲ whin̄. Am oc lic gêɲ atu-tu hôc gêlêc in̄ dinaɲ su.” ⁵¹ Ma in̄ gic têtê yom ma sôm, “Yom ɲandô aö wasôm têtê mac. Tin̄ambu mac oc alic undambê kac sa, ma †ɲamalac ndê Atu oc ti seɲ bu Anötö ndê aɲela sêsip sêpi-ɲga.”

2

Yisu gêm bu kwi ti wain

¹ Bêc lu gi su ma lau yêc malac Kana nan̄ yêc gamen̄ Galili-ɲga sêndê mwasin̄ tu ngac dan̄ bu nem awê-ɲga. Yisu dinda mbo whin̄ ɲac, ma ² sêkêɲ ahen̄ Yisu ti ndê ngacsêɲomi bu sêneɲ mwasin̄ dau sêwhin̄. ³ Ma lau seɲ ti sênom̄ gêɲ sêmbo e wain pacndê. Dec Yisu dinda sôm têtê in̄ bu, “ɲac si wain pacndê su.” ⁴ Goc Yisu sôm têtê in̄, “O awê! Tu sake-ɲga am sôm têtê aö? Aneɲ ndoc

menj sa su dom.” ⁵ Tigenj Yisu dinda sôm têtj lau akinj bu, “Gêj bocke nanj inj bu sôm têtj mac, nanj akôm.”

⁶ Yêc mwasiñ dau ñamala, lôñ bu-ñga 6 sêlhac. Lôñ dinañ atu andô, tigenj-tigenj gitôm 100 lita, ma sic waê lau Israel-ñga si mêtê sêñgwasinñ dau ñawasi sa yêc Anötö añgô-ñga. ⁷ Ma Yisu sôm têtj lau akinj, “Akêñ bu sip lôñ hoñ dinañ e menju.” ⁸ Sêtac bu sip e menju su, goc inj sôm têtj ñac, “Añgati sa ma akêñ têtj mwasiñ ñadau êñsahê.” Ma sêkôm gitôm inj sôm. ⁹ Mwasiñ ñadau kêsahê bu nanj Yisu gêm kwi ti wain, ma kêyalê dom bu menj akêñ nde. Tigenj lau akinj nanj sêtac bu sip lôñ, nanj dec sêñyalê. Mwasiñ ñadau kêsahê su, goc mbwêc ñgac gêm awhê-ñga menj, ma sôm têtj inj, ¹⁰ “Lau hoñ sêkêñ wain ñayham têtj lau sênôm muñ e tac ñayham sa, goc sêkêñ wain ñambwa kêkuc. Tu sake-ñga am kêgamiñ wain ñayham kalhac e tiñambu?”

¹¹ Yisu kôm gêj dalô ñamata-ñga dinañ yêc malac Kana, nanj yêc gameñ Galili-ñga. Gêj dau tôc inj ndê ñawasi ti ñaclai asê, ma inj ndê ñgacsêñjomi sêkêñ whinj inj. ¹² Ma tiñambu Yisu lu dinda ma asii ti ñgacsêñjomi sêsip malac Kapenaom si, ma sêmbo bêc ñatô.

Yisu soc lau su yêc lôm dabunj
(Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Têtj têtj dinañ lau Israel-ñga si om atu †Mwasiñ Pasowa-ñga menj kêpiñ. Tu dinañ-ñga Yisu pi Jerusalem gi. ¹⁴ Inj hôc asê su, ma yêc lôm dabunj ñabatêmndö, inj gêlic lau sêhoñ makao ti domba ma balusi bu lau sênemlhi, ma lau ñatô

sêndöc tebo bu sêô lau apa si mone ña lau Israel-
 nga si mone. ¹⁵ Dec in gêm bocbin wac ti po ma
 kêbulu ñac sêsa awê si, ma kêbulu makao ti domba
 sêwhin. Ma in tac lau sêô mone-nga si tebo sa, ma
 kêbalip ñac si mone babalip. ¹⁶ Goc in hec yom
 lau balusi-nga ma sôm têt ñac, “Akôc nem balusi
 dinañ asa awê andi! Damañ ndê andu yêc bu
 lau sênemlhi gêt sêmbo-nga dom. Mac akôm sac
 sambuc!” ¹⁷ Têt dinañ in ndê ñgacsênomi gauc gêm
 Anötö ndê yom dañ nañ sêto yêc bocdec bu:

Aö neñ atac whin tu am nem andu-nga, mbô aö
 neñ ñalôm sa ñapañ. *[BW 69:9]*

¹⁸ Ma lau bata Israel-nga sêndac Yisu ma sêsôm,
 “Asa kêt ñac lai têt am bu kôm gêt dinañ? Kôm gêt
 dalô dañ bu tôc am nem ñac lai ñahu asê têt yac.”

¹⁹ Yisu ô ñac si awha ma sôm, “Aseñ lôm dabuñ
 dindec su, ma aö oc wakwê sa tiyham nditôm bêc
 tö.” ²⁰ Goc sêsôm, “Muñ-nga lau sêkôm gwelen
 sêkwê lôm dabuñ dindec-nga gitôm yala 46. Ma
 bocke dec am gauc gêm bu am gitôm bu kwê sa
 tôm bêc tö?” ²¹ Sêsôm yom dinañ bu ñac sênjalê
 dom bu lôm dabuñ nañ in sôm yom pi, nañ in dau.

²² T inambu, têt ndoc Yisu tisa akêt lau batê-nga,
 nañ in ndê sênomi gauc gêm in ndê yom dinañ. Ma
 têt dinañ sêkêt whin yom nañ in sôm, ma sêkêt
 whin Anötö ndê yom nañ sêto yêc muñ su, pi in
 ndê mbac ndu ma tisa-nga.

²³ Yisu mbo Jerusalem têt Om Pasowa-nga, ma
 lau daêsam sêlic gêt dalô hoñ nañ in kôm, dec sêkêt
 whin in. ²⁴⁻²⁵ Tigeñ Yisu kêyalê ñamalac si gauc ti
 yom hoñ nañ yêc ñac si ñalôm. In pôn da ñamalac si
 yom pi dau dom. Ma tu dinañ-nga in whê dau sa

sambuc têtj ñamalac dañ dom.

3

Yisu lu Nikodemas

¹ Lau Israel si ñgac bata dañ mbo Jerusalem, nañ ndê ñaê Nikodemas. Inj mbo lau †Palêsai si toñ, ma inj lau bata †Sanedrin-nga si dañ whinj. ² Têtj ôbwêc dañ, Nikodemas têtj Yisu gi, ma sôm têtj inj, “O Kêdôhônwaga. Yac alic gêtj dalô hoñ nañ am kôm, dec aňyalê bu am kêdôhônwaga dañ nañ Anötö kêkiñ meñ. Nahu bu Anötö bu mbo whinj ñamalac dañ dom, dec oc tôm dom bu ñamalac dau kôm gêtj dalô gitôm nañ am kôm.”

³ Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Yom ñandô aö wasôm têtj am. Ñamalac dañ bu tiwakuc tiyham dom, dec oc tôm dom bu inj mbo †Anötö ndê gôliñ ñapu.” ⁴ Goc Nikodemas sôm têtj inj, “Ñamalac andô dañ oc tiwakuc ñalêtj bocke? Oc tôm bu sip dinda atac ñalôm ma dinda kôc inj tiyham, me?” ⁵ Ma Yisu sôm, “Aö wasôm yom ñandô têtj am. Ñamalac dañ bu tiwakuc ña bu ma ña Ñalau Dabuñ dom, dec oc nditôm dom bu mbo Anötö ndê gôliñ ñapu. ⁶ Ñamalac sêkwê ñamalac asê, magoc Ñalau tigenj g itôm bu kôm ñamalac dañ tiwakuc ma kêñ ñalôm wakuc têtj inj. ⁷ Aö gasôm têtj am bu mac atiwakuc tiyham ña ñaclai undambê-nga mañ. Am sö tu yom dinañ-nga dom. ⁸ Mbu kêsêlêtj kêkuc Anötö ndê atac whinj. Am gitôm bu ñgô ñakêcsia, tigenj am kêyalê mbu nahu me mbu ñapwê dom. Ma Ñalau Dabuñ ndê gwelenj kôm lau sêtiwakuc-nga, nañ kainj tigenj.”

9 Nikodemas ngô yom dinan, dec ndac Yisu, “Aluê! Yom dinan oc nandô sa njalêḡ bocke?” 10 Ma Yisu sôm, “Am lau Israel si kêdôhôn-waga mêtê-ḡga dan, ma bocke dec am kêyalê yom dindéc ḡhau dom? 11 Aô wasôm yom nandô têḡ am. Gêḡ nan aô ti lau nan sêḡkuc aô nan aḡyalê, dec yac asôm asê. Ma yac ahoc yom nandô asê pi gêḡ nan yac alic su. Magoc mac akôc yac mba yom sa dom. 12 Aô gasôm yom têḡ mac pi gêḡ nom-ḡga, magoc mac akêḡ whiḡ dom. Ma aô bu wasôm yom têḡ mac pi gêḡ undambê-ḡga, dec oc akêḡ whiḡ njalêḡ bocke? 13 ḡamalac dan pi undambê gi bu êḡyalê gêḡ undambê-ḡga dom, tigeḡ ḡamalac ndê Atu, nan sip akêḡ undambê meḡ, nan kêyalê. 14 Muḡ-ḡga, têḡ ndoc lau Israel-ḡga sêmbo gameḡ sawa, nan Moses gic mboc ḡagatu* pi a, ma hôc sa pi lôlôc gi. Ma njalêḡ tigeḡ, lau oc sêndic ḡamalac ndê Atu pi a, ma sêhôc iḡ sa pi lôlôc ndi. Lêḡ dinan gic iḡ ḡawaê, 15 tu bu lau honḡ nan sêkêḡ whiḡ iḡ, nan oc sêtap seḡ sêndôc tali ḡapan-ḡga sa.

16 “Bu Anötö atac whiḡ lau nom-ḡga ndu andô, dec kêḡ ndê Atu tigeḡ mbac ndu tu ḡac-ḡga, bu lau honḡ nan sêkêḡ whiḡ iḡ, nan oc sêḡḡga dom, magoc sêtap seḡ sêndôc tali-ḡga sa. 17 Anötö kêḡ ndê Atu sip nom meḡ bu êmatôc lau dom, magoc kêḡ iḡ meḡ bu ti lêḡ nem lau si-ḡga. 18 Lau nan sêkêḡ whiḡ iḡ, nan oc sêtap Anötö ndê matôc sa dom. Magoc lau nan sêkêḡ whiḡ dom, nan gitôm sêmatinḡ dau si yom tidônḡ su bu oc sêtap Anötö ndê matôc sa, ḡahu bu ḡac sêkêḡ whiḡ Anötö ndê Atu

* **3:14:** Yom pi mboc ḡagatu nanḡ Moses kêḡ pi a dan, nan asam yêc Nam 21:4-9.

tigen dom. ¹⁹ Ma ñac si matôc dau ñahu bocdec bu. Ñawê ñandô sip nom meñ, tigen sêtec ñawê dau ma atac whin lêñ ñasec-ñga, ma sêsap mêtê sac dôñ ñapañ. ²⁰ Lau hoñ nañ sêkôm mêtê sac, nañ sêtec bu ñawê dau pô ñac si mêtê sac e yêc awê, ma tu dinañ-ñga sêtigasuc ñawê dau dom. ²¹ Magoc lau nañ sêñkuc yom ñandô, nañ sêtêñ ñawê sêmeñ ma gacgeñ sêmbo dinañ. Ma tu dinañ-ñga lau hoñ sêlic yêc awê bu ñac sêkôm mêtê ñayham tôm Anötö kên ñaclai têñ ñac.”

Jon sôm yom pi Yisu

²² Dinañ su, goc Yisu ti in ndê ñgacsêñomi sêhu Jerusalem sin, ma sêsa si sêmbo gameñ ñamakê-ñga yêc gameñ Judia-ñga. Ma yêc dindê in mbo whin ñac ma sêñku lau. ²³ Têñ ndoc dinañ Jon mbo malac Aenon, nañ yêc suñ sa têñ Salim. Bu ñagapon ñayham poc gameñ dinañ, ma tu dinañ-ñga Jon mbo dinañ, ma kêku lau nañ sêtêñ in si. ²⁴ Têñ ndoc dinañ Jon mbo awê, sêkêñ in ndôc gapocwalô su dom.

²⁵ Ma Jon ndê sêñomi ñatô ma ñgac bata Israel-ñga dañ sêseñ dau pi lêñ lau sêñgwasin dau ñawasi sa yêc Anötö añgô-ñga. ²⁶ Dec sêtêñ Jon si, ma sêsôm, “Kêdôhônwaga, muñ-ñga am hoc yom asê pi Yisu, têñ ndoc in hôc asê am yêc Bu Jordan ñadañga. Kwahic dec yac añgô bu lau hoñ sêtêñ in si, bu in êñku ñac.” ²⁷ Jon ô ñac si yom ma sôm, “Ahêgo daôm dom! Alu Yisu lu-lu akôm mba gwelen gitôm Anötö dau kên sip alu aman. ²⁸ Mac añyalê yom hoñ nañ aö gasôm têñ mac su. Aö gasôm bu aö dauñ Mesaya dom, magoc Anötö kêkin aö gamuñ in gameñ. ²⁹ Lau hoñ bu sêtêñ Yisu sêndi, dec oc

solop. Bu ñac gitôm awhê nañ sêmatin in ndê yom bu nem ñgac, ma Yisu in gitôm ñgac nem awhê-ñga dau. Aö gitôm ñgac dau ndê silip, nañ atac ñayham kêlêc têt ndoc ñgac nem awhê-ñga hôc asê bu nem ndê awhê sa. Ma bocdinañ kwahic dec aö neñ atac ñayham tu Yisu-ñga gêm aö ahuc sambuc. ³⁰ Ma in solop bu kwahic dec Yisu ndê waê tiatu, ma aneñ waêñ tisaun. ³¹ In sip akêñ undambê meñ, dec hôc gêlêc lau hoñ su. Aö dec, aö ñamalac nom-ñga ma aö neñ ñahu yêc nom, ma bocdinañ gasôm yom tôm ñamalac nom-ñga. Magoc in sip akêñ undambê meñ, ³² ma sôm yom ñandô pi gêñ nañ in gêlic ti ngô su yêc undambê. Magoc lau daêsam sêkôc in ndê yom sa dom. ³³ Ñamalac bocke nañ kôc in ndê yom sa, nañ tôc asê bu in gêlic Anötö ndê yom bu yom ñandô eñ. ³⁴ Ñahu bu in nañ Anötö kêkin sip nom meñ, nañ sôm Anötö dau ndê yom asê. Ma Anötö kêgamin in ndê Ñalau têt in dom. ³⁵ Damba tac whin in ndê Atu kêlêc, dec kêt gêt hoñ sip in amba. ³⁶ Ma asa nañ kêt whin Atu, nañ Anötö gic bata su, bu in oc mbo tali ñapañ. Tigeñ asa nañ kôc in sa dom, nañ Anötö ndê atac ñandê yêc in dôn yêc, dec in oc lic undambê dom.”

4

Yisu lu awhê Samaria-ñga dan

¹⁻² Têt ndoc dinañ Yisu mbo whin in ndê ñgacsêñomi, ma ñac sêñku lau. In dau kêku lau dan dom. Magoc lau Palêsai sêngô ñawaê bu Yisu kêku lau daêsam, ma bu lau daêsam nañ êlêmê sêñkuc in, nañ sêhôt gêlêc Jon ndê sêñomi su. Yisu kêyalê bu lau Palêsai sêngô ñawaê dinañ, ma bu sêkêt kisa in,

³ ma bocdinaŋ dec iŋ hu gameŋ Judia-ŋga siŋ, bu mbu têŋ Galili ndi. ⁴ Yisu gauc gêm tidôŋ bu ho seŋ naŋ gic lau †Samaria-ŋga si gameŋ kôc, dec iŋ ti ndê ŋgac-sêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ dinaŋ. ⁵ Nac sêŋsêlêŋ e sêsuŋ sa lau Samaria si malac atu danŋ ŋaê Sika. Malac dau yêc kêpiŋ nom ŋasawa danŋ naŋ muŋ-ŋga andô, Jakob kêŋ têŋ iŋ ndê atu Josep. ⁶ Ma sê naŋ Jakob kwê tu sêtap bu sa-ŋga, naŋ yêc malac dau ŋamakê. Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhóc asê sê bu-ŋga dau têŋ ac kac lhu, ma sêŋsêlêŋ seŋ baliŋ su e Yisu kwapac sa, dec iŋ ndöc sic ndöc dinaŋ. ⁷⁻⁸ Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêhu iŋ siŋ ma sêsôc malac dau si, bu sêŋsalê gêŋ sêneŋ-ŋga.

Malô goc awhê Samaria-ŋga danŋ sa meŋ bu tê bu. Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Gitôm bu am kêŋ bu têŋ aö wanôm?” ⁹ Goc awhê dau ô yom bocdec bu, “Bocke dec am ŋgac Israel-ŋga ndac aö awhê Samaria-ŋga bu wakêŋ bu têŋ am nôm?” (Iŋ sôm yom dinaŋ, ŋahu bu lau Israel m a lau Samaria-ŋga sêtec dandi ma sêmbo ahê dau.) ¹⁰ Ma Yisu sôm, “Kwahic dec aö gandac bu têŋ am. Am bu êmyalê aö neŋ ŋahu, ma mwasinŋ naŋ Anötö kêŋ ŋambwa, dec am oc ndac bu têŋ aö, ma aö wakêŋ bu naŋ oc kêŋ ŋamalac sêndöc tali, naŋ têŋ am.” ¹¹ Awhê dau ngô yom dinaŋ, goc sôm, “O ŋadau. Bu tali-ŋga naŋ am sôm yom pi, naŋ am oc kôc yêc nde? Bu am nem laclhu êmgati bu sa-ŋga mba, ma sê bu-ŋga dindéc baliŋ andô. ¹² Abanŋ Jakob ti ndê atui, ma iŋ ndê makao ti domba hoŋ sênôm bu yêc dec. Ma bocke? Am nem bu bocke yêc, naŋ hóc gêlêc iŋ dindéc naŋ Jakob kêŋ têŋ yac, naŋ su?”

¹³ Dec Yisu sôm têŋ iŋ, “Lau hoŋ naŋ sênôm bu

nom-nga, naŋ bu oc yô ɲac tiyham. ¹⁴ Magoc lau naŋ sênôm bu naŋ aô wakêŋ têŋ ɲac, naŋ bu oc yô ɲac tiyham dom. Mba. Bu naŋ aô wakêŋ têŋ ɲac, naŋ oc ti bubata naŋ êmbulup pi ɲac si ɲalôm, ma ɲac oc sêndôc tali ɲapaŋ.” ¹⁵ Têŋ dinaŋ awhê dau sôm, “O ɲadau, kêŋ bu dinaŋ têŋ aô. Ma bocdinaŋ dec bu oc yô aô tiyham dom, ma wasa wameŋ tôm bêc hoŋ bu watê bu yêc sê bu-nga dindec tiyham dom.”

¹⁶ Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Am mbu ndi ma ta nem akweŋ, ma amlu ambu ameneŋ.” ¹⁷ Ma awhê dau sôm, “Aneŋ akweŋ mba.” Goc Yisu ô yom ma sôm, “Am sôm solop bu am nem akweŋ mba. ¹⁸ Bu am gêm ɲgac amañdaŋ su, magoc sêhu am siŋ. Ma ɲgac naŋ kwahic dec am mbo whiŋ iŋ, naŋ ti am nem akweŋ dom. Am sôm yom ɲandô.” ¹⁹ Têŋ dinaŋ awhê dau sôm, “Nadau, aô g alic bu am propet daŋ. ²⁰ Muŋ-nga yac lau Samaria-nga mba abañi sem akiŋ Anötö yêc lôc dindec. Tigeŋ mac lau Israel-nga asôm bu gameŋ tigeŋ yêc tu lau sênem akiŋ Anötö-nga, naŋ yêc Jerusalem.” ²¹ Goc Yisu sôm, “O awhê! Aô wasôm yom ɲandô têŋ am. Ndoc oc meŋ sa, naŋ lau naŋ sem akiŋ Anötö oc sêhêgo dau dom bu sênem akiŋ iŋ sêmbo lôc dindec, me bu sêmbo Jerusalem. ²² Mac lau Samaria-nga am akiŋ Anötö, magoc mac aŋyalê iŋ dom. A nötö gic bata bu Mesaya oc sa yêc yac lau Israel-nga, ma tu dinaŋ-nga yac aŋyalê iŋ naŋ yac am akiŋ. ²³ Yomandô! Ndoc naŋ bu meŋ sa, naŋ kwahic dec meŋ su, dec lau naŋ sem akiŋ Anötö ɲalêŋ solop, naŋ oc sênem akiŋ iŋ ti Nalau Dabuŋ ndê ɲaclai, ma ti lêŋ yom ɲandô-nga. Damaŋ Anötö dau kêsalê lau naŋ sem

akin in ñalên bocdinañ. ²⁴ In dau in ñalau, dec ñalên tigen yêc bu lau sênem akin in, nañ sênem akin in ti Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ti lên yom ñandô-nga.”

²⁵ Goc awhê dau sôm, “Aö kayalê bu Mesaya nañ sêsam bu Kilisi oc meñ. Ma têt ndoc in meñ, nañ in oc whê gêt hon sa têt yac.” ²⁶ Ma Yisu sôm, “Aö Mesaya dauñ gasôm yom têt am.”

²⁷ Têt dinañ Yisu ndê ñgac-sêñomi sêmbu sêmeñ, ma sêlic bu in sôm yom whiñ awhê dan, dec sêhê gauc ñambwa. Magoc ñac si dan sôm yom dom. Sêndac in bu bocke ma in sôm yom têt awhê dau lec dom. Ma sêndac awhê dau bu in tac whiñ gêt sake lec dom. ²⁸ Awhê dau hu in ndê lôñ bu-nga siñ kalhac, ma mbu sôc malac gi. Ma in sôm têt in ndê lau, ²⁹ “Ameñ ma alic ñgac dan! In kêyalê gêt hon nañ aö gakôm, ma sôm asê têt aö. Oc mboe in Mesaya dau?” ³⁰ Goc ñac sêhu malac dau siñ ma sêsa si bu sêlic Yisu.

³¹ Têt ndoc awhê dau mbu sôc malac gi, nañ ñgacsêñomi sêsôm têt Yisu, “Kêdôhônwaga, yac akôc gêt tu am neñ-nga.” ³² Magoc in sôm têt ñac, “Aö neñ gêt daneñ-nga yêc, nañ mac anyalê dom.” ³³ Goc sêndac dandi bu, “Mboe lau dan sêkêt gêt daneñ-nga têt in su, me?” ³⁴ Ma Yisu sôm têt ñac, “Aö danañ wambu in nañ kêkin aö gameñ, ma wandic dabin in ndê gwelen. Aneñ gêt daneñ-nga dau dinañ. ³⁵ Anğô su nañ. Têt ndoc mac asô gêt ñawhê sip ôm, nañ mac asôm bu, ‘Ayô hale su goc yac oc dandic gêt ñandô sa.’ Tigen aö wasôm têt mac, bu ahôc nem tanôm sa, ma alic bu gêt ñandô ôm-nga mbêc su. ³⁶ Ma kwahic dec ñgac gic gêt ñandô sa-nga kôm in ndê gwelen mbo. Ma gêt

ñandô nan in gic sa, nan lau nan sêkên whin ma sêtap sen sêmbo tali-nga sa. Tu dinan-nga in nan sô gên ñawhê, lu in nan gic ñandô sa, nan lu-lu atac ñayham sa sêwhin dau. ³⁷ Yom gôlin dan yêc bocdec, ‘Ñamalac dan sô gên ñawhê, ma dan tiyham gic gên ñandô sa.’ Yom dau in yom ñandô, ma hêganôn gwelen ñawaê ñayham-nga whin. ³⁸ Bu aô kakin mac bu andic gên ñandô sa yêc ôm nan mac asô dom. Lau ñatô sêkôm gwelen atu tu sêsô gên-nga, dec mac atap ñac si gwelen ña-ñandô sa.”

Lau Samaria-nga daêsam sêkên whin Yisu

³⁹ Têñ ndoc awhê Samaria-nga dinan sôm yom asê pi Yisu têñ lau malac-nga bu, “In sôm gên hon nan aô gakôm su, nan asê têñ aô,” nan lau Samaria-nga daêsam sêkên whin Yisu. ⁴⁰ Ma têñ ndoc sêsa sêtên in si, nan sêten in ñapan bu mbo whin ñac. Dec in mbo whin ñac gitôm bêc lu. ⁴¹ In sôm yom whin lau malac-nga ma lau daêsam tiyham sêkên whin in. ⁴² Ma sêsôm têñ awhê dinan, “Têñ ñamata-nga yac ango yom nan am sôm pi in, dec akên whin in. Magoc kwahic dec yac ango in dau ndê yom, ma yac anyalê pi ñandô, bu in ñgac nan Anötö kêkin bu nem lau nom-nga si.”

Yisu hôc asê gameñ Galili-nga

⁴³ Bêc lu dinan pacndê su, goc Yisu tisa ma kêsêlên gi e hôc asê gameñ Galili-nga. ⁴⁴ Mun-nga in sôm asê bu yêc propet dan ndê gameñ, in ndê lau oc sêtoc in sa dom. ⁴⁵ Magoc têñ ndoc in hôc asê Galili, nan lau dinan sêkôc in sa ti atac ñayham. Nahu bu ñac sêmbo Jerusalem têñ ndoc Pasowa-nga, ma sêlic gên hon nan in kôm yêc dindê.

*Yisu kôm balê dau ñayham sa
(Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)*

⁴⁶ Têñ tēm Yisu mbo gameñ Galili-nga, nañ inj sôc malac Kana gi tiyham, malac nañ muñ-nga inj gêm bu kwi ti wain. Têñ ndoc dinañ ñgac bata Rom-nga dau mbo malac Kapenaom, ma inj ndê atungac gêmbac yêc. ⁴⁷ Balê dau gêmbac atu e kêpiñ bu mbac ndu. Ma ñgac bata dau ñgô ñawaê bu Yisu meñ akêñ gameñ Judia-nga ma hôc asê Galili. Tu dinañ-nga dec inj têt inj gi, ma ndac inj bu têt malac Kapenaom ndi, ma kôm balê dau ñayham sa. ⁴⁸ Dec Yisu sôm, “O mac lau! Mac bu alic gêt dalô atu-tu dom, dec oc akêñ whiñ dom.” ⁴⁹ Magoc ñgac bata dau teñ inj tiyham ma sôm, “O ñadau, mweñ ñagahô! Bu mba, aneñ balê oc mbac ndu.” ⁵⁰ Goc Yisu sôm têt inj, “Am ndi, am atôm oc mbo tali.” Ma ñgac dau kêt whiñ Yisu ndê yom, ma kôlhô gi.

⁵¹ Têñ tēm inj kêsêlêt mbo señ, nañ inj ndê lau akiñ ñatô sêsa akêñ Kapenaom sêmeñ ma sêtap inj sa. Ma sêsôm têt inj bu, “Am nem balê ñayham sa su.” ⁵² Dec inj ndac ñac bu, “Acgatu ñasawa bocke ma balê dau ñayham sa?” Ma ñac sêsôm têt inj, “Alhabêc, têt ac ho dau, nañ gêmbac hu inj siñ ma inj ñamlic ñalhuc sa.” ⁵³ Têñ dinañ damba ndê gauc sa bu acgatu ñasawa dinañ eñ, dec Yisu sôm têt inj bu, “Am atôm oc mbo tali.” Ma inj ti inj ndê lau hon nañ sêndôc sêwhiñ inj, nañ sêkêt whiñ bu Yisu inj Mesaya dau.

⁵⁴ Gêt dalô tilu-nga nañ Yisu kôm yêc malac Kana, nañ ñamiñ dau dinañ. Yisu kôm gêt dau têt tēm inj hu gameñ Judia-nga siñ, ma mbu têt gameñ Galili-nga gi.

5

Yisu gêm ngac bôlin dan sa

¹ Tinjambu lau Israel-nga si mwasin atu dan nabêc hóc asê, ma Yisu mbu pi Jerusalem gi. ² Yêc Jerusalem, bu naton atêc dan, nan sêwhê na hoc ahuc, nan poc kêpin malac dau ngatam nan sêsam bu Gatam Domba-nga. Sêsam bu naton dau naê yêc Yom †Hibru bu Betesda, ma andu selep aman dan sêlhac namakê. ³ Ma yêc dinan lau gêmbac daêsam sêyêc, lau tapec, lau bôlin ma lau nasac natô. [⁴ Tôm têm natô Pômdau ndê anela dan oc sip meñ ma kôm bu dau li sa. Lau gêmbac sêhôn têm dinan, ma asa nan sip bu dau tinamata, nan oc nayham sa.] ⁵ Nac si dan in ngac bôlin nan gêmbac gitôm yala 38.

⁶ Têñ ndoc Yisu kêsêlêñ mbo gameñ dinan, in gêlic ngac bôlin dau, ma kêyalê bu in gêmbac yêc nasawa hic baliñ su, goc ndac in, “Am tac whin bu am nayham sa, me?” ⁷ Ma ngac bôlin dau sôm, “O nadau! Aô gahôn têm nan bu dindec ñali sa, magoc namalac dan mba bu nem aô sa. Ma aô bu wasip bu wandi, tigeñ namalac dan êlême hóc gêlêc aô su.” ⁸ Goc Yisu sôm têñ in, “Tisa! Ma hóc nem mbô sa, ma êmsêlêñ.” ⁹ Ma ñagahô ngac dau nayham sa, goc hóc ndê mbô sa ma kêsêlêñ gi.

Yisu kôm gêñ dinan têñ bêc †Sabat-nga dan. ¹⁰ Ma tu dinan-nga lau bata Israel-nga sêsôm têñ ngac nan Yisu kôm nayham sa bu, “Acsalô lec in bêc Sabat-nga. Yac neñ yomsu gic yao yac bu dakôm gwelen têñ bêc Sabat-nga dom, ma bocke dec am kôc nem mbô ma kêsêlêñ.” ¹¹ Magoc in sôm, “Ngac nan kôm aô nayham sa, nan sôm têñ aô bu, ‘Hóc nem mbô sa, ma êmsêlêñ.’ ” ¹² Ma sêndac in, “Ngac nan sôm têñ

am bu am hóc nem mbô sa ma êmsêlêñ, nañ asa?”
 13 Tigenñ ngac dau kêyalê dom. Nahu bu têñ ndoc Yisu kôm inñ ñayham sa, nañ lau daêsam sêmbo, ma Yisu kêdahinñ dau su sip ñac ñalôm ma kôlhô gi.

14 Tinambu Yisu tap inñ sa tiyham mbo lôm dabunñ, ma sôm têñ inñ, “Am ngô su nañ! Am ñayham sa su. Dec yob daôm bu kôm sac tiyham dom, mboe ñawapac atu danñ nañ hóc gêlêc inñ dinanñ su, nañ tap am sa tinambu.” 15 Ma têñ dinanñ ngac dau sa gi ma kêñ ñawaê têñ lau bata Israel-nga, bu ngac nañ kôm inñ ñayham sa, nañ Yisu.

Lau bata Israel-nga sêkêñ kisa Yisu

16 Lau bata Israel-nga sêlic bu Yisu kôm gêñ kainñ dinanñ têñ bêc Sabat-nga ñatô, ma tu dinanñ-nga sic hu sêkêñ kisa inñ. 17 Dec inñ sôm têñ ñac, “Damanñ kôm inñ ndê gwelenñ ñapanñ, têñ têm ñamata-nga e menñ têñ kwahic dec. Bocdinanñ aô oc wanem gwelenñ.”

18 Têñ ñamata-nga lau bata Israel-nga sêkêñ kisa Yisu bu inñ sôc yomsu Sabat-nga ñapu dom. Ma têñ ndoc sêngô inñ ndê yom dinanñ, nañ sêkôm ñannga bu sêndic inñ ndu. Sêsôm, “Inñ sam Anötô bu inñ Damba ma bocdinanñ inñ bu po dau ndê waê sa nditôm Anötô dau.”

Anötô kêñ ñaclai têñ inñ ndê Atu

19 Goc Yisu sôm têñ ñac, “Aô wasôm yom ñandô têñ mac. Oc tôm dom bu Anötô ndê Atu kôm gêñ danñ êñkuc dau ndê atac whinñ. Mba! Gêñ bocke nañ Atu gêlic Damba kôm, nañ dec inñ kôm. Bu Atu kôm gêñ hoñ gitôm Damba kôm. 20 Damba atac whinñ Atu kêlêc, ma tôc gêñ hoñ nañ inñ dau kôm, nañ asê têñ inñ. Ma aô wasôm têñ mac bu Damba oc hoc gêñ atu-tu asê têñ Atu bu kôm, nañ hóc gêlêc gêñ nañ

inj kôm, nanj su. Ma têtj têtj mac alic gêtj dau, nanj mac oc asö. ²¹ Tômj Damba unj lau batê sa ma kêtj ñac sêmbo tali, nanj inj ndê Atu dec kêtj lau nanj inj atac whinj ñac, nanj sêmbo tali boc-dinanj. ²² Ma gêtj danj tiyham. Damba oc êñsahê lau danj dom. Inj kêtj ñaclai têtj inj ndê Atu bu êñsahê lau pi ñac si mêtê. ²³ Ma tu dinanj-nga lau honj nanj sêtoc Atu ndê waê sa, nanj sêtoc Damba ndê waê sa bocdinanj. Magoc asa nanj toc Atu sa dom, nanj toc Damba nanj kêkinj inj meñ, nanj sa dom.

²⁴ “Aö wasôm yom ñandô têtj mac, bu asa nanj kôc anej yom sa, ma kêtj whinj inj nanj kêkinj aö gameñ, nanj oc tap matôc sa dom. Inj hu señ mbac ndu-nga sinj su, ma tap señ mbo tali ñapanj-nga sa. ²⁵ Yomandô dec wasôm têtj mac. Têtj nanj Anötö gic bata, nanj kwahic dec meñ su, dec lau nanj sêmbo señ sêmbac ndu-nga, nanj oc sêngô Anötö ndê Atu awha. Ma ñac nanj sêngô ma danja wambu, nanj oc sêmbo tali. ²⁶ Tali ñahu yêc Damba dau, ma inj kêkinj tali ñahu têtj inj ndê Atu whinj. ²⁷ Ma inj kêkinj ñaclai têtj inj bu êñsahê ñamalac, bu inj Ñamalac ndê Atu. ²⁸ Asö tu yom dindec-nga dom. Ndoc oc meñ, nanj lau honj nanj sêmbac ndu su, nanj oc sêngô Atu ndê awha, ²⁹ ma sêtisa akêtj lau batê-nga. Lau nanj sêkôm ñayham, nanj oc sêtisa ma sêtap Anötö ndê gameñ sêndöc tali ñapanj-nga sa. Magoc lau nanj sêkôm sac, nanj oc sêtisa ma sêtap matôc sa.

³⁰ “Oc tômj dom bu aö wakôm gêtj danj tanjwasêñ. Ma aö oc wañsahê ma wamatôc lau wañkuc aö dauñ neñ gauc dom. Mba! Aö wamatôc lau wañkuc yom nanj Damanj, nanj kêkinj aö gameñ, nanj sôm têtj aö. Ma aö oc wakôm gêtj dau wañkuc lêtj

gitêḅ, ḅahu bu aö gakôm gêḅ daḅ tu aneḅ atac whiḅ-ḅga dom, aö gakôm gêḅ hoḅ kakuc Damaḅ ndê atac whiḅ.”

Gêḅ naḅ whê Yisu ndê ḅahu sa

³¹ “Aö bu wahoc yom asê pi daḅ, dec mac oc asôm bu aneḅ yom ḅandô mba, ma akêḅ whiḅ dom.

³² Magoc Damaḅ hoc yom asê bu whê aneḅ ḅahu sa, ma aö kayalê bu iḅ ndê yom iḅ yom ḅandô.

³³ “Jon, Ngac Kêku Lau-ḅga sôm yom ḅandô asê pi aö whiḅ, têḅ têm mac aḅkiḅ lau sêtêḅ iḅ si. ³⁴ Aö gapônda yom naḅ ḅamalac sêhoc asê pi aö, naḅ dom. Tigeḅ kwahic dec aö gasôm yom pi Jon, bu mboe mac akêḅ whiḅ yom naḅ iḅ sôm pi aö, dec atap Anötö ndê mwasiḅ nem mac si-ḅga sa. ³⁵ Jon mbo gitôm ya ḅawê naḅ pô gameḅ, ma gitôm ḅasawa apê mac atisambuc iḅ ndê ḅawê.

³⁶ “Magoc gêḅ ḅatô sêpuḅ yom ḅandô pi aö dôḅ, naḅ hôc gêlêc Jon ndê yom pi aö. Alic gwelêḅ naḅ aö gakôm gambo. Damaḅ dau kêḅ gwelêḅ dinaḅ sip aö amaḅ tu bu wandic dabiḅ, ma gwelêḅ dau tôc asê bu iḅ kêkiḅ aö gameḅ. ³⁷ Ma Damaḅ dau, naḅ kêkiḅ aö gameḅ, naḅ hoc yom asê pi aö. Magoc mac lau daôm aḅgô iḅ ndê awha dom, ma mac alic iḅ aḅgô su dom. ³⁸ Ma iḅ ndê yom yêc mac nem ḅalôm dom, ḅahu bu iḅ kêkiḅ aö gameḅ, magoc mac akêḅ whiḅ aö dom. ³⁹ Mac asam Anötö ndê yom naḅ sêto yêc, naḅ ḅapaḅ, tu bu akip yom hoḅ ḅahu sa. ḅahu bu mac gauc gêm bu mac oc atap seḅ andôc tamli-ḅga sa yêc yom dau ḅalôm. Yom dau dinaḅ hêganôḅ aö, ma whê aneḅ ḅahu sa, ⁴⁰ tigeḅ mac atec bu atêḅ aö amêḅ, ma atap seḅ andôc tamli-ḅga dau sa.

41 “Aö gameŋ bu ŋamalac sêpo aö neŋ waêŋ sa dom. 42 Magoc aö kayalê mac su, dec galic bu Anötö ndê atac whiŋ yêc mac nem ŋalôm dom. 43 Aö gameŋ gam Damaŋ aŋgô, tigeŋ mac akôc aö sa dom. Magoc ŋamalac daŋ naŋ meŋ tu dau-ŋga, naŋ mac akôc iŋ sa ŋagahô eŋ. 44 Mac atac whiŋ bu atap waêm sa yêc mac daôm nem lau, magoc akôm bu atap waêm sa yêc Anötö tigeŋ ndê dom. Ma bocdinaŋ, mac oc akêŋ whiŋ aö ŋalêŋ bocke? 45 Gauc nem bu aö dauŋ oc wasôm mac nem giso asê yêc Damaŋ aŋgô-ŋga dom. Mba! Mac akêŋ batam bu yomsu naŋ Moses to, naŋ oc ti mac nem seŋ andöc tamli ŋapaŋ-ŋga, tigeŋ yomsu dau oc tôc nem giso asê. 46 Nahu bu Moses dau to yom pi aö, ma mac bu akêŋ whiŋ iŋ, dec oc akêŋ whiŋ aö. 47 Tigeŋ mac akêŋ whiŋ yom naŋ iŋ to, naŋ dom, ma bocdinaŋ mac oc akêŋ whiŋ aneŋ yom ŋalêŋ nde? Oc tôm dom!”

6

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Tiŋambu Yisu kôc ndê ŋac-sêŋomi sa ma sic Bugicton Galili-ŋga kic ma sêpi danŋa si. (Bugicton dau sêsam ŋaê daŋ bu Taibirias.) 2 Ma lau daêsam sêŋkuc iŋ si, ŋahu bu ŋac sêlic gêŋ dalô naŋ iŋ kôm têŋ ndoc iŋ kôm lau gêmbac ŋayham sa. 3-4 Têŋ têtêm dinaŋ lau Israel si om atu Mwasinŋ Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ tiyham. Yêc bugictonŋ ŋadaŋga, Yisu pi lôc daŋ gi ma ndöc sic whiŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi. 5 Ma iŋ hôc tandô sa ma gêlic lau daêsam naŋ sêwê sêmeŋ, goc sôm têŋ Pilip, “Danemlhi gêŋ danenŋ-ŋga

yêc nde, bu dakêñ têt lau daêsam dindêc sêñeñ?”
 6 Inj dau kêyalê gêt nañ inj bu kôm, nañ su, magoc sôm yom dinañ bu êñsahê Pilip. 7 Ma Pilip ô yom ma sôm, “Oc tôm dom andô! Mone atu gitôm †denarii 200 bu ndöc, ma dakôc mone dau ma danemlhi gêt danen-nga, tigen oc tôm dom bu lau daêsam dindêc sêñeñ ñagec-ñagec.” 8 Têt dinañ Yisu ndê ñgacsêñom dan, Saimon Pita ndê asi Andru, sôm têt Yisu, 9 “Balê dan mbo, nañ kôc bolom amanđan ma i lu. Tigen gêt dinañ oc nditôm lau hoñ dindêc dom andô!” 10 Goc Yisu sôm, “Mac asôm têt lau bu sêndöc sic.” Kwan daêsam yêc gameñ dinañ, ma lau hoñ sêndöc sic sêndöc kwan. Lau toñ dinañ si launğac gitôm 5,000.

11 Ma Yisu kôc bolom ma gêm danğe, goc kêt têt lau nañ sêndöc dinañ, bu sêndic sam têt dandi. Ma inj gêm mbec i lu ma kêt têt ñac bocdinañ, ma ñac señ tôm si atac whiñ. 12 Ñac señ e hóc ñac dôn, goc inj sôm têt ñgacsêñomi, “Mac andic ñadêlê hoñ sa, bu tanjainj gêt dan dom.” 13 Bolom amanđan ma i lu dinañ, lau señ e gitôm, ma ñgacsêñomi sic ñadêlê sa sip gatop 12 e menhu.

14 Lau sêlic gêt dalô atu nañ Yisu kôm, goc sêsôm têt dau, “Yomandô! Propet atu nañ dakêñ batan bu sip nom men, nañ ñgac dau dindêc, me?” 15 Têt dinañ Yisu kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêkôm ñanga bu sêkôc inj sa ma sêkêt inj ti ñac si kiñ. Dec inj kêdahin dau su, ma kölhö tawasê pi lôc dan gi.

*Yisu kêsêlêt mbo bu ñahô
 (Mat 14:22-33; Mak 6:47-51)*

16 Têt ac gi sip, Yisu ndê ñgacsêñomi sêmbu sêtêt bugicton si. 17 Ñac bu sêndic bu kic ma sêmbu sêtêt

malac Kapenaom sêndi, dec sêpi wan dan ma sêsa si. Nasesa sa su, magoc Yisu men hóc asê nac su dom. ¹⁸⁻¹⁹ Nac sêhêc wan sêsa nasawa baliñ gitôm 5 kilometa, ma mbu puc nadinda e gêli bu nampon sa. Têñ dinañ sêlic Yisu kêsêlêñ mbo bu nahô men kêpiñ wan, dec sêtöc dau atu. ²⁰ Magoc in sôm têñ nac, “Atöc daôm dom! Bu aö daun dindec.” ²¹ Goc sêkôc in pi wan ti atac nayham, ma nahahô sêhóc asê baö yêc Kapenaom.

²²⁻²³ Têñ nahalanêsê, lau daêsam nan sêmbo sêwhin Pômdau têñ ndoc in gêm danje bolom ma kêñ têñ nac sen, nan gacgen sêmbo bugicton nadanğa. Nac sênjalê bu wan tiger dinañ ngacsênjomi sêpi ma sêlhö si, ma bu Yisu pi wan dau whin nac dom. Malô goc wan natô akên malac Taibirias sêmên sêsöc baö yêc dinañ. ²⁴ Nac sêlic su bu Yisu ti in ndê ngacsênjomi sêmbo dom, dec sêpi wan dau, ma sêtên malac Kapenaom si bu sênjalê Yisu.

Yisu in bolom kêñ namalac sêndöc tali-nğa

²⁵ Nac sic bugicton kic, ma sêtap Yisu sa, goc sêsôm, “Kêdôhônwaga, am mwen têñ nde?” ²⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yom nandô aö wasôm têñ mac. Aö gakôm gên dalô nan tôm bu whê mac nem gauc sa pi aö nen nahu. Magoc mac anjalê aö ma atac whin bu ambo awhin aö tu gên dinañ-nğa dom. Mba. Mac atac whin bu ambo awhin aö, nahu bu aö gakên bolom têñ mac an e hóc mac dôn. ²⁷ Akôm mwasac bu atap gên danen-nğa nan gic waê bu niñga, nan sa lec dom. Mba! Akôm mwasac tu bu atap gên danen-nğa nan oc kêñ mac ambo tamli napan, nan sa. Ma gên dau Namalac ndê Atu oc kêñ

têḡ mac, bu Damba Anötö kêyalin in sa su, ma kêḡ ḡaclai têtḡ in bu kôm gêtḡ dau.”

²⁸ Goc ḡac sêḡdac in, “Gitôm bu am whê sa têtḡ yac, gêtḡ naḡ Anötö atac whin bu yac akôm?” ²⁹ Ma Yisu sôm, “Anötö ndê atac whin ḡandô bu mac akôm gêtḡ bocdec. Akêtḡ whin ḡac naḡ in kêkin in meḡ.” ³⁰⁻³¹ Goc ḡac sêsôm, “Muḡ-ḡga yac mba abanḡ sêmbo gameḡ sawa ma seḡ mana ti ḡac si gêtḡ danēḡ-ḡga, tôm yom naḡ sêto yêc bocdec, ‘*In kêḡ bolom undambê-ḡga têtḡ ḡac seḡ.*’ Kwahic dec yac bu andac am bu kôm gêtḡ dalô kainḡ tigeḡ. Yac bu alic, dec yac oc akêtḡ whin am.” ³² Goc Yisu sôm, “Mac gauc gêm bu Moses kêḡ bolom undambê-ḡga têtḡ mac. Magoc aô wasôm yom ḡandô têtḡ mac bu anēḡ Damaḡ oc kêḡ bolom ḡandô undambê-ḡga têtḡ mac. ³³ Ma Anötö ndê bolom dau dec, in naḡ sip akêtḡ undambê meḡ ma kêḡ lau nom-ḡga sêḡdöc tali ḡapaḡ.” ³⁴ Lau sêḡḡô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm têtḡ in, “Pômdau, kwahic dec ma ndi, yac atac whin bu am kêḡ bolom dau dinaḡ têtḡ yac.”

³⁵ Goc Yisu sôm, “Bolom naḡ kêḡ ḡamalac sêḡdöc tali, naḡ aô dauḡ dec. Lau naḡ sêtêtḡ aô sêmeḡ, naḡ gêtḡ oc yô ḡac tiyham dom. Ma lau naḡ sêkêtḡ whin aô, naḡ bu oc yô ḡac tiyham dom. ³⁶ Tigeḡ tôm aô gasôm têtḡ mac su, mac alic aô su, magoc akêtḡ whin aô dom. ³⁷ Lau bocke naḡ Damaḡ kêḡ têtḡ aô, naḡ hoḡ oc sêtêtḡ aô sêmeḡ. Ma lau naḡ sêtêtḡ aô sêmeḡ, naḡ oc tôm dom bu wasoc ḡac si daḡ su. ³⁸ Aô gasip akêtḡ undambê gameḡ, bu wakôm gêtḡ tôm aô dauḡ neḡ atac whin dom. Mba! Aô gasip gameḡ, bu wakôm gêtḡ tôm Damaḡ naḡ kêkin aô gameḡ, naḡ ndê atac whin. ³⁹ Ma Damaḡ atac whin bu aô

wayob ñamalac hoñ nan in kênj têtj aö, bu ñac si dan niñga dom. Aö waun ñac hoñ sa têtj bêc ñambu-ñga. ⁴⁰ Daman ndê atac whin bocdec bu, lau hoñ nan sênjalê in ndê Atu, ma sêkênj whin in, nan oc sêtap senj sêndöc tali-ñga sa, ma aö waun ñac sa têtj bêc ñambu-ñga.”

⁴¹ Têtj ndoc nan lau bata Israel-ñga sênjô Yisu sôm bu in bolom nan sip akênj undambê meñ, nan sêli awha sa pi in. ⁴² Ñac sêsôm têtj dandi, “Ñgac dindec in Yisu, Josep ndê atunjac. Yac tanyalê in dinda lu damba. Bocke ma kwahic dec in sôm têtj yac bu in sip akênj undambê meñ?” ⁴³ Dec Yisu sôm, “Ali awham sa têtj daôm dom! ⁴⁴ Lau dan gitôm dom bu sêtêtj aö sêmenj ñambwa. Daman nan kêkinj aö gameñ, nan bu kac ñac si gauc kwi, dec oc tôm bu sêtêtj aö sêmenj. Ma aö oc waun ñac sêtisa têtj bêc ñambu-ñga. ⁴⁵ Sêto propet akwa dan ndê yom yêc bocdec bu, ‘*Anötö oc êndôhônj ñamalac hoñ.*’ Bocdinañ dec añgô. Lau hoñ nan sêkênj danja Daman ndê yom ma in kêdôhônj ñac, nan oc sêtêtj aö sêmenj. ⁴⁶ Yom dau sôm bu Anötö oc êndôhônj lau, magoc ñamalac danj gêlic Damanj su dom. Anötö ndê Atu nan mbo whin in ma sip nom meñ, in tigenj gêlic in. ⁴⁷ Ma aö wasôm yom ñandô. Asa nan kênj whin Atu, nan tap senj ndöc tali ñapanj-ñga sa su. ⁴⁸ Bolom kênj ñamalac sêndöc tali-ñga, nan aö daunj dindec. ⁴⁹ Mac nem apami senj mana yêc gameñ sawa, magoc tinambu ñac hoñ sêmbac ndu. ⁵⁰ Tigenj bolom nan sip akênj undambê meñ, in bolom kainj danj. Ñamalac danj bu neñ, dec oc niñga dom. ⁵¹ Ma bolom tali-ñga nan sip akênj undambê meñ, nan aö daunj dec. Ñamalac danj bu neñ bolom

dindec, dec oc ndöc tali napanj. Ma bolom dau dinanj aö neñ namsôm, nanj aö oc wakêñ bu lau honj nanj sêkêñ whinj aö, nanj oc sêndöc tali napanj.”

⁵² Têñ dinanj lau bata Israel-nga sêsenj dandi nandô, ma sêsôm têñ dau, “Bocke ma ngac dindec sôm bu kêñ inj ndê namsôm têñ yac danenj?” ⁵³ Ma Yisu sôm têñ nac, “Yomandô aö wasôm têñ mac. Mac bu anenj Njamalac ndê Atu ndê namsôm ti anôm inj ndê dac dom, dec oc tôm dom bu mac atap senj andöc tamli-nga sa. ⁵⁴ Asa nanj bu neñ aö neñ namsôm, ma nôm anenj dac, nanj tap senj ndöc tali napanj-nga sa su.* Ma aö oc waunj inj sa têñ bêc nambu-nga. ⁵⁵ Bu aö neñ namsôm ti gêñ anenj-nga nandô, ma aö neñ dac ti gêñ anôm-nga nandô. ⁵⁶ Asa nanj bu neñ aö neñ namsôm, ma nôm aö neñ dac, nanj gêñ dau oc pinj alu dôñ anem daminj daunj. Inj oc mbo aö nalôm, ma aö wambo inj ndê nalôm. ⁵⁷ Tali nahu yêc Damanj nanj kêkinj aö gamenj, ma aö daunj gambo tanjli tu inj-nga. Bocdinanj asa nanj kôc aö sa ti inj ndê gêñ danenj-nga nandô, nanj oc mbo tali tu aö-nga. ⁵⁸ Mac damami senj mana, magoc tinjambu sêmbac ndu. Bolom nanj sip akêñ u ndambê menj, nanj aö daunj dindec. Ma asa nanj bu

* **6:54:** Lau natô gauc gêm bu yom pi Yisu ndê namsôm ti dac hêganôñ Mwasinj Dabunj. Tigenj nabatanj 53 whê sa bu asa nanj neñ Yisu ndê namsôm ma nôm inj ndê dac dom, nanj oc tôm dom bu tap senj ndöc tali-nga sa. Bocdinanj yom dau bu hêganôñ Mwasinj Dabunj, dec lau nanj senj dom, nanj oc sêtôm dom bu sêtap Anötö ndê mwasinj sêndöc tali-nga sa bocdinanj. Gauc dinanj inj so. Pômduu kêñ inj ndê Mwasinj Dabunj bu puc yac dôñ, ma ti senj datap undambê sa-nga dom. Njamalac nanj gêñ Mwasinj Dabunj dom, magoc kêñ whinj Yisu, nanj oc ndöc tali. Nalêñ tigenj yêc bu datap senj dambo tanjli napanj-nga sa, nanj dakêñ whinj Yisu.

neŋ bolom dindec, naŋ oc mbo tali ŋapaŋ.” ⁵⁹ Yisu sôm yom hoŋ dinaŋ têŋ ndoc iŋ kêdôhôn lau mbo lôm wê-ŋga yêc malac Kapenaom.

Yisu ndê sêŋomi ŋatô sêhu iŋ siŋ

⁶⁰ Têŋ ndoc sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, goc iŋ ndê †sêŋomi daêsam sêsôm, “Aluê! Yom dinaŋ ŋawapac ŋandô! Asa gitôm bu oc kôc sa ma êŋyalê?” ⁶¹ Yisu kêyalê bu iŋ ndê sêŋomi sêtucdiŋ tu iŋ ndê yom-ŋga, dec sôm, “Yom dindec kêŋ wapac mac, a? ⁶² Bocdinaŋ, têŋ ndoc mac alic Ŋamalac ndê Atu mbu pi gameŋ naŋ iŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga ndi, naŋ mac oc akêŋ whiŋ, me oc kêŋ wapac mac êŋlêc? ⁶³ Ŋamalac si gauc me licwalô oc tôm dom bu kêŋ ŋac sêndöc tali. Ŋalau tigeŋ kêŋ ŋamalac sêndöc tali ŋapaŋ. Ma yom naŋ aö gasôm têŋ mac, naŋ Ŋalau tigeŋ oc whê mac nem gauc sa e aŋyalê, ma bocdinaŋ atap seŋ andöc tamli ŋapaŋ-ŋga sa. ⁶⁴ Magoc mac nem lau ŋatô sêkêŋ whiŋ aö dom.” (Yisu sôm yom dinaŋ bu iŋ kêyalê gwanan lau ŋatô naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ dom, ma ŋgac naŋ oc hoc iŋ asê.) ⁶⁵ Ma iŋ gic têku yom ma sôm, “Tu dinaŋ-ŋga dec aö gasôm bu lau daŋ sêtôm dom bu sêtêŋ aö sêmeŋ ŋambwa. Damaŋ bu kêŋ ŋaclai têŋ ŋac, dec oc tôm.”

⁶⁶ Têŋ dinaŋ Yisu ndê sêŋomi daêsam sêhu iŋ siŋ ma sêŋkuc iŋ tiyham dom. ⁶⁷ Goc iŋ ndac iŋ ndê ŋ gacsêŋomi 12 bu, “Ma bocke? Mac bu ahu aö siŋ awhiŋ, a?” ⁶⁸ Ma Saimon Pita sôm, “Pômdau, yac oc atêŋ asa andi? Am tamwasêm sôm yom naŋ tôm bu kêŋ yac andöc taŋli ŋapaŋ. ⁶⁹ Yac aŋyalê ma akêŋ whiŋ bu am Anötö ndê ŋgac dabuŋ am.” ⁷⁰ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Aö daŋ kayaliŋ mac lau 12 sa. Magoc aö kayalê su bu mac nem ŋgac

daŋ ti Sadaŋ ndê su.” ⁷¹ Inj sôm yom dinaŋ pi Judas, Saimon Iskeriot ndê atunƣac. Bu Judas inj ƣgacsêŋomi 12 si daŋ, naŋ tinjambu hoc Yisu asê.

7

Yisu ndê asii sêkêŋ whiŋ inj dom

¹ Tinjambu Yisu kêsêlêŋ golom-golom malac naŋ sêyêc gameŋ Galili-ŋga. Inj mbo ahê gameŋ Judia-ŋga, bu inj kêyalê bu lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ, naŋ atac whiŋ bu sêndic inj ndu. ² Têŋ ndoc lau Israel si †Mwasiŋ atu Lôm Bac-ŋga meŋ kêpiŋ, naŋ ³ Yisu ndê asii sêsôm, “Yac gauc gêm bu ŋayham bu am sip têŋ gameŋ Judia-ŋga ndi. Bu am nem sêŋomi ŋatô sêmbo dindê, dec kôm gêŋ dalô bu ƣac sêlic. ⁴ Ŋamalac daŋ bu kôm dau ti ƣac tiwaê, naŋ siŋ dau dom. Am kôm gêŋ dalô daêsam, bocdinaŋ tôc daôm asê têŋ ŋamalac hoŋ.” ⁵ Yisu ndê asii sêsôm yom dinaŋ, ŋahu bu sêkêŋ whiŋ inj dom.

⁶⁻⁸ Dec Yisu sôm têŋ inj ndê asii, “Aö oc wasip gameŋ Judia-ŋga wandi dom, bu aneŋ ndoc yêc dôŋ yêc. Lau sac nom-ŋga sêtec aö, bu aö êlêmé gahoc yom asê pi gêŋ giso hoŋ naŋ ƣac sêkôm. Magoc lau nom-ŋga sêtec mac dom, ma bocdinaŋ mac api Jerusalem andi, tu Mwasiŋ dinaŋ-ŋga. Mac atôm bu akôm gêŋ têŋ têm bocke naŋ mac atac whiŋ, magoc aneŋ têm hôc asê su dom.”

⁹ Yisu sôm yom dinaŋ su, ma gacgeŋ mbo Galili. ¹⁰ Tigeŋ têŋ ndoc inj ndê asii sêpi Jerusalem si bu sêlic om atu Lôm Bac-ŋga, naŋ inj kêkuc ƣac gi. Magoc inj siŋ dau bu lau sêlic inj dom. ¹¹ Lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo Jerusalem tu Mwasiŋ dinaŋ-ŋga, naŋ taso inj ma sêndac, “Ŋgac dinaŋ mbo nde?”

¹² Ma lau daêsam nan sêmbô malac dinañ, nan sic yom sec têñ dandi pi Yisu. Njatô sêsôm, “Inj ngac ñayham.” Ma njatô sêsôm, “Mba! Inj kêsau lau.”
¹³ Magoc ñamalac dan sôm yom pi Yisu yêc awê dom, bu sêtöc lau bata Israel-nga.

Yisu kêdôhôn lau

¹⁴ Bêc njatô ginja su ma Mwasinj Lôm Bac-nga gi sa ñalhu. Ma têñ dinañ, Yisu sôc lôm dabun ñabatêmdö gi, ma gic hu kêdôhôn lau. ¹⁵ Inj ndê yom kôm lau bata Israel-nga sêhêdaê ma sêsôm, “Ngac dindêc sôc lôm dom, ma bocke dec inj kêdôhôn lau ña yom ti gauc atu-tu?” ¹⁶ Ma Yisu sôm, “Aö kadôhôn aö dauñ neñ yom dom, magoc inj nan kêkinj aö gameñ, nan ndê yom. ¹⁷ Lau nan atac whinj bu danğa wambu Anötö, nan oc sênyalê bu yom honñ nan aö kadôhôn, nan meñ akêñ Anötö ndê, ma aö neñ yom dom. ¹⁸ Asa nan sôm dau ndê yom, nan bu po dau ndê waê sa. Magoc aö bu wapo inj nan kêkinj aö gameñ, nan ndê waê sa. Aö kasau dom, aö gasôm yom ñandö. ¹⁹ Moses kêñ yomsu têñ mac, magoc mac ne m danğau wambu ñapep dom. Tu sake-nga mac asôm bu aö kagilî yomsu, dec atac whinj bu andic aö ndu?”

²⁰ Goc lau njatô sêsôm, “Asa tac whinj bu ndic am ndu? Njalau sac danğau oc sip am nem ñalôm su!”
²¹ Ma Yisu sôm têñ ñac, “Aö gakôm gêñ dalô danğau têñ bêc Sabat-nga, ma mac honñ asö. ²² Mac anğolinj yom pi aö ma asôm bu aö kagilî y omsu Sabat-nga, magoc mac daôm akôm gwelenj têñ bêc Sabat-nga. Mac anğuc ñpwac asê balêi si ñamlic njatô su-nga, tôm Moses to ma gic dulu têñ mac. (Pwac dau Anötö kêñ têñ Moses dom, magoc kêmwatinj têñ

abanj munj su.) Mac asê balêi si ñamlic têtj ñac si bêc ti-8-nga, ma bocdinañ balêi ñatô mac asê ñac têtj bêc Sabat-nga. ²³ Mac alic ñayham bu akôm gêtj dau têtj Sabat tu bu aŋgîlî Moses ndê yomsu dom. Aö dec gakôm ñamalac dañ ndê ñamlic sambuc ñayham sa têtj bêc Sabat-nga, ma bocdinañ tu sake-nga mac atac ñandê têtj aö? ²⁴ Alic gêtj awê-nga ñambwa tu amatôc yom-nga dom! Akôc gauc ñapep pi gêtj ñalôm-nga whiñ.”

Lau sêndac bata Yisu

²⁵ T êñ ndoc dinañ lau Jerusalem-nga ñatô sêsôm, “Ñgac dîndec iñ ñgac nañ lau bata sêñsalê lêñ tu bu sêndic iñ ndu-nga. ²⁶ Tigenj alic! Iñ sôm yom mbo awê, magoc lau bata sêsôm yom dañ têtj iñ dom. Bocke? M boe ñac sêkêñ whiñ bu iñ Mesaya dau, me? ²⁷ Tigenj yac añyalê ñgac dîndec ndê malachu. Ma têtj ndoc Mesaya oc meñ, nañ lau dañ oc sêñyalê gameñ nañ iñ meñ akêñ, nañ dom.” ²⁸ Yisu kêdôhônj lau mbo lôm dabuñ ñabatêmdö têtj têtj dinañ, ma iñ ta yom bocdec bu, “Mac lau dinañ gauc gêm bu mac añyalê aö, ma bu mac añyalê a ö neñ malachu, a? Aö gameñ ña aö dauñ neñ ñaclai dom. Aö Damañ kêkiñ aö gameñ, ma iñ Anötö ñandô, magoc mac añyalê iñ dom. ²⁹ Aö dec kayalê iñ, bu munj-nga aö gambo gawhiñ iñ, ma kwahic dec iñ kêkiñ aö gameñ.”

³⁰ Têtj dinañ ñac sêñsahê bu sêkôc iñ dôñ, tigenj iñ ndê ndoc yêc dôñ yêc, dec lau dañ gitôm dom bu sêkêñ amba pi iñ. ³¹ Magoc lau daêsam yêc toñ atu dinañ sêkêñ whiñ iñ ma sêsôm, “Yac akêñ batañ Mesaya, ma akêñ whiñ bu têtj ndoc iñ meñ, nañ iñ oc kôm gêtj dalô daêsam. Tigenj asa gitôm bu kôm

gêḅ dalô atu-tu naḅ sêhôtê gêlêc gêḅ dalô daêsam naḅ ḅgac dindec kôm, naḅ su?”

Lau Palêsai ti dabuḅsiga atu-tu sêkôm bu sêkôtê Yisu dôḅ

³² Lau Palêsai sêḅgô bu lau sem yomgalôm pi Yisu ma sêkôtê gauc kaiḅ dinaḅ pi iḅ. Goc †dabuḅsiga atu-tu ti lau Palêsai sêḅkiḅ lau siḅ-ḅga ḅatô naḅ sêyob lôm dabuḅ, bu sêkôtê iḅ dôḅ. ³³ Têḅ dinaḅ Yisu sôm, “Aô wambo wawhiḅ mac ḅasawa sauḅ, goc walhõ wambu watêḅ iḅ naḅ kêkiḅ aô gamenḅ, naḅ wandi. ³⁴ Mac oc aḅsalê aô, magoc oc atap aô sa dom, ma mac atôm dom bu aḅkuc aô atêḅ gamenḅ naḅ aô oc wambo.” ³⁵ Goc lau Israel-ḅga sêsôm têḅ dandi, “ḅgac dindec oc mbo nde, dec yac oc datôm dom b u datap iḅ sa? Mboe iḅ oc ndi mbo whiḅ yac neḅ lau Israel-ḅga ḅatô, naḅ sêndôtê lau Grik si gamenḅ ma êndôhôn lau Grik yêc dindê? ³⁶ Iḅ sôm bu yac oc taḅsalê iḅ, magoc oc datap iḅ sa dom, ma bu yac datôm dom bu datêḅ gamenḅ naḅ iḅ oc mbo, naḅ dandi. Yom dau ḅahu bocke?”

Yisu sôm yom pi ḅalau Dabuḅ

³⁷ Têḅ Mwasin Lôm Bac-ḅga ḅabêc atu ḅambu-ḅga, naḅ Yisu tisa kalhac ma mbwêc awha atu bocdec bu, “Am asa naḅ bu yô am, naḅ têḅ aô mwenḅ, ma nôm. ³⁸ Tôm Anôtô ndê yom naḅ sêto yêc, naḅ sôm, asa naḅ kêḅ whiḅ aô, naḅ bu tali-ḅga oc êmbulup pi iḅ ndê ḅalôm.” ³⁹ Yisu ndê yom dinaḅ hêganôn ḅalau Dabuḅ, naḅ tiḅambu Anôtô oc kêḅ têḅ lau naḅ sêkêḅ whiḅ Yisu. (Têḅ têm dinaḅ, Anôtô kêḅ ḅalau Dabuḅ têḅ lau su dom, ḅahu bu Yisu ndê têm tu tap iḅ ndê ḅawasi sa-ḅga yêc dôḅ yêc.)

Lau sêseŋ dau pi Yisu

⁴⁰ Têŋ ndoc Yisu sôm yom dau, naŋ lau ŋatô sêsôm, “Yomandô! Ngac dindec iŋ propet atu gitôm Moses, naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ meŋ.” ⁴¹ Ma ŋatô sêsôm, “Mba! Iŋ Mesaya dau!” Magoc lau ŋatô sêsôm, “Mba! Bu Mesaya oc meŋ akêŋ gamenŋ Galili-ŋga dom. ⁴² Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bu Mesaya oc meŋ sa yêc Kiŋ Dawid ndê wakuc, ma yêc Dawid ndê malac Betlehem.” ⁴³ Bocdinaŋ lau sêseŋ dau pi Yisu. ⁴⁴ Lau ŋatô tac whiŋ bu sêkôc iŋ dôŋ, magoc ŋamalac daŋ gitôm dom bu kêŋ amba pi iŋ.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ Yisu dom

⁴⁵ Tiŋambu lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêmbu sêtêŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai si. Ma ŋac sêndac lau siŋ-ŋga dau bocdec bu, “Bocke ma mac akôc Yisu dôŋ dom?” ⁴⁶ Goc lau siŋ-ŋga sêô yom ma sêsôm, “Ŋamalac naŋ sôm yom gitôm ŋgac dinaŋ, naŋ yac aŋgô daŋ su dom.” ⁴⁷ Goc lau Palêsai sêsôm, “Mboe iŋ kêsau mac awhiŋ, a? ⁴⁸ Alic bu yac lau Palêsai ma lau bata mba daŋ kêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya dau dom. Mba andô! ⁴⁹ Tigenŋ lau ŋambwa-ŋambwa, naŋ si gauc sa dom pi Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ. Anötö ndê atac ŋandê pi ŋac!”

⁵⁰ Lau bata dinaŋ si daŋ iŋ Nikodemas, ŋgac naŋ muŋ-ŋga gi gêlic Yisu. Têŋ ndoc iŋ ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec sôm têŋ ŋac bu, ⁵¹ “Yac neŋ yomsu gic yao bu dakic yom tu tamatôc ŋamalac daŋ-ŋga ŋambwa dom! Gêŋ ŋamata-ŋga daŋgô iŋ dau ndê yom, ma dakip yom sa pi gêŋ naŋ iŋ kôm.” ⁵² Magoc ŋac sêsôm, “Mboe am bu ti iŋ ndê ŋgacsêŋom daŋ whiŋ ŋac lau Galili-ŋga dinaŋ, a? Am ndi ma kip

ņahu sa yêc Anötö ndê yom, ma am oc tap sa bu propet daņ oc meņ akêņ gameņ Galili-ņga dom.”

*[Yisu tawalô awhê sac daņ]**

⁵³ Dinaņ su, ma lau hoņ sêlhö têtêtêņ ma sêmbu sêtêņ ñac si andu si.

8

¹ Goc Yisu hu malac Jerusalem siņ ma sa gi mbo Lôc Olib. ² Têņ ñagalaņsê bêbêc, iņ mbu sôc Jerusalem gi, ma mbo lôm dabuņ ñabatêmdö. Ma lau daêsam sêwê sêtêņ iņ sêmeņ, dec iņ ndöc sic ma kêdôhôn ñac. ³ Ma lau naņ sêndôhôn yomsu ti lau Palêsai sêwê awhê daņ sêtêņ iņ sêmeņ, naņ sêtap iņ sa têtê ndoc iņ kôm mêtê mockaiņ-ņga. Ma sêkêņ a whê dau kalhac lau hoņ aņgô-ņga. ⁴ Ma sêsôm têtê Yisu, “Kêdôhônwaga, sêtap awhê dindéc sa kôm mêtê mockaiņ-ņga. ⁵ Moses to yomsu bu datuc lauwhê kaiņ dindéc ña hoc ndu. Bocdinaņ sôm bu yac oc dakôm sake?” ⁶ Ñac bu sêtim iņ ña gêndac dinaņ, sêņsalê yom daņ bu sêņgôliņ pi iņ. Magoc Yisu pôn sic gi ndöc, ma gic hu to yom yêc nom ña amba-atu. ⁷ Goc ñac sêņsu iņ e iņ tisa ma sôm têtê ñac, “Mac nem asa bu ndê sac mbasi, naņ ti ñac ñamata-ņga bu kôc hoc ma tuc pi awhê dindéc.” ⁸ Goc iņ pôn sic tiyham ma to yom yêc nom. ⁹ Têtê dinaņ lau naņ sêņgô Yisu ndê yom sic hu sêlhö tigeņ-tigeņ. Lau atu-tu sêlhö sêmuņ, goc lau ñatô sêņkuc e Yisu tawasê mbo, ma awhê dau kalhac iņ aņgô-ņga. ¹⁰ Dec Yisu tisa ma ndac iņ, “O awhê! Ma lau dau nde? Asa dec mbo bu êņgôliņ yom pi

* 7:52: Yom naņ yêc 7:53–8:11 naņ yêc bapia akwa ñatô dom.

am ma êmatôc am?” ¹¹ Ma inj sôm, “O ñadau, lau mba!” Goc Yisu sôm, “Ma bocdinañ aö wamatôc am dom whinj. Magoc am lhö ndi, ma hu nem mêtê sac siñ.”]

Yisu inj Nawê Nom-nga

¹² Tiñambu Yisu sôm yom têtj lau bocdec bu, “Aö ñawê nom-nga. Asa nañ bu êñkuc aö, nañ oc sa señ ñasec-nga tiyham dom. Inj oc êñsêlêñ mbo ñawê nañ tôc señ ndöc tali-nga asê.”

¹³ Magoc lau Palêsai sêsôm têtj inj, “Am tamwasêm hoc yom asê pi daôm. Tu dinañ-nga dec yac oc akôc am nem yom sa dom.” ¹⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö bu wahoc dauñ neñ yom asê, dec aneñ yom dau inj yom ñandô. Nahu bu aö kayalê gameñ nañ aö gameñ akêñ nañ, ma gameñ nde nañ wambu wandi. Tigeñ mac añyalê gameñ dinañ dom. ¹⁵ Mac añsahê ti amatôc lau añkuc ñamalac si gauc. Magoc aö dec wamatôc ñamalac dañ gitôm mac akôm, nañ dom. ¹⁶ Aö bu wamatôc lau, dec aneñ yom hoñ inj yom ñandô, nahu bu aö tañwasêñ dom. Damañ nañ kêkiñ aö, nañ mbo whinj aö. ¹⁷ Mac daôm nem yomsu sôm bu ñgac lu bu sêpuc si yom dôñ bu yom ñandô, dec mac oc akôc yom dau sa. ¹⁸ Kwahic dec aö gahoc yom asê tu dauñ-nga, ma Damañ nañ kêkiñ aö, nañ dec puc aneñ yom dôñ. Bocdinañ tu sake-nga mac akôc aneñ yom sa dom?” ¹⁹ Goc sêndac inj, “Am Damam nde?” Ma Yisu sôm, “Mac añyalê aö dom, ma mac añyalê Damañ dom bocdinañ. Mac bu añyalê aö, dec oc tôm bu mac añyalê Damañ whinj.”

²⁰ Yisu sôm yom dinañ têtj ndoc inj kêdôhônj lau mbo kêpiñ apa nañ lau sêkêñ si da sip-nga yêc lôm

dabuŋ ɲamakê. Magoc lau daŋ sêkôc iŋ dôŋ dom, bu iŋ ndê ndoc hôc asê su dom.

Yisu ndê ɲahu yêc nom dom

²¹ Ma Yisu sôm tiyham têtŋ lau Palêsai, “Aö oc wahu mac siŋ, ma mac oc aŋsalê aö. Magoc gameŋ naŋ aö bu wandi, naŋ mac atôm dom bu andi. Mac oc ambac ndu ti nem sac tôhôŋ.” ²² Goc lau bata dinaŋ sêsôm têtŋ dandi, “Iŋ dau sôm bu gameŋ naŋ iŋ oc ndi, naŋ yac datôm dom bu dandi. Bocke? Iŋ oc ndic dau ndu, a?” ²³ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Aneŋ ɲahu yêc lôlôc. Mac lau nom dindec-ŋga, magoc aö neŋ ɲahu yêc nom dindec dom. ²⁴ Aö gasôm têtŋ mac su, bu mac oc ambac ndu ti nem sac tôhôŋ. Aö wasôm yom ɲandô têtŋ mac, bu mac bu akêtŋ whiŋ yom naŋ aö gawhê sa pi dauŋ, naŋ dom, dec mac oc ambac ndu ti mac nem sac.” ²⁵ Goc ɲac sêndac, “Am asa?” Ma iŋ sôm, “Oc tôm bu mac aŋyalê su, bu têtŋ ɲamata-ŋga e meŋ, aö gawhê dauŋ sa têtŋ mac. ²⁶ Yom daêsam yêc bu wasôm pi mac bu watôc nem giso asê. Magoc yom hoŋ naŋ aö gaŋgô yêc iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ dec wasôm asê têtŋ lau nom-ŋga. Ma iŋ ndê yom iŋ yom ɲandô eŋ.”

²⁷ ɲac sênyalê dom bu iŋ sôm yom dau pi iŋ Damba. ²⁸ Goc iŋ sôm, “Têtŋ ndoc mac asuŋ ɲamalac ndê Atu sa yêc nom, naŋ mac oc aŋyalê bu aö dauŋ dec Mesaya dau, ma aö gakôm gêtŋ daŋ kakuc aö taŋwasêtŋ neŋ gauc dom. Mba. Yom hoŋ naŋ aö gasôm, naŋ Damaŋ dau kêtŋ têtŋ aö. ²⁹ Iŋ dau kêkiŋ aö gameŋ, ma iŋ oc tec aö bu wambo taŋwasêtŋ dom. Iŋ mbo whiŋ aö ɲapaŋ. ɲahu bu aö gakôm gêtŋ hoŋ tôm iŋ atac whiŋ.” ³⁰ Yisu sôm yom dinaŋ, ma lau daêsam naŋ sêŋgô, naŋ sêkêtŋ whiŋ iŋ.

Yom nandô oc êngapwêc yac su

³¹ Ma Yisu sôm têt lau Israel-nga nanj sêkêt whin in, “Mac bu asap anej yom dôn ma danam wambu, dec mac ati anej sênomi nandô. ³² Ma mac oc anyalê yom nandô, ma yom nandô dau oc êngapwêc mac su bu ambo atôm lau akinj nambwa tiyham dom.” ³³ Goc nac sêsôm, “Abraham ndê wakuc yac. Ma yac am akinj lau danj dom. Bocdinañ am sôm bu êngapwêc yac su yêc sakinj bocke?” ³⁴ Goc Yisu ô yom bocdec bu, “Aö wasôm yom nandô. Asa nanj sap mêtê sac dôn, nanj ngac me awêhê akinj mêtê sac-nga. ³⁵ Ma ngac akinj nambwa oc wêkainj nadau ndê gêt danj, me mbo in ndê andu napanj dom. Mba! Nadau ndê atu solop oc wêkainj gêt ma mbo napanj. ³⁶ Magoc Anötö ndê Atu bu êngapwêc mac su, dec mac oc ambo atôm lau akinj nambwa tiyham dom andô.

³⁷ “Aö kayalê su, bu Abraham ndê wakuc mac. Tigenj mac akôm bu andic aö ndu, nahu bu mac akôc anej yom sa sip nem nalôm su dom. ³⁸ Aö gasôm yom asê pi gêt nanj Damanj tôc asê têt aö, magoc mac akôm mêtê anjuc yom nanj mac daôm damam sôm têt mac.” ³⁹ Ma nac sêsôm tiyham, “Yac damanj in Abraham.” Magoc Yisu sôm, “Mac bu Abraham atui mac, dec mac oc asa lêt gitêt gitôm in dau ndê. ⁴⁰ Tigenj aö gasôm yom nandô gitôm aö ganjô yêc Anötö, ma mac akôm bu andic aö ndu. Abraham oc kôm gêt kainj dinañ dom. ⁴¹ Mac anjuc Abraham ndê lêt dom, dec tôc asê bu mac nem damam in ngac danj dau-nga danj.” Magoc nac sêsôm, “Yac lau nasawa-nga dom. Yac mba damanj tigenj in Anötö dau.”

⁴² Têñ dinan̄ Yisu sôm, “Anötö bu ti mac nem damam, dec mac oc atac whin̄ aö. Nahu bu aö gameñ akêñ Anötö, dec gambo lec. Aö gameñ tu daun-nga dom, magoc Anötö dau kêkin̄ aö gameñ. ⁴³ Mac atôm dom bu an̄gô aneñ yom, ma bocdinar̄ mac an̄yalê aneñ yom nahu dom. ⁴⁴ Mac nem damam in̄ Sadañ, ma mac akôm tôm in̄ atac whin̄. Têñ têm ñamata-nga e meñ, in̄ sa lêñ ndic ñamalac ndu-nga. In̄ sap yom ñandô dôñ dom, bu yom ñandô dañ yêc in̄ ndê ñalôm dom. In̄ tasan̄-nda, ma yom tasan̄ ñadamba in̄. In̄ sôm yom kêkuc in̄ dau ndê awha solop, ma yom hon̄ nan̄ in̄ sôm, nan̄ yom tasan̄. ⁴⁵ Tigeñ aö dec gasôm yom ñandô eñ, ma tu dinan̄-nga mac akêñ whin̄ aneñ yom dom. ⁴⁶ Mac nem asa gitôm bu tôle aneñ giso dañ asê? Aö gasôm yom ñandô, ma tu sake-nga mac akêñ whin̄ aö dom? ⁴⁷ Anötö ndê atui ñandô sên̄gô in̄ ndê yom ma dañga wambu. Magoc mac an̄gô in̄ ndê yom dom, dec tôle asê bu mac ati in̄ ndê atui ñandô dom.”

Yisu sôm yom asê pi dau

⁴⁸ Têñ dinan̄ lau bata Israel-nga sêsôm, “Yac asôm solop bu am gitôm lau Samaria-nga nan̄ si gauc sa pi Anötö dom, ma bu ñalau sac dañ mbo am nem ñalôm.” ⁴⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Ñalau sac mbo aö neñ ñalôm dom. Mac atoc aneñ waêñ sa dom, magoc aö bu wapo Daman̄ ndê waê sa. ⁵⁰ Aö kasalê daun̄ neñ waêñ dom, magoc Anötö oc po aneñ waêñ sa. Ma in̄ oc êmatôle gêñ hon̄. ⁵¹ Aö wasôm yom ñandô têt mac, bu asa nan̄ ngô aneñ yom ma dañga wambu, nan̄ oc niñga dom, magoc in̄ oc mbo tali ñapan̄.”

⁵² Goc lau bata Israel-nga sêsôm têtj inj, “Kwahic dec yac anjyalê pi njandô bu njalau sac danj mbo am nem njalôm. Abraham ma lau propet sêmbac ndu, tigenj am sôm bu asa nanj ngô am nem yom ma danja wambu, nanj oc ninja dom. ⁵³ Am asa dec toc daôm sa? Am gauc gêm bu am hôc gêlêc damanj Abraham su, a? Yac anjyalê bu inj mbac ndu su, ma lau propet boc-dinanj.” ⁵⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö dauj bu wapo dauj nej waêj sa, dec waêj dau ti gêtj njambwa-nga. Magoc aö Damanj, nanj mac asam bu mac nem Anötö, nanj po anej waêj sa. ⁵⁵ M agoc mac anjyalê inj dom. Aö dec kayalê inj, ma dananj wambu inj ndê yom. Aö bu wasôm bu kayalê inj dom, dec aö njac tasanj gitôm mac lau tasanj. ⁵⁶ Mac nem damam Abraham atac njayham sa kêlêc, bu inj kêtj bata bu lic anej bêc wahôc asê-nga. Ma inj gêlic su ma tisambuc.”

⁵⁷ Goc lau bata Israel-nga sêsôm têtj inj, “Am nem yala tap 50 sa su dom. Ma bocke dec am sôm bu am gêlic Abraham su?” ⁵⁸ Ma Yisu sôm, “Yomandô! Ndoc nanj Abraham dinda kôc inj su dom, nanj aö gambo.” ⁵⁹ Têtj têtj njac sêngô yom d inanj, goc sêkôc hoc sa bu sêtuc inj, magoc Yisu sinj dau, ma kêdahinj dau su yêc lôm dabunj njagamenj.

9

Yisu kôm njac tapec danj tandô po asê

¹ Yisu kêsêlêj gi, ma gêlic njac tapec danj. Njac dau inj tandô pec têtj ndoc inj dinda kôc inj ma menj. ² Ma Yisu ndê njacsêjomi sêndac inj bocdec bu, “Kêdôhônj-waga, njac dinanj tapec tu inj dau ndê sac-nga, me tu dinda lu damba si sac-nga?” ³ Goc

Yisu sôm, “In tapec tu in dau ndê sac-nga, me tu dinda lu damba si sac-nga dom. Magoc dinda kôc in ti tapec tu bu kwahic dec lau sêlic Anötö ndê gwelenj ti naclai nem in sa-nga. ⁴⁻⁵ Aö gambo nom gatôm lau nom-nga si nawê, ma kwahic dec ti têm nawê-nga. Ma bocdinaŋ kwahic dec yac oc dakôm Anötö naŋ kêkinj aö gameŋ, naŋ ndê gwelenj. Têm nasec-nga oc meŋ hóc asê, ma têtj dinaŋ lau daŋ oc sêtôm dom bu sêkôm gwelenj.”

⁶ In sôm yom dinaŋ su, goc hê gasôp sip nom, kêyalin whinj nom, ma sê pi ngac tapec tandô. ⁷ Ma in sôm têtj in, “Am ndi êmgwasin anôm sip bu gaponj Siloam.” (Nâê Siloam dau danem kwi bu ‘Kêkinj.’) Goc in kölhö gi kêgwasiŋ anjô, ma in tandô nayham sa. Ma in mbu têtj ndê andu gi. ⁸ Ma in ndê lau meŋpaŋ in-nga, ti lau naŋ sênjalê bu muŋ-nga in ngac teŋ gêtj-nga, n aŋ sêsö ma sêndac dandi, “In ngac naŋ muŋ-nga ndöc ma teŋ gêtj, a?” ⁹ Ma lau natô sêsôm, “In ngac dau dinaŋ.” Magoc natô sêsôm, “Mba! In ngac daŋ dau-nga, naŋ anjô gi tap ngac teŋ gêtj-nga dinaŋ ndê anjô sa.” Magoc ngac dau sôm, “Aö ngac dauŋ dec.” ¹⁰ Goc sêndac in, “Ma bocke dec am nem tanôm nayham sa?” ¹¹ Ma in sôm, “Ngac naŋ sêsam in bu Yisu, naŋ kêyalin sachalê, ma kêŋ pi aö tanônj, goc kêkinj aö bu wanjgwasin anônj andô sip bu Siloam. Bocdinaŋ aö ga kagwasin dauŋ, dec tanônj nayham sa.” ¹² Ma sêndac, “Ngac dinaŋ mbo nde?” Goc in sôm, “Aö kayalê dom.”

Lau Palêsai sêkip yom sa pi ngac naŋ tandô po asê

¹³⁻¹⁴ Yisu kêyalin sachalê ma kôm ngac tapec dinaŋ tandô po asê têtj bêc Sabat-nga daŋ. Ma tinjambu l au sêwê ngac dau sêtêtj lau Palêsai si.

¹⁵ Têñ ndoc lau Palêsai sêlic in, nañ sêndac in bu, “Am tanôm po asê ñalêñ bocke?” Ma in ô yom ma sôm, “Ngac dinan kên sacbalê pi aô tanôn, ma aô kagwasiñ dec tanôn po asê.” ¹⁶ Goc Palêsai ñatô sêsôm yom pi Yisu bocdec bu, “Ngac dinan kêgîli yomsu Sabat-nga, dec tañyalê bu in meñ akêñ Anötö dom.” Magoc Palêsai ñatô sêsôm, “Ngac sac oc tôm dom bu kôm gêñ dalô kain dinan.” ¹⁷ Bocdinan ñac si yom so dau, ma sêndac ñgac dau tiyham, “Am ñgac daôm, am ñgac nañ in kôm am nem tanôm po asê, ma bocdinan am sôm sake pi in?” Ma in sôm, “In propet dan.”

¹⁸ Magoc lau bata Israel-nga dinan sêkêñ whin dom bu muñ-nga in tapec ma kwahic dec tandô ñayham sa. Bocdinan sêkêñ yom têñ in dinda lu damba bu sêmeñ. ¹⁹ Ma sêndac inlu, “Ngac dindac in amlu atômngac nañ amlu asôm bu dinda kôc in ti tapec, a? Bocke ma kwahic dec in tandô ñayham sa?” ²⁰ Ma inlu sêsôm, “Aêc! Alu añyalê bu in alu mba balê, ma bu alu akôc in ti tapec.” ²¹ Magoc in tandô po asê ñalêñ bocke ma asa kôm in tandô ñayham sa, nañ alu añyalê dom. Mac andac in dau. In ti ñgac atu su, ma gitôm bu sôm dau ndê yom.” ²² Inlu sêñyalê bu lau bata Israel-nga sêkic yom bu ñac oc sêtiñ lau nañ sêkêñ whin bu Yisu in Mesaya, nañ su yêc gôlôwac Israel-nga, ma bocdinan inlu sêtöc ñac. ²³ Tu dinan-nga sêsôm yom bocdec, “In ti ñgac atu su. Mac andac in dau!”

²⁴ Goc ñac sêmbwêc ñgac dau tiyham, ma sêsôm, “Toc Anötö sa ma sôm yom ñandô. Yac añyalê bu ñgac dinan in ñgac sac.” ²⁵ Ma in ô yom bocdec bu, “In bu ñgac sac me in ñgac gitên, aô kayalê dom.

Gêñ tigen aö kayalê. Muñ-nga aö ñgac tapec, ma kwahic dec aö tanôn po asê.”²⁶ Goc sêndac in, “In kôm gêñ sake têt am? In kôm am tanôm ñayham sa ñalêt bocke? Sôm asê têt yac.”²⁷ Ma in sôm, “Aö gasôm têt mac su, magoc mac akôc aneñ yom sa dom. Tu sake-nga mac bu añgô tiyham? Mboe mac atac whin bu ati in ndê sêñomi awhin, a?”²⁸ Têt ñinañ sêpu in ma sêsôm, “Mba! Am daôm ti ñgac ñinañ ndê ñgacsêñom! Moses ndê sêñomi yac.”²⁹ Yac añyalê bu Anötö kêt in ndê yom têt Moses, magoc ñgac ñinañ ti in ndê ñahu, yac añyalê dom.”³⁰ Goc ñgac dau sôm, “Gêñ kain ñañ solop! Mac asôm bu mac añyalê in ndê ñahu dom. Tigen alic su ñañ! In kôm aö tanôn po asê.”³¹ Yac añyalê bu Anötö oc kêt ñañga têt lau sac dom. Mba! In kêt ñañga lau gitêt ñañ sêñkuc in ndê yom.”³² Yac ñañgô ñañ muñ su dom, bu ñamalac ñañ kôm ñgac ñañ ñinda kôc in ti tapec, ñañ tandô po asê. Mba sambuc!³³ ñgac ñinañ bu meñ akêt Anötö dom, dec oc tôm dom bu in kôm gêñ ñañ.”

³⁴ ñac sêñgô in ndê yom ñinañ, dec gêli ñac si ñalôm sa ñandô. Ma sêsôm, “Am bu êmdôhôn yac, a? Sac gêm am ahuc têt ndoc ñinañ kôc am!” Goc sêt in sa awê gi.

Lau ñañ sêkêt whin Yisu dom, ñañ sêtôm lau tapec

³⁵ Têt ndoc Yisu ñgô ñawaê bu lau Palêsai sêt in ñgac dau su, ñañ in kêsâlê in e tap in sa, ma ndac in, “Am kêt whin ñamalac ndê Atu, me mba?”³⁶ Ma in ô yom ma sôm, “O ñadau! ñamalac ndê Atu in asa? Sôm têt aö, goc aö wakêt whin in.”³⁷ Goc Yisu sôm, “Am gêlic in su. Aö ñgac ñañ dec, ñañ gasôm

yom têtj am.” ³⁸ Ma inj sôm, “Pômdau, aö gakêtj whinj am.” Goc inj pôtj haduc têtj Yisu. ³⁹ Ma Yisu sôm, “Aö gasip nom gamej ma lau oc sêtap matôc sa tu aö-nga. Lau tapec oc sêti lau tandô ñayham, ma lau nanj gauc gêm bu ñac lau tandô ñayham, nanj oc sêtôm lau tapec.” ⁴⁰ Lau Palêsai ñatô sêmbo sêwhinj, ma sêngô Yisu ndê yom dinañ ma sêndac, “Bocke? Am sôm bu yac tanpec awhinj, a?” ⁴¹ Ma inj sôm, “Mac bu lau tampec, dec mac nem giso mba. Mac asôm bu mac lau tanôm ñayham, magoc mac akêtj whinj aö dom. Tu dinañ-nga dec mac nem giso gacgej yêc mac-nga.”

10

Yom gôlinj pi ñac yob domba-nga

¹ Ma Yisu sôm, “Yom ñandô aö wasôm têtj mac, bu ñac nanj sôc domba si tunlôm yêc gatam dom, magoc kêtjilj tunj bambalinj bu sôc ndi, nanj ñac kanj-nda. ² Magoc ñac nanj sôc domba si tunlôm yêc gatam solop, nanj ñac yob domba-nga ñandô. ³ Ñac nanj yob gatam oc lêc gatam su têtj inj, ma domba sêñyalê inj awha. Inj oc ta domba tigenj-tigenj si ñaê, ma wê ñac sêsa sêndi. ⁴ Têtj ndoc inj kôc inj ndê domba honj sêsa si, nanj inj kêsêlêñ munj ma ñac sêñkuc inj, bu ñac sêñyalê inj awha. ⁵ Tigenj ñac oc sêñkuc ñac apa danj dom. Mba! Ñac oc sêlhô bambalinj yêc inj, bu sêñyalê inj awha dom!” ⁶ Yisu sôm yom gôlinj dinañ, magoc ñac sêñyalê inj ndê yom ñahu dom.

Yisu inj gatam domba-nga

⁷ Bocdinañ Yisu sôm tiyham, “Yom ñandô aö wasôm têtj mac! Aö gatôm gatam tu domba sêsôc

si tunlôm sêndi-nga. ⁸ Kêdôhônwaga tasanj honj nanj sêhóc asê sêmunj aö, nanj lau kanj. Magoc domba sêkênj danja nac dom. ⁹ Aö gatam, ma domba nanj sêsóc yêc aö, nanj oc sêtap Anötö ndê mwasiñ nem nac si-nga sa. Nac oc sêsóc sêsa, ma sêtap gêñ sênenj-nga ñayham sa. ¹⁰ Ngac kanj meñ bu nem kanj ti ndic ndu ma señ popoc. Inj ndê gwelenj dau dinanj. Tigenj aö gameñ bu wamasanj lêñ bu lau sêtap Anötö ndê mwasiñ sêndöc tali-nga sa, ma mwasiñ dau oc êñsalê nac ahuc.”

Yisu inj Nadau yob domba-nga ñayham

¹¹ “Aö ngac wayob domba-nga ñayham. Ngac yob domba-nga ñayham oc kêñ dau sambuc e nditôm inj mbac ndu bu nem inj ndê domba sa. ¹² Magoc ngac nanj yob domba tu tap ñaôli sa-nga, nanj gitôm ngac nanj yob dau ndê domba, nanj dom. Inj bu lic giam sac danj meñ, dec inj oc hu domba siñ ma lhö ndi. Goc giam sac oc señ domba ma sêlhö bambaliñ. ¹³ Ngac dinanj oc lhö ndi, bu inj gêm gwelenj tu awa-nga ñambwa, ma hêgo dau tu domba-nga dom.

¹⁴⁻¹⁵ “Aö ngac wayob domba-nga ñayham. Gitôm Damanj kêyalê aö, ma aö kayalê Damanj, bocdinanj aö kayalê anenj domba, ma anenj domba sêñyalê aö. Ma wakêñ daun sambuc e nditôm wambac ndu bu wanem nac sa. ¹⁶ Ma anenj domba ñatô sêmbo, nanj sêmbo sêwhiñ domba tonj dindec dom. Aö wandic nac sa sêmenj sêmbo sêwhiñ domba dindec, ma nac oc sêti tonj tigenj. Nac si ñadau tigenj aö dec wayob nac, ma nac honj oc sêkêñ danja aö awhanj.

¹⁷ “Damanj tac whiñ aö, bu aö wakêñ daun gacgeñ wambac ndu, ma tiñambu aö watisa tiyham. ¹⁸ Ñamalac danj oc kôc tanjli ñahu su yêc aö

dom. Aö daun oc wahu tanli nahu sinj tøm aö daun atac whinj. Anötö kênj njaclai têtj aö bu aö daun wahu sinj, ma bu aö daun wakôc sa tiyham. Damanj gic atu yom dau dinanj.”

¹⁹ Lau bata Israel-nga sêngô yom dinanj ma sêwhê dau kôc ti sêsenj dandi tiyham. ²⁰ Lau daêsam sêsôm, “Nalau sac danj mbo inj ndê njalôm ma kôm inj ndê gauc timboloc. Anjô inj ndê yom dom!”

²¹ Magoc lau njatô sêsôm, “Njagac ti njalau sac oc sôm yom kainj dinanj dom. Ma njalau sac oc kôm njagac tapec tandô po asê dom!”

Lau bata Israel-nga sêtij Yisu su

²² Têtj ndoc uhô-nga, lau Israel-nga si †Mwasinj Sic Gawi Lôm-nga hôc asê Jerusalem. ²³ Yisu kêsêlênj mbo lôm dabunj njabatêmdö, mbo gamenjanj sêsam bu Solomon ndê Batêm. ²⁴ Ma lau bata Israel-nga sêkac sa sêngihi inj ahuc, ma sêsôm, “Nasawa baliñ lec yac atac lu-lu tu am-nga. Bocdinañ dec sôm yom yêc awê têtj yac. Am Mesaya dau, me mba?” ²⁵ Ma Yisu sôm, “Aö gasôm têtj mac su, magoc mac akênj whinj aö dom. Ma aö gakôm gênj dalô gam Damanj anjô. Gênj dau punj yom njandô pi aö dônj, ma whê anej nahu sa tiawê. ²⁶ Magoc mac akênj whinj aö dom, nahu bu mac ati aö neñ domba dom. ²⁷ Anej domba sêkênj danga aö awhanj. Aö kayalê njac, ma njac sênkuc aö. ²⁸ Aö oc wakênj njac sêndöc tali njapanj ma oc tøm dom bu njac sêniñga têtj tøm nambu-nga dom. Ma lau danj sêtôm dom bu sêngaho njac su yêc aö amanj. ²⁹ Damanj kênj anej domba têtj aö, ma gênj danj hôc gêlêc inj su dom. Bocdinañ lau danj sêtôm dom bu sêngaho njac su yêc Damanj amba. ³⁰ Alu Damanj ati gênj tigenj.”

³¹ Têñ dinañ lau bata sêkôc hoc sa tiyham bu sêtuc iñ. ³² Magoc iñ sôm têñ ñac, “Mac bu atuc aö ña hoc tu gêñ dalô bocke-ñga? Bu aö gatôc gêñ ñayham daêsam têñ mac, tôm nañ Damañ kên têñ aö.” ³³ Ma ñac sêo yom ma sêsôm, “Yac bu atuc am tu gêñ dañ nañ am kôm-ñga dom. Mba! Am ñamalac dañ, magoc toc daôm sa bu nditôm Anötö dau. Am nem yom dinañ sac sambuc, ma tu dinañ-ñga yac bu atuc am ña hoc.”

³⁴ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac anyalê yom nañ Anötö dau sôm pi lau bata Israel-ñga ñatô, nañ sêto yêc mac nem Buku Yomsu-ñga* bocdec bu, ‘Aö *gasam mac bu anötöi.*’ ³⁵ Anğô su nañ! Anötö kên iñ ndê yom têñ lau nom-ñga dinañ, ma sam ñac bu anötöi. Ma gitôm dom bu dasenñ Anötö ndê yom dañ su. ³⁶ Ma aö bocke? Damañ dau kêyalin aö sa ma kêkin aö gasip nom gameñ. Bocdinañ tu sake-ñga mac asôm bu anenñ yom sac sambuc, têñ ndoc aö gasôm bu aö Anötö ndê Atu? ³⁷ Aö bu wakôm Damañ ndê gwelenñ nañ kên sip aö amanñ, nañ dom, nañ akên whinñ aö dom. ³⁸ Tigenñ aö gakôm Damañ ndê gwelenñ, ma bocdinañ dec mac bu akên whinñ anenñ yom dom, tigenñ akên whinñ tu gêñ nañ aö gakôm-ñga. Ma bocdinañ mac oc anyalê pi ñandô bu Damañ mbo aö ñalôm, ma aö gambo iñ ñalôm.”

³⁹ Têñ dinañ sêñsahê tiyham bu sêkôc iñ dônñ, magoc ñac gitôm dom, ma iñ kölhö gi. ⁴⁰ Ma iñ pi Bu Jordan ñadañga gi, ma mbo gameñ nañ muñ-

* **10:34:** Yom dau yêc Buku Wê-ñga 82:6 (alic footnote yêc Jon 15:25). Anötö dau kên ñaclai têñ kinñ ti gôlinwaga bu sênem gôlin sêmbô nom, ma bocdinañ iñ sam ñac bu anötöi. Ma têm ñatô iñ sam ñac bu Anötö atui - alic BW 2:7 ma 82:6.

nga Jon kêku lau mbo. ⁴¹ Lau daêsam sêsa sêtêḅ in si, ma sêsôm têtḅ dau, “Jon kôm gêtḅ dalô danḅ dom. Magoc yom hoḅ nanḅ in sôm pi ḅgac dindec, nanḅ yom ḅandô.” ⁴² Ma lau daêsam sêkêtḅ whiḅ Yisu yêc gameḅ dinanḅ.

11

Lasarus mbac ndu

¹⁻² ḅgac danḅ ḅaê Lasarus mbo malac Betani. Ma inḅ ndê lhuwê lu sêmbo, danḅ ndê ḅaê Mata, ma danḅ ḅaê Maria, awhê nanḅ tiḅambu tac bu ḅamalu ḅayham pi Pômdau gahi, ma puḅ ḅa inḅ kêclauḅ. Têtḅ bêc danḅ Lasarus gêm̄bac. ³ Goc Maria lu Mata sêkêtḅ yom têtḅ Yisu bocdec bu, “Pômdau, ḅgac nanḅ am atac whiḅ dec gêm̄bac.” ⁴ Yisu ḅgô yom dau ma sôm, “Inḅ gêm̄bac tu bu mbac ndu ḅambwa-ḅga dom. Inḅ gêm̄bac bu tôc Anötö ndê ḅaclai ti waê asê, ma bu Anötö ndê Atu tap waê sa whiḅ.”

⁵ Yisu tac whiḅ Maria lu Mata ma Lasarus. ⁶ Tigeḅ têtḅ ndoc inḅ ḅgô ḅawaê bu Lasarus gêm̄bac, nanḅ inḅ têtḅ inḅ gi ḅagahô dom. Inḅ gacgeḅ mbo gameḅ dinanḅ gitôm bêc lu. ⁷ Goc inḅ sôm têtḅ inḅ ndê ḅgacsêḅomi, “Dalhö dambu datêtḅ gameḅ Judia-ḅga dandi.” ⁸ Magoc ḅac sêsôm, “Kêdôhônḅwaga, mba! ḅasawa apê lec lau bata Israel-ḅga nanḅ sêmbo dindê, nanḅ tac whiḅ bu sêtuc am ḅa hoc. Bocke dec am bu mbu ndi tiyham?” ⁹ Ma Yisu ô yom ḅa yom gôliḅ danḅ, ma sôm, “Têtḅ bêc hoḅ ac pô gameḅ gitôm acgatu ḅasawa 12, ma tiḅambu ḅasec sa. ḅamalac danḅ bu êḅsêlêḅ têtḅ ndoc ac-ḅga, dec inḅ oc tiḅ gahi dom, bu inḅ gêlic ḅawê nom dindec-ḅga. ¹⁰ Magoc inḅ bu êḅsêlêḅ têtḅ ôbwêc, dec inḅ oc tiḅ gahi, bu inḅ ndê

ņawê mba.” ¹¹ Goc Yisu gic têku yom ma sôm, “Yac neņ silip Lasarus yêc bêc. Aö watêņ inĵ wandi bu waunĵ inĵ sa.” ¹² Ma ngacsêņomi sêsôm, “Pômdau, inĵ bu yêc bêc yêc, dec inĵ dau oc ñayham sa.” ¹³ Ñac gauc gêm bu Yisu sôm bu Lasarus mbo tali ma yêc bêc, magoc inĵ ndê yom dau ñahu bu Lasarus mbac ndu su. ¹⁴ Goc Yisu sôm yom yêc awê têņ ñac bu, “Lasarus mbac ndu. ¹⁵ Tu mac-ņga dec aö atac ñayham bu aö gambo g awhinĵ inĵ dom, bu kwahic dec mac oc akêņ whinĵ tu gêņ naņ aö bu wakôm-ņga. Bocdinaņ yac datêņ inĵ dandi.” ¹⁶ Ma Tomas, ngacsêņom naņ sêsam bu Lôcmpôn, naņ sôm têņ ngacsêņomi ñatô, “Ayôc! Dawhinĵ inĵ dandi, ma dambac ndu dawhinĵ inĵ.”

Yisu inĵ yac neņ datisa ti dambo taņli ñahu

¹⁷ Yisu hóc asê gameņ Judia-ņga ma tap sa bu sêkêņ Lasarus ndê ñamlanĵ yêc hocsunĵ danĵ gitôm bêc hale su. ¹⁸ Malac Betani yêc sunĵ sa têņ Jerusalem, seņ ñasawa gitôm kilometa tö. ¹⁹ Ma lau Israel-ņga daêsam sêsa akêņ Jerusalem sêmeņ, ma sêndöc sêwhinĵ Mata lu Maria, bu sênem malô inĵlu tu lhunĵac hu inĵlu sinĵ-ņga. ²⁰ Mata ñgô bu Yisu kêsêlêņ meņ, goc sa gi bu lic inĵ, magoc Maria ndöc andu. ²¹ Têņ ndoc Mata hóc asê Yisu, naņ inĵ sôm têņ inĵ, “O Pômdau, am bu mbo, dec aö lhunĵac oc mbac ndu dom. ²² Magoc kwahic dec am mweņ hóc asê su, ma aö kayalê bu gêņ bocke naņ am bu ndac têņ Anötö, naņ inĵ oc kôm.” ²³ Ma Yisu sôm, “Am lhômņgac oc tisa ma mbo tali tiyham.” ²⁴ Dec Mata ô yom ma sôm, “Aêc! Aö kayalê bu inĵ oc tisa têņ bêc ñambu-ņga naņ lau batê hoņ oc sêtisa.” ²⁵ Goc Yisu sôm, “Ñamalac si sêtisa ma sêmbo tali ñahu, naņ

aö dauḡ. Asa naḡ kêḡ whiḡ aö ma mbac ndu su, naḡ oc mbo tali tiyham. ²⁶ Ma asa naḡ mbo tali ma kêḡ whiḡ aö, naḡ oc niḡga têtḡ têtḡ ḡambu-ḡga dom, iḡ oc gacgeḡ mbo tali. Am kêḡ whiḡ yom dindéc, me mba?” ²⁷ Ma Mata sôm, “Aêc Pômdau! Aö gakêḡ whiḡ bu am Mesaya, ma Anötö ndê Atu naḡ iḡ gic bata bu êḡkiḡ sip nom meḡ.”

²⁸ Mata sôm yom dinaḡ su, goc mbu gi ma ta Maria têtḡ iḡ meḡ. Ma iḡ sôm têtḡ iḡ, “Kêdôhônḡwaga meḡ su, ma iḡ ndac am.” ²⁹ Maria ḡô su, goc tisa ḡgahô bu sa têtḡ Yisu ndi. ³⁰ Têtḡ ndoc dinaḡ Yisu hôc asê Betani su dom, iḡ gacgeḡ mbo gameḡ naḡ Mata hôc pi iḡ. ³¹ Lau Israel-ḡga naḡ sêmbo andu sêwhiḡ Maria tu bu sênem malô iḡ, naḡ sêlic iḡ tisa ḡgahô ma kölhô gi. ḡac gauc ḡêm bu iḡ oc têtḡ sêhônḡ ndi bu taḡ lhuḡgac mbo dindê, ma bocdinaḡ sêsa si ma sêḡkuc iḡ.

³² Têtḡ ndoc Maria hôc asê gameḡ naḡ Yisu mbo ma ḡêlic iḡ, naḡ iḡ hu dau sip nom yêc iḡ gahi-ḡga, ma sôm, “O Pômdau, am bu mbo, dec aö lhuḡgac oc mbac ndu dom.” ³³ Yisu ḡêlic Maria taḡ, ma ḡêlic lau Israel-ḡga naḡ sêwhiḡ iḡ, naḡ sêtaḡ bocdinaḡ, dec kêsahê ḡawapac atu yêc ndê ḡalôm. ³⁴ Ma iḡ ndac, “Mac aḡsuhuḡ iḡ yêc nde?” Ma sêsôm, “Mweḡ Pômdau, ma lic.” ³⁵ Têtḡ dinaḡ Yisu tasulu sa. ³⁶ Ma lau Israel-ḡga dinaḡ sêsôm, “Alic, iḡ atac whiḡ Lasarus ndu andô.” ³⁷ Magoc ḡatô sêsôm, “Iḡ kôm ḡgac tapec tandô po asê. Bocke dec iḡ kôm Lasarus ḡayham sa dom, ma iḡ mbac ndu?”

Yisu uḡ Lasarus sa

³⁸ Têtḡ dinaḡ Yisu ndê ḡalôm ḡawapac atu tiyham, ma iḡ kêsêlêḡ têtḡ sêhônḡ gi. ḡac sêkêḡ ḡgac batê dau

ndê ñamlañ yêc hocsuñ dan, ma sêmpi hoc dan gi ndöc sê awha ahuc. ³⁹ Têñ ndoc Yisu hôc asê, nan in sôm têñ lau nan sêwhin in bu, “Mac ampi hoc dau sa.” Magoc ñgac batê ndê lhuwê Mata sôm, “Pômdau! In yêc gitôm bêc hale su. Oc ñamaniñ sa su.” ⁴⁰ Dec Yisu sôm, “Aö gasôm têñ am su, bu kêñ whin, dec am oc lic Anötö ndê ñaclai ti ñawasi.” ⁴¹ In sôm yom dinañ su, goc lau sêmpi hoc dau sa. Ma Yisu tatak undambê ma sôm, “Daman, aö wanem danje am, bu am ñgô aneñ yom. ⁴² Aö kayalê bu am kêñ danam aö ñapan, magoc kwahic dec aö bu wanem danje am, bu lau nan sêlhac dec oc sêngô aneñ yom, ma sêkêñ whin bu am kêkin aö gameñ.” ⁴³ Goc in mbwêc awha atu, “Lasarus! Sa mweñ!” ⁴⁴ Dec Lasarus sa meñ, ma po nan sêmpañ in gahi ti amba, ma po dan nan sêhi pi in ñagôlôn, nan gacgeñ sêyêc in. Ma Yisu sôm têñ ñac, “Akôc po su yêc in, ma akêñ in lhö ndi.”

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

⁴⁵ Tu gêñ atu dinañ-nga dec lau Israel-nga daêsam nan sêmbô sêwhin Maria ma sêlic gêñ nan Yisu kôm, nan sêkêñ whin in. ⁴⁶ Magoc ñatô sêtêñ lau Palêsai si, ma sic min pi gêñ nan Yisu kôm. ⁴⁷ Goc dabuñsiga atu-tu ti lau Palêsai sêmbwêc lau †Sanedrin-nga sêpitigeñ, ma sêndac ñac, “Yac oc dakôm gêñ sake? Ngac dinañ kôm gêñ dalô daêsam. ⁴⁸ Yac bu dalhac in ahuc dom, dec lau hon oc sêkêñ whin bu in Mesaya dau. Ma lau Rom-nga oc sêmeñ ma sêseñ yac neñ gameñ danem akin Anötö-nga ti yac lau Israel-nga hon su.”

⁴⁹ Têñ yala dinañ Kayapas in †dabuñsiga ñamata-nga. Ma in sôm têñ lau Sanedrin-nga, “Mac nem

gauc sa dom! ⁵⁰ In mbac ndu man! Yham dom bu lau Israel-nga hon sêninga. Ngac tigen bu mbac ndu ô lau hon, nan oc nayham hóc gêléc su.” ⁵¹ Kayapas sôm yom dinan na in dau ndê gauc dom. Magoc têt yala dinan in dabujsiga namata-nga, dec in sôm yom dau gitôm propet dan. Ma yom dau nahu bocdec bu. Yisu oc mbac ndu tu lau Israel-nga hon. ⁵² Ma tu nac tawasê-nga dom. In oc mbac ndu tu Anötö ndê lau hon nan sêmbo gamej nom-nga tidau-tidau, tu bu ndic nac hon sa sêpitigenj.

⁵³ Bocdinan têt bêc dinan lau bata Israel-nga dinan sic hu sênsalê lêt bu sêndic Yisu ndu. ⁵⁴ Ma tu dinan-nga Yisu kêsêlêt mbo awê yêc lau Israel-nga nalôm dom. In kölhö gi mbo malac Eprayim, nan yêc gamej sawa namakê. Ma in ndê ngacsênomi sêmbo gamej dinan sêwhin in.

⁵⁵ Têt ndoc lau Israel si om atu Mwasin Pasowa-nga mej kêpinj, n an lau daêsam yêc gamej namakê-nga sêpi Jerusalem si. Nac bu sênkuc lau Israel si lêt sêmasan dau nawasi sa yêc Anötö anjô-nga mun su nan goc Pasowa nabêc hóc asê. ⁵⁶ Ma nac sênsalê Yisu napan. Têt ndoc sêkac sa sêmbo lôm dabun, nan sêndac dandi, “Mac gauc gêm bocke? In oc mej tu Mwasin Pasowa-nga, me mba?” ⁵⁷ Tigen dabujsiga atu-tu ti lau Palêsai sic atu lau bu asa bu tap gamej nan Yisu mbo, nan sa, nan kêj nawawê têt nac, ma nac oc sêkôc in dôj.

12

Maria gêm oso Yisu

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Luk 7:37-38)

¹ Bêc 6 yêc dôñ yêc bu Mwasinj Pasowa-nga hôc asê, ma Yisu têtñ malac Betani gi. Lasarus, ngac nanj inj unj sa akêñ lau batê-nga, nanj mbo malac dinanj. ² Ma yêc Lasarus ndê andu, ñac sêndê mwasinj tu Yisu-nga. Lasarus ti lau ñatô senj gêñ sêndôc sêwhinj inj, ma Mata gêm akindj ñac mbo. ³ Goc Maria menj, kôc a ñakwi ñamalu ñayham nanj ñaôli atu sip kac danj, ma kêc pi Yisu gahi. Goc inj punj inj gahi ña inj dau kêclauñ. Ma gêñ dau ñamalu hôñ dau sa ma gêm andu ñalôm ahuc.

⁴ Têtñ dinanj Judas Iskeriot, ngacsêñom nanj tinjambu hoc Yisu asê, nanj sôm, ⁵ “Bu ñamalu ñayham dindec ñaôli atu, gitôm denarii 300 nanj dakôc ti ñaôli tu gwelenj yala sambuc-nga. Tu sake-nga awê dec kêyaiñ? Gitôm bu dakêñ têtñ lau sênemlhi, ma dakêñ ña-awa tu danem lau ñalôm sawa sa-nga.” ⁶ Judas sôm yom dinanj, magoc inj gauc gêm lau ñalôm sawa dom. Inj sôm yom dinanj ñahu bu inj ngac kanj-nda. Inj yob ngac-sêñomi si talhi mone-nga, ma gêm kanj mone ñatô bu nem dau sa. ⁷ Magoc Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Mac alhac awê dindec ahuc dom. Inj yob gêñ dau ñapanj e kwahic dec, gic waê bêc sêñsuhuj aö-nga. ⁸ Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhinj mac ñapanj. Tigenj aö oc wambo wawhij mac ñapanj dom.”

Lau dabuñsiga sêkic yom pi Lasarus

⁹ Têtñ ndoc dinanj lau Jerusalem-nga daêsam sêñgô ñawaê bu Yisu mbo malac Betani, dec sêsa si bu sêlic inj. Ma ñac bu sêlic Lasarus, ngac nanj Yisu unj sa yêc lau batê-nga, nanj whinj. ¹⁰ Tu dinanj-nga dabuñsiga atu-tu Israel-nga sêkic yom bu

sêndic Lasarus ndu whiņ. ¹¹ Nahu bu lau Israel-ņga daêsam sêhu ņac siņ ma sêkêņ whiņ Yisu tu Lasarus-ņga.

*Yisu sôc malac Jerusalem gi
(Mat 21:4-9; Mak 11:7-10; Luk 19:35-38)*

¹² Têņ ņagalaņsê lau daêsam naņ sêmbo Jerusalem tu Mwasin Pasowa-ņga sêņgô ņawaê bu Yisu kêsêlêņ mbo seņ bu têņ Jerusalem meņ. ¹³ Bocdinaņ ņac sêsa si bu sêkôc in sa. Sêhóc tôm tôm ņalauņ ma sêmbwêc, “Hosana! Tampin in naņ meņ gêm Pômdau aņgô. Tampin lau Israel-ņga si Kin.” ¹⁴ Yisu kêsêlêņ meņ ndöc donki ņatu daņ ņahô, ma ņalêņ dinaņ propet akwa daņ ndê yom ņandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

¹⁵ O mac lau †Sayon-ņga, atöc daôm dom. Alic mac nem Kin têņ mac meņ, ndöc donki ņatu ņahô. *[Sek 9:9]*

¹⁶ Yisu ndê ņgacsêņomi sêlic gêņ hoņ dinaņ, magoc ņac sêņyalê ņahu dom. Tigen tiņambu, têņ ndoc Yisu tisa ti ņawasi atu, naņ sêņyalê bu yom dau, naņ sêto muņ su, naņ hêganôņ Yisu, ma tu dinaņ-ņga lau sêkôm gêņ dinaņ têņ in.

¹⁷ Lau daêsam naņ sêmbo sêwhiņ Yisu têņ ndoc in mbwêc Lasarus ma uņ in sa akêņ lau batê-ņga, naņ sic miņ pi in ņapaņ. ¹⁸ Bocdinaņ lau daêsam sêņgô ņawaê bu Yisu kôm gêņ dalô atu dinaņ, ma sêsa si bu sêlic in têņ bêc dinaņ. ¹⁹ Ma têņ têm lau Palêsai sêlic gêņ dau, naņ sêsôm têņ dandî, “Alic, yac neņ yom hoņ ņandô mbasi. Yac oc dalhac in ahuc ņalêņ bocke? Lau hoņ oc sêņkuc in!”

Yisu sôm gwanan bu in oc mbac ndu

20 Lau Grik ñatô sêmbô sêwhiñ lau nañ sêpi malac Jerusalem tu sênem akiñ Anötö-nga têtñ om atu Pasowa-nga. 21 Lau Grik dinañ sêtêtñ Pilip, ñgacsêñom nañ meñ akêtñ malac Betsaida yêc gameñ Galili-nga, ma sêsôm têtñ in bu, “O ñgac atu, yac bu alic Yisu.” 22 Dec Pilip gi sôm yom dau têtñ Andru, ma inñu si sêsôm têtñ Yisu. 23 Yisu ñgô yom dau goc sôm yom gôliñ dañ bocdec bu, “Ndoc meñ sa bu Ñamalac ndê Atu tap in ndê waê atu sa. 24 Aö wasôm yomandô têtñ mac. Gêtñ ñawhê dañ bu sêsô sip nom ndi dom, dec gêtñ tigenñ dau oc gacgeñ yêc. Magoc gêtñ dau bu dasô sip nom ñalôm ndi, dec oc tibalê ma niñga, magoc tiñambu oc po pi meñ ma nem ñandô daêsam tiyham. 25 Asa nañ tac whiñ bu sap gêtñ nom-nga dôñ ñapañ tu mbo tali-nga, nañ oc niñga. Magoc asa nañ bu hu gêtñ nom dindéc-nga siñ tu êñkuc aö-nga, nañ tap señ ndöc tali têtñ têm ñambu-nga-nga sa. 26 Asa nañ gauc gêm bu nem akiñ aö, nañ meñ êñkuc aö. Ma gameñ nañ aö oc wambo, nañ inñ nañ gêm akiñ aö, nañ oc mbo bocdinañ. Lau hoñ nañ sem akiñ aö, nañ Damañ oc toc ñac sa.

27 “Kwahic dec aö neñ ñalôm kedehe aö ñandô. Tigenñ aö wandac Damañ bu êñgaho aö su yêc ndoc ñawapac-nga dindéc dom. Mba! Tu gêtñ dau dindéc-nga dec aö gameñ. 28 Damañ, aö wasa lêñ dindéc tu bu wapo nem waêm sa.”

Yisu sôm yom dinañ, ma awha dañ sa akêtñ undambê bocdec bu, “Aö gatap waêtñ sa tu am-nga su, ma watap sa tiyham.” 29 Lau daêsam nañ sêmbô gameñ dinañ sêtñgô ñakêcsia dau, ma ñatô sêsôm bu wapap gic. Ma ñatô sêsôm bu añela dañ sôm

yom têtj Yisu. ³⁰ Magoc Yisu sôm, “Awaha dinañ sa tu aö-ñga dom, magoc sa tu mac-ñga. ³¹ Kwahic dec ti ndoc Anötö êmatôc lau nom dindéc-ñga. Ma inñ oc êmasuc nom dindéc ñadau su.* ³² Magoc têtj ndoc sêndic aö pi a ma sêsunñ aö sa yêc nom, nañ aö oc wahê ñamalac akêñ gameñ honñ sêtêñ aö sêmeñ.” ³³ Yisu sôm yom dinañ bu tôc ñalêñ nañ inñ oc mbac ndu, nañ asê.

³⁴ Ma lau dinañ sêô inñ awaha ma sêsôm, “Sêto yom yêc buku yomsu-ñga, nañ sôm bu Mesaya oc mbo ñapañ. Ma bocke dec am sôm bu ñac oc sêsunñ Ñamalac ndê Atu sa? Ñamalac ndê Atu dau inñ asa?” ³⁵ Goc Yisu sôm, “Ya ñawê oc mbo whinñ mac ñasawa saunñ, ma boc-dinañ anñsêlêñ ambo ñawê dau ñalôm, bu ñasec nem mac ahuc dom. Lau nañ sêñsêlêñ sêmbô ñasec ñalôm, nañ sem gauc gameñ nañ oc sêndi nañ. ³⁶ Akêñ whinñ Ñawê dau nañ kwahic dec mbo whinñ mac, ma mac oc ati lau ñawê-ñga.” Yisu sôm yom dau su, goc hu ñac sinñ, ma sinñ dau têtj ñac.

Lau daêsam sêkêñ whinñ Yisu dom

³⁷ Yisu kôm gêñ dalô daêsam yêc lau Israel anñgô-ñga, magoc daêsam sêkêñ whinñ dom bu inñ Mesaya

* **12:31:** Yisu sôm bu Anötö oc êmasuc nom dindéc ñadau su. Têtj ndoc Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, inñ ku Sadañ ndê ñaclai dulu-alic Jon 16:33; Kol 2:15; Hib 2:15; ma 1 Jon 3:8. Yisu ku inñ dulu su yomandô, magoc Anötö kêtj ñasawa têtj Sadañ ma inñ kôm inñ ndê gwelenñ yêc nom - alic Epe 2:2; 2 Kor 4:4; ma 1 Jon 5:19. Bocdinañ lau nañ sêkêñ whinñ sic waê bu sêlhac ñannga ma sêndic sinñ têtj Sadañ, (Jon 17:15; Epe 6:10-18) ma Anötö kêtj ñaclai têtj ñac bu sêku inñ dulu (Rom 16:20). Têtj bêc ñambu-ñga, Anötö oc senñ Sadañ ti inñ ndê anjela ti lau sac su ma inñ ndê ñaclai oc pacndê sambuc (Rev 20:2-3, 10).

dau. ³⁸ Ma bocdinaŋ yom naŋ propet Aisaya to muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec:

Pômdau, ŋac si asa kêŋ whiŋ yom naŋ yac ahoc asê?

Ma ŋac si asa ndê gauc sa pi am nem ŋaclai atu, naŋ am tôc tiawê? *[Ais 53:1]*

³⁹ Bocdinaŋ Anötö ndê propet Aisaya tôc asê gwananŋ bu lau dinaŋ sêtôm dom bu sêkêŋ whiŋ. Ma iŋ to yom danŋ tiyham bocdec bu:

⁴⁰ Pômdau kôm ŋac si tandô tipec, ma ŋac si ŋalôm ŋadandi. Bocdinaŋ gitôm dom bu sêlic ŋa tandô, ma sêŋyalê yêc ŋac si ŋalôm. Ma gitôm dom bu ŋac sênem dau kwi, ma wakôm ŋac ŋayham sa tiyham. *[Ais 6:10]*

⁴¹ Aisaya to yom dau, ŋahu bu iŋ gêlic Yisu ndê ŋawasi su, ma bocdinaŋ dec sôm yom asê pi iŋ.

⁴² Yom dau yêc bocdinaŋ, magoc lau Israel-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, ma ŋac si lau bata ŋatô sêwhiŋ. Tigeŋ ŋac sêtôc si sêkêŋ whiŋ iŋ tiawê dom, ŋahu bu ŋac sêtôc bu lau Palêsai oc sêtiŋ ŋac su yêc gôlôwac Israel-ŋga. ⁴³ Ŋac atac whiŋ bu ŋamalac sêlic ŋac ŋayham ma sêkeŋ waê têŋ ŋac, hôc gêlêc bu sêtap waê sa yêc Anötö.

⁴⁴ Ma Yisu sôm yom awha atu, “Asa naŋ kêŋ whiŋ aô, naŋ kêŋ whiŋ aô taŋwasêŋ dom. Iŋ kêŋ whiŋ iŋ naŋ kêkiŋ aô gameŋ, naŋ whiŋ. ⁴⁵ Ma asa naŋ gêlic aô, naŋ gêlic iŋ naŋ kêkiŋ aô gameŋ, naŋ bocdinaŋ. ⁴⁶ Aô gahôc asê nom gitôm ya ŋawê, bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ aô, naŋ oc sêmbo ŋasec dom. ⁴⁷ Asa naŋ ŋgô aneŋ yom magoc danŋa wambu dom, naŋ aô daun oc wamatôc iŋ dom. Bu aô gameŋ bu wamatôc lau nom-ŋga dom, magoc

bu wanem ñac si. ⁴⁸ Lau hon ñañ sêkôc aö ti aneñ yom sa dom, ñañ oc sêtap matôc sa têtj bêc ñambu-ña. Ma ñac si matôc ñahu sip ñac sêkôc aneñ yom sa dom. ⁴⁹ Bu aö gasôm dauñ neñ yom dom. Damañ ñañ kêkiñ aö gameñ, ñañ gic atu yom hon tu wasôm asê-ña. ⁵⁰ Ma aö kayalê bu yom ñañ in gic atu, ñañ ti ñamalac si señ sêndöc tali ñapañ-ña. Bocdinañ añyalê bu yom hon ñañ aö gasôm, ñañ kêkuc yom ñañ Damañ dau kêñ têtj aö.”

13

Yisu kêgwasiñ ñgacsêñomi gahi

¹ Lau Israel-ña si om atu mwasiñ Pasowa-ña meñ kêpiñ, ma Yisu kêyalê bu ndoc meñ hóc asê su, bu in hu nom dindéc siñ ma mbu têtj Damba ndi. In atac whiñ in dau ndê lau ñañ sêmbo nom, ma in bu tôc asê tiawê, ñalêñ ñañ in atac whiñ ñac ndu andô. ² In ti ndê ñgacsêñomi sêndöc sêwhiñ dau bu sêneñ gêñ, ma Judas Iskeriot, Saimon ndê atuñgac, mbo whiñ ñac. Sadañ sip in ndê ñalôm muñ su, ma kêñ gauc têtj in bu hoc Yisu asê. ³ Yisu kêyalê bu Damba kêñ gêñ hon sip in amba, ma bu in meñ akêñ Anötö, ma oc mbu têtj in ndi. ⁴ Bocdinañ in tisa yêc tebo, kac in ndê ñakwê awê-ña su, ma kic po dapuñ dauñ-ña dañ pi in ñampê. ⁵ Goc in tac bu sip suc dañ, ma gic hu kêgwasiñ ñgacsêñomi gahi, ma puñ ña po ñañ in kic pi ñampêbalê. ⁶ In têtj Saimon Pita meñ, ma Pita ndac, “Pômdau, am bu êmgwasiñ aö gahiñ whiñ, a?” ⁷ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Kwahic dec am nem gauc sa dom pi gêñ ñañ aö gakôm gambo, tigenñ tiñambu am oc êmyalê.” ⁸ Magoc Pita sôm, “Mba! Am êmgwasiñ aö

gahiŋ dom andô!” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö bu wanŋwasiŋ am dom, dec am oc ti aneŋ daŋ dom.”

⁹ Dec Pita sôm, “Bocdinaŋ Pômdau, êmgwasiŋ aö gahiŋ ŋambwa dom, magoc amaŋ ti ŋagôlôŋ whiŋ!”

¹⁰ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Ŋamalac naŋ gêliŋ bu su, naŋ tiŋambu êŋgwasiŋ gahi ŋambwa, dec iŋ ndê ŋamlic sambuc ŋawasi sa. Aö wasôm têtŋ mac lau dinaŋ bu mac ŋawasi sa su, magoc mac hoŋ dom.”

¹¹ Yisu kêyalê ŋgac naŋ oc hoc iŋ asê, ma tu dinaŋ-ŋga sôm bu ŋac hoŋ ŋawasi dom.

¹² Yisu kêgwasiŋ ŋac hoŋ gahi pacndê, dec sôc iŋ ndê ŋakwê awê-ŋga sa tiyham, ma mbu gi ndöc ndê mala. Ma iŋ ndac, “Mac aŋyalê gêtŋ naŋ aö gakôm têtŋ mac, naŋ ŋahu, me mba?” ¹³ Iŋ solop bu mac asam aö bu ‘Kêdôhônŋwaga,’ ma ‘Pômdau,’ bu aö dauŋ dindéc. ¹⁴ Ma kwahic dec aö, mac nem kêdôhônŋwaga ma Pômdau, kagwasiŋ mac gahim. Ma aö wasôm têtŋ mac, bu aŋgwasiŋ nem asidôwai si gahi bocdinaŋ. ¹⁵ Aö gatôc ŋadônŋ têtŋ mac, bu mac alic ma akôm tôm aö gakôm têtŋ mac. ¹⁶ Aö wasôm yom ŋandô, bu ŋgac akiŋ daŋ hôc gêlêc iŋ ndê ŋadau dom, ma ŋgac aheŋ-ŋga hôc gêlêc iŋ naŋ kêkiŋ iŋ, naŋ dom. ¹⁷ Kwahic dec aö gawhê gêtŋ dindéc sa ma mac aŋyalê, ma mac bu akôm ŋandô sa, dec oc atap Anötö ndê mwasiŋ sa.”

Yisu sôm ŋgac hoc iŋ asê-ŋga asê

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Aö gasôm yom dindéc pi mac hoŋ dom, bu aö kayalê lau naŋ aö kayaliŋ ŋac sa. Tigeŋ yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ oc ŋandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec bu, ‘Ŋgac naŋ gêtŋ gêtŋ whiŋ aö, naŋ kêŋ kisa aö.’ ¹⁹ Aö gasôm yom asê gwananŋ pi gêtŋ dau, bu têtŋ têtŋ gêtŋ dau hôc asê, naŋ mac oc

akêñ whiñ bu aö Mesaya dau. ²⁰ Aö wasôm yom ñandô têt mac, bu asa nañ kôc ñamalac nañ aö kakiñ iñ, nañ sa, nañ kôc aö dauñ sa. Ma asa nañ kôc aö sa, nañ kôc iñ nañ kêkiñ aö gameñ, nañ sa.”

²¹ Yisu sôm yom dinañ su, ma iñ ndê ñalôm ñawapac ñandô, dec sôm, “Yomandô aö wasôm têt mac, bu ñgac dañ mbo dec, nañ oc hoc aö asê.”

²² Yisu ndê ñgacsêñomi sêñgô yom dinañ ma tahê dandi, bu ñac sem gauc bu ñgac nañ iñ sôm yom pi, iñ asa. ²³ Ñgacsêñom nañ Yisu tac whiñ ndu andô, nañ ndöc gi pañ Yisu. ²⁴ Dec Saimon Pita gic amba têt iñ, ma sôm, “Am ndac iñ bu iñ sôm yom pi asa.” ²⁵ Goc ñgacsêñom dau töt sac Yisu, ma ndac, “Pômdau, asa?” ²⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ñgac nañ aö wapuc bolom dindéc sip sulu ma wakêt têt iñ.” Goc iñ puc bolom sip sulu ma kêñ têt Judas Iskeriot, Saimon atungac. ²⁷ Judas kôc bolom dau su, ma ñgahô Sadañ sip iñ ndê ñalôm. Ma Yisu sôm têt iñ, “Sa ndi, ma gêt nañ am gauc gêm bu kôm, nañ kôm ñgahô.” ²⁸ Lau hon nañ sêndöc tebo, nañ sêñgô yom nañ Yisu sôm têt Judas, magoc sêñyalê ñahu dom. ²⁹ Judas iñ ñgac nañ yob ñac si talhi mone-ñga, ma bocdinañ dec ñgacsêñomi ñatô gauc gêm bu Yisu kêkiñ iñ sa gi bu nemlhi gêt tu Mwasin Pasowa-ñga, me bu kêñ gêt têt lau ñalôm sawa. ³⁰ Judas gêt bolom nañ Yisu kêñ têt iñ, ma sa awê gi. Ma gameñ ñasec sa.

Yomsu wakuc

³¹ Judas sa gi su, ma Yisu sôm, “Kwahic dec ñamalac ndê Atu oc tap iñ ndê waê sa, ma iñ oc po Anötö ndê waê sa whiñ. ³² Ma Anötö oc kêñ dau

ndê ñawasi têtj ndê Atunḡac bu po Atu ndê waê sa. Ma inḡ oc po ndê waê sa ñagahô eḡ.

³³ “O aneḡ lau hac. Aô wambo wawhiḡ mac ñasawa saunḡ eḡ. Tiḡambu mac oc aḡsalê aô, tigeḡ tôm aô gasôm têtj lau bata Israel-ḡga su, dec wasôm têtj mac bu gameḡ naḡ aô bu wandi, naḡ mac atôm dom bu amenḡ. ³⁴ Kwahic dec aô wakêḡ yomsu wakuc têtj mac bocdec bu. Akêḡ nem atac whiḡ lom daôm. Tôm aô atac whiḡ mac, dec mac atac whiḡ nem asidôwai bocdinaḡ. ³⁵ Ma têtj ndoc lau hoḡ sêlic mac nem mêtê atac whiḡ daôm-ḡga, dec ñac oc sêḡyalê pi ñandô bu aneḡ ḡgacsêḡnomi mac.”

Yisu sôm asê bu Pita oc sêc inḡ ahuc

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Goc Saimon Pita ndac inḡ bu, “Pômḡau, am oc mbo nde?” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Gameḡ naḡ aô oc wandi, naḡ am gitôm dom bu êmkuc aô kwahic dec. Magoc tiḡambu am oc êmkuc aô mweḡ.” ³⁷ Goc Pita ndac, “Pômḡau, tu sake-ḡga am sôm bu kwahic dec aô gatôm dom bu waḡkuc am? Aô wakêḡ daunḡ sambuc e nditôm wambac ndu tu am-ḡga.” ³⁸ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am gauc gêm bu am gitôm bu mbwac ndu tu aô-ḡga, a? Aô wasôm yomandô têtj am, bu ôbwêc dau dindec am oc sêc aô ahuc tidim tô muḡ, goc dalec oc taḡ.”

14

Yisu ti seḡ datêḡ inḡ Damba-ḡga

¹ Ma Yisu sôm têtj ndê ḡgacsêḡnomi, “Ambo ti nem ḡalôm ḡawapac dom. Akêḡ whiḡ Anôtô, ma akêḡ whiḡ aô bocdinaḡ. ² ḡalôm daêsam yêc Damaḡ ndê andu. Bu mba, oc wasôm yom dindec asê têtj mac

dom. Aö watêḅ Damaḅ ndê andu dau wandi, bu wamasanḅ mac nem malam. ³ Aêc, aö oc wandi, ma wamasanḅ nem malam, ma tiḅambu aö wambu wameḅ ma wakôc mac sa bu amēḅ andöc gameḅ dinaḅ awhiḅ aö. ⁴ Mac aḅyalê seḅ tēḅ gameḅ naḅ aö oc wandi.” ⁵ Magoc Tomas sôm tēḅ iḅ, “Pômdau, yac am gauc gameḅ naḅ am oc ndi, ma bocdinaḅ ḅalêḅ bocke dec yac oc aḅyalê seḅ bu atēḅ gameḅ dau andi?” ⁶ Ma Yisu sôm, “Aö dauḅ gati seḅ, ma yom ḅandô ti mac andöc tamli ḅahu yêc aö. Aö taḅwasêḅ gati seḅ bu ḅamalac sêḅtêḅ Damaḅ sêḅndi, ma seḅ daḅ yêc dom. ⁷ Mac bu aḅyalê aö ḅapeḅ, dec oc aḅyalê Damaḅ whiḅ. Ma kwahic dec ma ndi, mac aḅyalê iḅ, ma mac alic iḅ su.” ⁸ Goc Pilip sôm, “Pômdau, tôc Damam tēḅ yac, naḅ goc nditôm.” ⁹ Ma Yisu ô iḅ ndê yom ma sôm, “O Pilip, aö gambo gawhiḅ mac ḅasawa baliḅ su, ma bocke am kêyalê aö dom? Tu sake-ḅga am sôm tēḅ aö bu watôc Damaḅ tēḅ mac? Aö wasôm tēḅ am, bu asa naḅ gêlic aö su, naḅ gêlic Damaḅ su bocdinaḅ. ¹⁰ Aö gasôm su, bu aö gambo Damaḅ ḅalôm, ma iḅ mbo aö ḅalôm. Mac akêḅ whiḅ yom dau, me mba? Yom naḅ aö gasôm, naḅ aö taḅwasêḅ neḅ yom dom. Damaḅ naḅ mbo aö ḅalôm, naḅ kôm iḅ ndê gwelenḅ ḅa aö. ¹¹ Aö gasôm bu aö gambo Damaḅ ḅalôm, ma iḅ mbo aö ḅalôm. Akêḅ whiḅ aneḅ yom dinaḅ. Magoc mac bu akêḅ whiḅ aneḅ yom dom, dec gauc nem gêḅ atu-tu naḅ aö gakôm ḅa Damaḅ ndê ḅaclai, ma akêḅ whiḅ tu gêḅ dinaḅ-ḅga. ¹² Aö wasôm yom ḅandô tēḅ mac, bu asa naḅ kêḅ whiḅ aö, naḅ oc kôm gêḅ atu-tu gitôm aö gakôm. Ma iḅ oc kôm gêḅ atu-tu naḅ hôc gêlêc iḅ dinaḅ su. ḅahu bu kwahic dec aö

watêḅ Damaḅ wandi. ¹³ Ma aö wakôm gêḅ bocke naḅ mac atenḅ tu anenḅ ḅaê-ḅga, ma ḅalêḅ dinaḅ aö wapo Damaḅ ndê waê sa. ¹⁴ Atenḅ gêḅ tu anenḅ ḅaê-ḅga, ma aö wakôm gêḅ dau ḅandô sa.”

Yisu gic bata bu êḅkiḅ ḅalau Dabuḅ

¹⁵ Ma Yisu sôm, “Mac bu atac whiḅ aö, dec daḅam wambu anenḅ yom. ¹⁶⁻¹⁷ Ma aö wandac Damaḅ, ma iḅ oc kêḅ ḅalau Yom ḅandô-ḅga bu meḅ mbo whiḅ mac ḅapaḅ eḅ. Iḅ oc puc mac dôḅ ti nem mac awham ô aö. Lau sac nom-ḅga oc sêkôc iḅ sa dom, bu ḅac sêtôm dom bu sêlic iḅ me sêḅyalê iḅ. Tigeḅ mac aḅyalê iḅ, bu iḅ mbo whiḅ mac, ma oc mbo mac nem ḅalôm. ¹⁸ Aö wahu mac siḅ bu ambo atôm mosibu dom. Mba! Aö dauḅ watêḅ mac waloc.

¹⁹ “ḅasawa sauḅ ma lau nom-ḅga oc sêlic aö tiyham dom, tigeḅ mac oc alic aö. ḅahu bu aö oc watisa tiyham ma wambo taḅli, ma tu dinaḅ-ḅga dec oc nditôm bu mac ambo tamli ḅapaḅ awhiḅ. ²⁰ Têḅ têtêm dinaḅ, mac oc aḅyalê bu aö gambo Damaḅ ḅalôm, ma mac ambo aö ḅalôm, ma aö gambo mac ḅalôm. ²¹ Asa naḅ kôc anenḅ yomsu sa yêc iḅ ndê ḅalôm ma daḅga wambu, naḅ tôc asê bu iḅ atac whiḅ aö ḅandô, ma Damaḅ oc atac whiḅ iḅ bocdinaḅ. Ma aö dauḅ oc atac whiḅ iḅ, ma watôc dauḅ asê têḅ iḅ.”

²² Goc ḅgacsêḅom daḅ ḅaê Judas sôm, “Pômdu, tu sake-ḅga am sôm bu tôc daôm asê têḅ yac, magoc têḅ lau nom-ḅga hoḅ dom?” (ḅgacsêḅom dinaḅ iḅ Judas Iskeriot dom.) ²³ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Asa naḅ atac whiḅ aö, naḅ oc daḅga wambu anenḅ yom. Ma Damaḅ oc atac whiḅ iḅ ma alu oc atêḅ iḅ aloc ma ambo awhiḅ iḅ. ²⁴ Yom naḅ aö gasôm asê

têḡ mac, naḡ aö dauḡ neḡ yom dom. Damaḡ naḡ kêkiḡ aö gameḡ, naḡ ndê yom. Tigeḡ lau nom-ḡga naḡ atac whiḡ aö dom, naḡ daḡga wambu aneḡ yom dau dom.

²⁵ “K wahic dec aö gambo gawhiḡ mac ma gasôm yom hoḡ dindec têḡ mac. ²⁶ Magoc tiḡambu, Damaḡ oc êḡkiḡ ḡalau Dabuḡ nem aö aḡôḡ têḡ mac loc bu nem mac sa. Iḡ oc êndôhohḡ mac pi gêḡ hoḡ, ma kêḡ mac gauc nem yom hoḡ naḡ aö gasôm têḡ mac su. ²⁷ Aö wakêḡ aneḡ yom malô têḡ mac bu yêc mac ḡapaḡ, dec ambo ti atac malô. Bu yom malô naḡ aö oc wakêḡ têḡ mac, naḡ hôc gêlêc lau nom-ḡga si su. Bocdinaḡ ahêgo daôm dom, ma atöc daôm dom.

²⁸ “Aö gasôm têḡ mac bu aö oc wahu mac siḡ, ma tiḡambu oc wambu wameḡ tiyham. Ma mac bu atac whiḡ aö, dec mac oc atac ḡayham bu aö watêḡ Damaḡ wandi, bu Damaḡ hôc gêlêc aö su. ²⁹ Kwahic dec aö gasôm yom dindec têḡ mac gwananḡ, bu tiḡambu têḡ ndoc aneḡ yom dau ḡandô sa, naḡ goc mac oc akêḡ whiḡ aö.

³⁰ “Ndoc tiapê, dec gitôm dom bu wasôm yom daêsam têḡ mac. ḡahu bu nom dindec ḡadau kêpiḡ bu meḡ. Iḡ dau ndê ḡaclai mba bu kôm gêḡ daḡ têḡ aö. ³¹ Magoc aö wakôm gêḡ hoḡ nditôm Damaḡ gic atu aö, ma ḡalêḡ dinaḡ dec lau nom-ḡga oc sêḡyalê bu aö atac whiḡ Damaḡ. Bocdinaḡ atisa ma dalhê.”

15

Yisu gêm dôhohḡ dau pi a wain

1 Ma Yisu sôm, “Aö a wain ñandô,* ma Damañ ti ôm wain-ñga ñadau. 2 A wain ñasañgac hoñ nañ sêlhac wain ñahu aö daun ma sem ñandô dom, nañ Damañ oc so kic. Ma ñasañgac nañ sem ñandô, nañ in oc ndic sêli bu kôm ñawasi sa ma nem ñandô daêsam. 3 Ma ñalêñ tiger, yom nañ aö gasôm têt mac su, nañ kôm mac nem ñalôm ñawasi sa su. 4 Asap aö dôñ, ma aö wasap mac dôñ bocdinañ. A wain ñasañgac dañ bu sap ñahu dôñ dom, dec oc tôm dom bu nem ñandô yêc dau-ñga. Ma mac bocdinañ. Mac bu asap aö dôñ dom, dec oc tôm dom bu mac anem ñandô. 5 Aö gatôm a w ain ñahu, ma mac atôm ñasañgac. Asa nañ sap aö dôñ, ma aö wasap in dôñ, nañ oc nem ñandô daêsam. Mac bu asap aö dôñ dom, dec oc atôm bu akôm gêt ñayham dañ dom. 6 Asa nañ sap aö dôñ dom, nañ gitôm ñasañgac nañ kegwelec sip nom ma tibasô. Ma ñasañgac kain dinañ oc sêhoñ sa ma sêkêt pi ya ndi ma ya neñ su.

7 “Mac bu asap aö dôñ, ma bu akôt aneñ yom sa tidôt yêc nem ñalôm, dec gêt bocke nañ mac bu atac whiñ, nañ ateñ têt Anötö, ma in oc kêt têt mac. 8 Asap aö dôñ ma anem ñandô daêsam, dec oc whê mac sa bu aneñ ñgacsêñomi ñandô, ma ñalêñ dinañ mac oc apo Damañ ndê waê sa. 9 Aö atac whiñ mac, gitôm Damañ atac whiñ aö. Kwahic dec ambo aneñ atac whiñ ñalôm. 10 Aö dañañ wambu yom hoñ nañ Damañ gic atu aö, ma aö gambo in ndê atac whiñ ñalôm. Ma mac bu dañam wambu

* 15:1: Yêc Yom Lêñsêm Akwa Anötö gêm dôhôn lau Israel-ñga pi a wain - alic BW 80:8-16, Ais 5:1-7; ma Jer 2:21. Magoc ndoc daêsam lau Israel sêso Anötö ndê mêtê. Yisu gêm dôhôn dau pi a wain, ma sôm bu in a wain ñandô.

yom naŋ aö gac atu mac, dec mac oc ambo aneŋ atac whiŋ ŋalôm.

11 “Aö gasôm yom dindec têtŋ mac, tu bu aneŋ atac ŋayham nem mac nem ŋalôm ahuc. Ma aneŋ atac ŋayham oc êŋsalê mac ahuc. 12 Aneŋ yomsu dau dec, bu mac atac whiŋ nem asidôwai, gitôm aö atac whiŋ mac. 13 Ŋamalac naŋ kêŋ dau sambuc ma mbac ndu ô iŋ ndê asidôwa, naŋ ndê mêtê atac whiŋ-ŋga hôc gêlêc lau hoŋ si su.

14 “Mac bu aŋkuc aö neŋ yomsu ma akêŋ nem atac whiŋ lom daôm, naŋ mac ati aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. 15 Ŋadau daŋ oc sôm gêŋ hoŋ asê têtŋ iŋ ndê lau akiŋ dom. Magoc gêŋ hoŋ naŋ aö gaŋgô yêc Damaŋ, naŋ aö gawhê sa têtŋ mac su. Tu dinaŋ-ŋga aö wasam mac bu lau akiŋ tiyham dom, magoc aö wasam mac bu aö neŋ lau atac whiŋ-ŋga. 16 Mac aŋkuc aö tu daôm nem gauc-ŋga dom. Mba! Aö dauŋ kayaliŋ mac sa, ma kakiŋ mac bu asa andi ma anem ŋandô daêsam, naŋ oc yêc ŋapaŋ. Ma têtŋ ndoc dinaŋ, gêŋ sake naŋ mac atenŋ têtŋ Damaŋ anem aö aŋôŋ, naŋ iŋ oc kêŋ têtŋ mac. 17 Aö neŋ yomsu dau bocdec bu, atac whiŋ mac nem asidôwai andic ŋawaê.”

Lau nom-ŋga atac tec Yisu ndê lau

18 Ma Yisu sôm, “Têtŋ ndoc lau sac nom-ŋga atac tec mac, naŋ gauc nem bu ŋac sêtec aö muŋ su. 19 Mac bu aŋkuc lau nom-ŋga si mêtê, dec lau nom-ŋga oc atac whiŋ mac, ŋahu bu ŋac atac whiŋ ŋac dau si lau. Magoc mac ambo atôm lau nom-ŋga dom, bu aö kayaliŋ mac sa su yêc ŋac, ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêtec mac.

²⁰ Gauc nem yom nanj aö gasôm têtj mac bocdec bu, ‘Ngac akinj danj oc hôc gëlêc inj ndê ñadau dom.’ Lau nom-nga sêkêj kisa aö, ma oc sêkêj kisa mac bocdinaj. Ñac sêkôc anej yom sa dom, ma bocdinaj ñac oc sêkôc mac nem yom sa dom. ²¹ Ñac oc sêkôm gêtj honj dinaj têtj mac tu mac akêtj whinj aö-nga, ñahu bu ñac sêñyalê inj nanj kêkinj aö gamej, nanj dom.

²² “Aö bu wamej ma wahoc nejj yom asê têtj ñac dom, dec ñac si giso mba. Magoc ñac sêñgô anej yom honj su ma sêkêj whinj dom, dec ñalêj mba bu sêmasanj yom têtj Anötö tu ñac si giso-nga. ²³ Asa nanj atac tec aö, nanj atac tec Damanj whinj. ²⁴ Aö gakôm gêtj dalô yêc ñac si anjô-nga, nanj ñamalac danj gitôm dom bu kôm. Aö bu watôc têtj ñac dom, dec ñac si giso mba. Magoc ñac sêlic su, ma sêkêj whinj aö dom. Mba! Ñac sêtec aö, ma sêtec Damanj whinj. ²⁵ Ma bocdinaj Anötö ndê yom nanj sêto yêc ñac si buku yomsu-nga,† nanj dec ñandô sa. Yom dau sôm bu, ‘Ñac atac tec aö ñambwa.’

²⁶ “Tiñambu, aö wanjinj Ñalau mejj bu puc mac dôj ma nem mac awham sa. Inj Ñalau nanj sa akêtj Damanj, ma sôm yom ñandô ej. Ma têtj ndoc inj mejj, nanj inj oc hoc yom ñandô asê pi aö. ²⁷ Ma mac oc ahoc yom ñandô asê pi aö bocdinaj, bu mac ambo awhinj aö têtj ñamata-nga e mejj têtj dec.

† 15:25: Yom dau yêc BW 35:19, 69:4. Têm ñatô lau Israel sêsam Anötö ndê yom nanj kwahic dec dasam bu Yom Lêñsêm Akwa nanj bu ‘Buku Yomsu-nga.’ Magoc ñaê ‘Buku Yomsu-nga’ dau hêganônj buku amañdanj nanj Moses to (Genesis, Eksodas, Levitikas, Namba ma Diuteronomi).

16

¹ “Aö gasôm yom hoŋ dindéc têt mac bu wapuc mac dôŋ, bu ahu nem akêt whiŋ aö siŋ dom têt ndoc mac atap kisa sa. ² Lau Israel-ŋga oc sêmasuc mac su yêc gôlôwac Israel-ŋga. Ndoc oc meŋ, naŋ lau oc sêndic mac nem lau ŋatô ndu, ma ŋac oc gauc nem bu sêkôm gêt ŋayham tu sênem akiŋ Anötö-ŋga. ³ Ŋac sêŋyalê Damaŋ dom, ma sêŋyalê aö dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêkôm bocdinaŋ têt mac. ⁴ Magoc kwahic dec aö gasôm yom dindéc têt mac, bu têt ndoc gêt dau hôc asê mac, naŋ gauc nem bu aö gakêt puc mac gwananŋ su.”

Nalau Dabuŋ ndê gwelenŋ

“Aö gasôm yom dinaŋ asê têt mac muŋ su dom, ŋahu bu aö gambo gawhiŋ mac. ⁵ Magoc kwahic dec aö oc wahu mac siŋ, ma wambu watêt inŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ wandi. Ma bocke dec mac nem daŋ ndac aö pi gameŋ wandi-ŋga dom? ⁶ Tigeŋ tu aö gasôm bu wahu mac siŋ-ŋga, dec kayalê bu mac nem ŋalôm ŋawapac ŋandô. ⁷ Aö wasôm yom ŋandô têt mac, bu aö bu wahu mac siŋ dec oc wanem mac sa. Aö bu wahu mac siŋ dom, goc Nalau Nem Mac Sa-ŋga oc têt mac meŋ dom. Magoc aö bu wandi, dec aö wanŋiŋ inŋ têt mac meŋ. ⁸ Ma têt ndoc inŋ meŋ, naŋ inŋ oc tôc lau nom-ŋga si giso asê tiawê pi sac, ma pi lêt gitêt, ma pi Anötö ndê matôc. ⁹ Inŋ oc tôc ŋac si sac ŋahu asê, naŋ sip ŋac sêkêt whiŋ aö dom. ¹⁰ Ma inŋ oc tôc asê bu lau nom-ŋga sêŋyalê Anötö ndê lêt gitêt dom, bu aö oc watêt Damaŋ wandi, ma mac oc alic

aö tiyham dom.* ¹¹ Ma in̄ oc tôc asê bu Anötö oc êmatôc sac hon̄, tòm kwahic dec in̄ oc êmatôc nom dindec ñadau.

¹² “Yom daêsam yêc bu wasôm têt̄ mac, magoc mac atôm dom bu akôc sa. ¹³ Magoc têt̄ ndoc Ñalau Yom Ñandô-nga men̄ su, nan̄ in̄ oc nem mac sa bu an̄yalê yom ñandô hon̄. Ñahu bu in̄ oc sôm dau ndê yom asê dom, magoc yom hon̄ nan̄ in̄ ngô yêc alu Daman̄, nan̄ dec in̄ oc hoc asê. Ma in̄ oc kêñ puc mac pi gêt̄ nan̄ oc hôc asê tiñambu. ¹⁴ Ñalau Dabuñ oc po aneñ waêñ sa, ñahu bu in̄ oc kôc aö dauñ neñ yom, ma hoc asê têt̄ mac. ¹⁵ Daman̄ ndê gêt̄ hon̄ ti aö neñ, ma tu dinañ-nga dec gasôm têt̄ mac bu gêt̄ hon̄ nan̄ Ñalau oc hoc asê têt̄ mac, nan̄ men̄ akêt̄ aö neñ.”

Nalôm ñawapac oc nem dau kwi ti atac ñayham

¹⁶ Goc Yisu sôm, “Ñasawa sauñ mac oc alic aö dom, ma ñasawa sauñ mac oc alic aö tiyham.” ¹⁷ Yisu sôm yom dinañ, goc in̄ ndê ñgacsêñomi sem yomgalôm, ma ñatô sêsôm têt̄ dandi, “Yom bocke dec in̄ sôm bu ñasawa sauñ yac oc dalic in̄ dom, ma ñasawa sauñ yac oc dalic in̄ tiyham? Ma in̄ sôm bu in̄ oc têt̄ Damba ndi.” ¹⁸ Goc sêndac dandi ñapan̄

* **16:10:** Yom dau ñahu yêc awê dom. Lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec bu. Lau nom-nga sêtec Yisu ma sêkic yom bu sêndic in̄ ndu. Ñac si gauc sa dom, ma sêlic in̄ gitôm ñgac sac dan̄. Magoc Anötö un̄ in̄ sa, ma kôc in̄ sa pi undambê gi, dec tôc asê bu Yisu in̄ ñgac gitêt̄. Bocdinañ Ñalau Dabuñ oc tôc asê bu lau nom-nga si gauc sa pi Yisu dom. Ma lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Yisu oc pi undambê ndi ma gitôm dom bu êndôhôn̄ lau nom-nga pi lêt̄ gitêt̄ tiyham, dec Ñalau oc men̄ bu whê ñac si gauc sa pi mêtê sac ma mêtê gitêt̄.

bu, “Inj ndê yom dinanɗ pi ɗasawa saunɗ, nanɗ ɗahu bocke? Yac tanɗjalê inj ndê yom ɗahu dom.”

¹⁹ Yisu kêyalê bu ɗac bu sêndac inj pi yom dau, dec sôm têɗ ɗac, “Aô gasôm bu ɗasawa saunɗ mac oc alic aô dom, ma ɗasawa saunɗ mac oc alic aô tiyham. Tu sake-ɗga mac am yomgalôm pi yom dau? ²⁰ Yomandô aô wasôm têɗ mac, bu têɗ ndoc aô wahu mac siɗ, nanɗ mac oc ahu danɗgibo asê ma atanɗ, magoc lau sac nom-ɗga oc atac ɗayham sa. Mac oc ambo ti nem ɗalôm ɗawapac, magoc tinɗambu mac nem ɗalôm ɗawapac oc nem dau kwi ti atac ɗayham. ²¹ Oc nditôm awhê tidaê nanɗ ndê ndoc meɗ sa bu kôc balêkoc-ɗga. Inj ɗalôm ɗawapac bu inj kêsahê ɗandê atu. Tigenɗ têɗ ndoc inj kôc balêkoc dau su, nanɗ inj oc gauc nem ɗandê dau tiyham dom, bu inj atac ɗayham sa bu inj ndê balêkoc hôc asê su. ²² Ma mac bocdinanɗ, kwahic dec mac ambo ti ɗalôm ɗawapac, magoc tinɗambu aô walic mac tiyham, ma têɗ ndoc dinanɗ, mac oc atac ɗayham atu. Ma lau danɗ oc sêkôc atac ɗayham su yêc mac dom. ²³ Têɗ têm dinanɗ mac oc andac aô pi gêɗ danɗ tiyham dom. Yomandô aô wasôm têɗ mac, bu gêɗ sake nanɗ mac atenɗ têɗ Damanɗ tu anenɗ ɗaê-ɗga, nanɗ inj oc kêɗ têɗ mac. ²⁴ Têɗ ɗamata-ɗga e meɗ têɗ kwahic dec, mac atenɗ gêɗ danɗ tu anenɗ ɗaê-ɗga dom. Kwahic dec ma ndi, nanɗ atenɗ gêɗ tu anenɗ ɗaê-ɗga. Ma Anötö oc kêɗ têɗ mac, ma mac oc atisambuc ɗandô.”

Yisu ku ɗaclai nom-ɗga dulu

²⁵ “Gêɗ honɗ dinanɗ aô gasôm têɗ mac ɗa yom gôlinɗ. Magoc têm oc meɗ sa, nanɗ aô oc wasôm yom têɗ mac ɗa yom gôlinɗ dom. Aô oc wasôm yom yêc

awê têt mac pi Daman. ²⁶ Têt ndoc dinan mac oc aten gêt tu anen ñaê-nga. Aö wasôm têt mac, bu aö daun oc wanem mac awham têt Daman lec dom. Mac daôm aten nem mbec solop têt in, ²⁷ bu in atac whin mac. Aêc! Daman Anötö atac whin mac, ñahu bu mac atac whin aö, ma akêt whin bu in kêtin aö gameñ. ²⁸ Aö gambo gawhin Daman muñ su, dec gasip nom gameñ. Ma kwahic dec aö bu wahu nom siñ ma wambu watêt in wandi.”

²⁹ Têt dinan Yisu ndê ñgac-sêjomi sêsôm têt in, “Kwahic dec am sôm yom yêc awê, ma sôm ña yom gôlin dom. ³⁰ Ma kwahic dec yac anyalê bu am kêyalê gêt hon. Ma lau sêkêt gêndac têt am dom magoc am kêyalê ñac si gauc ti yom hon muñ. Tu dinan-nga dec yac akêt whin bu am mwen akêt Anötö ndê.” ³¹ Goc Yisu sôm têt ñac, “Kwahic dec mac akêt whin, a? ³² Aö wasôm têt mac, bu ndoc oc meñ sa, ma kwahic dec meñ kêtin su, nan mac hon oc ahu aö siñ ma alhö têtêt. Magoc aö oc wambo tanwasêt dom, bu Daman oc mbo whin aö. ³³ Aö gasôm yom hon dindac têt mac bu wapuc mac dôñ bu ambo ti atac malô tu aö-nga. Yêc nom mac oc atap ñawapac sa, magoc ambo ti nem ñalôm pêñ dôñ, bu aö gaku ñaclai nom-nga dulu su.”

17

Yisu ten mbec tu in dau-nga

¹ Yisu sôm yom dinan su, goc tatic undambê, ma ten mbec bocdec bu, “Daman, anen ndoc hêc asê su. Po am Atôm, aö dec neñ waêt sa, ma ñalêt dinan aö oc wapo am nem waêm sa. ² Am kêt ñaclai têt aö pi ñamalac hon, tu bu wakêt lau hon nan

am kêñ têtñ aö, nañ sêmbo tali ñapañ. ³ Ma ñac si ñahu sêmbo tali ñapañ-ñga dau bocdec bu, sêñyalê am Anötö ñandô tigen, ma sêñyalê aö, Yisu Kilisi nañ am kêkin aö gameñ.

⁴ “Aö gac dabin gwelen nañ am kêñ sip aö aman, ma tu dinañ-ñga dec aö gapo nem waêm sa yêc nom. ⁵ Têtñ ñamata-ñga nom dindéc mbasi, nañ aö dec gambo gawhin am ma hêclu dawêkain ñawasi atu dawhin dauñ. Kwahic dec Damañ, aö wandac am bu kôc aö sa bu wambo wawhin am tiyham ti ñawasi atu dau.”

Yisu ten mbec tu in ndê ñgacsêñomi-ñga

⁶ Ma Yisu sôm, “O Damañ, am kêyalin am nem lau sa yêc nom, ma kêñ ñac sêsip aö aman. Aö gatôc am asê têtñ ñac su, ma ñac danğa wambu am nem yom. ⁷ Ma kwahic dec ñac sêñyalê bu gêtñ hon nañ aö gakôm, nañ ñahu am daôm, ma am kêñ sip aö aman bu wakôm-ñga. ⁸ Bu yom nañ am kêñ têtñ aö, nañ aö gasôm asê têtñ ñac, ma sêkôc sa. Ma ñac sêñyalê pi ñandô bu muñ-ñga aö gambo gawhin am, ma sêkêtñ whin bu am daôm kêkin aö gameñ. ⁹ Kwahic dec aö bu waten mbec tu ñac-ñga. Aö waten tu lau nom-ñga hon-ñga dom, magoc aö waten tu am nem lau hon, nañ am kêñ sip aö aman-ñga. ¹⁰ Aneñ lau hon sêti am nem, ma am nem lau hon sêti aö neñ. Ma aö gatap waên sa tu ñac-ñga. ¹¹ Aneñ têtñ wambo nom-ñga pacndê, ma malô aö oc watêtñ am waloc. Magoc ñac oc gacgen sêmbo nom. O Damañ dabun, aö bu waten am bu yob lau dinañ ña am nem ñaê ña-ñaclai atu nañ am gêlic ñayham bu kêñ têtñ aö. Yob ñac bu sêpin dau dôñ sêti gêtñ tigen, gitôm hêclu dati gêtñ tigen. ¹² Têtñ ndoc aö gambo gawhin ñac,

nañ aö gayob ñ ac ñapep ña am nem ñaê ña-ñaclai nañ am kêñ têtñ aö. Ma bocdinañ ñac si danñ giñga dom. Ngac tigenñ nañ gic waê bu peñ, nañ tawasê oc niñga, bu kôm yom nañ sêto yêc, nañ ñandô sa.

¹³ “Malô aö oc watêñ am waloc. Tigenñ kwahic dec aö gambo nom ma gasôm yom hoñ dinañ asê têtñ aneñ lau, tu bu aneñ atac ñayham nem ñac ahuc, ma kôm ñac sêtisambuc. ¹⁴ Aö gakêñ am nem yom têtñ ñac, ma lau sac nom-ñga atac tec ñac. Sêtec ñac ñahu bu ñac si mala ñandô yêc nom dom, gitôm aö dauñ neñ malañ ñandô yêc nom dom. ¹⁵ Aö wateñ am bu kôc ñac su yêc nom dom, magoc aö wateñ am bu yob ñac tu ngac sac Sadañ-ñga. ¹⁶ Ñac si mala ñandô yêc nom dom, gitôm aö neñ malañ ñandô yêc nom dom. ¹⁷ Damañ, am nem yom inñ yom ñandô eñ. Kêñ nem yom ñandô sip ñac si ñalôm bu kôm ñac sêti lau dabuñ ñandô. ¹⁸ Tôm am kêkiñ aö gasip nom gameñ, dec aö wanñkiñ ñac sêsa sêndi sêmbo lau nom-ñga ñalôm. ¹⁹ Kwahic dec aö gam dabuñ dauñ bu wandic bata am nem lêñ nem lau si-ñga, ma ñalêñ dau dinañ dec oc tôm bu ñac dau sêti am nem lau dabuñ.”

Yisu teñ mbec tu lau hoñ nañ oc sêkêñ whiñ inñ-ñga

²⁰ “Aö wateñ mbec tu lau nañ kwahic dec sêñyalê aö, nañ tawasê-ñga dom. Aö wateñ mbec tu lau hoñ nañ sêngô yom nañ ñac oc sêhoc asê pi aö, ma sêkêñ whiñ aö-ñga sêwhiñ. ²¹ Kêñ ñac hoñ sêmbo ti ñalôm ma gauc tigenñ, gitôm hêclu dati gêñ tigenñ, am mbo aö ñalôm, ma aö gambo am ñalôm. Pwiñ ñac hoñ dôñ sênem damiñ hêclu, ma bocdinañ têtñ ndoc lau nom-ñga sêlic ñac sêpiñ dau dôñ ti ñalôm tigenñ, dec ñac hoñ oc sêkêñ whiñ bu am kêkiñ aö gameñ.

²² Am nem ñaclai ti ñawasi nan am kêñ têtñ aö, nan dec aö gakêñ têtñ ñac, bu ñac oc sêti gêtñ tigen gitôm hêclu dati gêtñ tigen. ²³ Am mbo aö ñalôm, ma aö wambo ñac ñalôm, tu bu wapiñ ñac dôtñ bu sêmbo ti ñalôm ma gauc tigen. Ma bocdinañ lau nom-ñga oc sênnyalê bu am kêkiñ aö gameñ, ma bu am atac whiñ ñac gitôm am atac whiñ aö.

²⁴ “Damañ, aö tac whiñ bu lau honñ nan am kêñ ñac sêsip aö amañ, nan sêwhiñ aö sêmeñ ma sêmbo gameñ nan aö oc wambo. Dec ñac oc sêlic ñawasi atu nan am kêñ têtñ aö. Bu muñ-ñga, nom dindéc mbasi, nan am atac whiñ aö ndu andô, dec kêñ ñawasi dau têtñ aö. ²⁵ O Damañ gitêtñ, lau nom-ñga sênnyalê am dom. Tigen aö kayalê am, ma lau dindéc sênnyalê bu am kêkiñ aö gameñ. ²⁶ Aö gatôc am asê têtñ ñac, ma watôc am asê ñapañ. Ma tu dinañ-ñga dec am nem atac whiñ aö-ñga oc yêc ñac si ñalôm. Ma aö dauñ oc wambo ñac si ñalôm wawhiñ.”

18

Sêkôc Yisu dôtñ

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Yisu teñ mbec dau pacndê, goc inñ ti ndê ñgacsênjomi sêhu Jerusalem siñ, ma sêpi Busuñ Kidron-ñga ñadañga si. Ma sêsôc ôm †olib-ñga danñ nan yêc dinañ. ² Judas, ñgac nanñ hoc Yisu asê, nan kêyalê ôm dinañ, bu ndoc daêsam Yisu ti ñgacsênjomi sêkac sa sêmbo dindê. ³ Bocdinañ têtñ ôbwêc dinañ inñ kêkuc ñac, ma sa têtñ ôm dau gi. Inñ wê lau siñ Rom-ñga toñ danñ ma lau siñ-ñga lôm dabuñ-ñga ñatô nanñ dabuñsiga atu-tu ti lau Palêsai sênkiñ. Ñac

sêñsêlêñ ti sêhóc dawen ti lam, ma wapa sin-nga, ma sêhóc asê ôm dinañ.

⁴ Yisu kêyalê gêñ hoñ nañ oc hóc asê in, goc sa gi ma ndac ñac bu, “Mac añsalê asa?” ⁵ Ma ñac sêsôm, “Yac añsalê Yisu Nasaret-nga.” Dec Yisu sôm, “Aö dauñ dindec.” (Têñ ndoc dinañ, Judas, ñgac hoc in asê-nga, kalhac whin lau dinañ.) ⁶ Têñ ndoc ñac sêñgô Yisu ndê yom bu, “Aö dauñ dindec,” goc ñac hoñ sêyu dau su ma sêpen sêsip nom si. ⁷ Ma in ndac tiyham, “Mac añsalê asa?” Ma sêsôm, “Yisu Nasaret-nga.” ⁸ Goc in ô yom ma sôm, “Aö gasôm su, bu aö dauñ dindec. Mac asôm bu mac añsalê aö, ma bocdinañ atec aneñ lau dindec sêlhö sêndi.” ⁹ Yisu sôm yom dau tu bu nem in ndê ñgacsêñomi si-nga. Ma tu dinañ-nga yom nañ in sôm muñ su bocdec bu, “Aö oc wayob ñamalac hoñ nañ Damañ kêñ têñ aö, bu ñac si dañ ñinga dom,” nañ dec ñandó sa.

¹⁰ Saimon Pita kóc in ndê bien baliñ sa, ma pa dabuñsiga ñamata-nga ndê ñgac akin ndê dañgalaun andô-nga su. Ñgac akin dau ndê ñaê Malkus. ¹¹ Magoc Yisu sôm têñ Pita, “Kêñ nem bien mbu sip ñapañ ndi. Damañ kêñ laclhu ñawapac-nga dindec têñ aö, ma aö gac waê bu wanôm.”

Sêwê Yisu sêtêñ Anas si
(Mat 26:57)

¹² Goc ñgac bata sin-nga ti ndê lau sin, ma lau sin sêyob lôm dabuñ-nga nañ lau bata Israel-nga sêñkin, nañ sêkóc Yisu ma sêsô in amba dôñ. ¹³ Goc sêwê in sêtêñ Kayapas lawa Anas ndê andu si. Kayapas, in lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga têñ têm dinañ. ¹⁴ In ñgac nañ muñ-nga sôm asê têñ lau

bata Israel-nga, bu oc ñayham bu ñgac tigen mbac ndu ô lau honj.

Pita sêc Yisu ahuc

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Sêwê Yisu sêtêñ dabuñsiga ñamata-nga ndê andu, ma sêsôc tunlôm nanj kêgihi andu dau, nanj si. Ma Saimon Pita lu ñgacsêñom danj sêñkuc. Ñgacsêñom dau dabuñsiga ñamata-nga kêyalê inj tidônj, ma bocdinañ dec inj kêkuc Yisu ma gacgen sôc tunlôm dau gi. ¹⁶ Magoc Pita sôc gi dom, inj kalhac awê kêpiñ gatam. Dec ñgacsêñom nanj dabuñsiga ñamata-nga kêyalê, nanj mbu gi ma sôm yom pi Pita whiñ awê akiñ nanj yob gatam, goc kôc Pita sôc gi. ¹⁷ Ma awê akiñ dinañ ndac Pita bocdec, “Ma bocke? Am Yisu ndê ñgacsêñom danj whiñ, a?” Magoc Pita pa dau ma sôm, “Mba! Aô dom!”

¹⁸ Têñ ôbwêc dinañ gameñ ñalhuc sa, dec lau akiñ ti lau siñ lôm dabuñ-nga sêkôm ya golom asê goc sêlhac sêñgihi ma sêñsulu. Ma Pita gi kalhac whiñ ñac ma kêsulu ya.

Dabuñsiga Anas kêsu Yisu

(Mat 26:59-68; Mak 14:55-65; Luk 22:63-71)

¹⁹ T êñ dinañ, dabuñsiga ñamata-nga Anas* kêsu Yisu pi inj ndê sêñomi, ma pi yom nanj inj kêdôhônj têtj lau. ²⁰ Ma Yisu sôm, “Aô gasôm aneñ yom honj yêc awê. Aô kadôhônj lau gambo ñac si lôm wê-nga

* **18:19:** Anas - Muñ-nga lau Israel-nga sêñyalinj Anas sa ti ñac si dabuñsiga ñamata-nga. Têñ yala AD15 lau Rom-nga sêkôc inj su yêc gwelenj dau. Tinjambu Kayapas inj lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga, magoc lau Israel daêsam êlêmê sêsam Anas bu dabuñsiga ñamata-nga whiñ.

ma yêc lôm dabuŋ Jerusalem-nga, gameŋ naŋ lau Israel-nga honj êlêmê sêkac dau sa sêmbô naŋ. Ma aö gasêc yom daŋ ahuc dom. ²¹ Bocdinaŋ tu sake-nga am kêsu aö? Ndac lau naŋ sêngô aneŋ yom. Naŋ honj sênyalê yom naŋ aö gasôm.” ²² Têŋ ndoc Yisu sôm yom dinaŋ, goc ngac siŋ lôm dabuŋ-nga naŋ kalhac kêpiŋ iŋ, naŋ tap iŋ sip ali andô ma sôm, “Toc dabuŋsiga atu sa, ma ô iŋ ndê yom bocdinaŋ dom!” ²³ Dec Yisu sôm, “Yom naŋ aö gasôm, naŋ bu yom so, naŋ goc sôm têŋ aö. Magoc aö gasôm yom so daŋ dom, ma tu sake-nga dec am tap aö?” ²⁴ Têŋ dinaŋ Anas kêkiŋ Yisu têŋ dabuŋsiga ŋamata-nga Kayapas gi. Ma wac naŋ sêsô iŋ amba dôŋ, naŋ gacgeŋ yêc.

Pita sêc Yisu ahuc tiyham

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimon Pita kêsulu ya mbo, ma ŋamalac daŋ ndac iŋ, “Am ngac dau ndê ngacsêŋom daŋ, me?” Ma Pita pa dau ma sôm, “Mba!” ²⁶ Dabuŋsiga ŋamata-nga ndê ngac akiŋ daŋ mbo gameŋ dinaŋ. Iŋ ngac naŋ Pita pa iŋ ndê daŋgalaŋ su, naŋ ndê têngac. Ma iŋ sôm têŋ Pita, “Ma bocke? Aö galic am kalhac whiŋ ngac dinaŋ yêc ôm olib-nga. Yomandô, me?” ²⁷ Magoc Pita pa dau tiyham, ma ŋagahô eŋ dalec daŋ gic hu taŋ.

Pailot kêsahê Yisu

(Mat 27:11-18, 20-23; Mak 15:2-15; Luk 23:2, 3, 18-25)

²⁸ Ôbwêc pacndê, ma têŋ bêbêc ganduc lau bata Israel-nga sêhu Kayapas ndê andu siŋ ma sêwê Yisu sêtêŋ gôliŋwaga Rom-nga ndê andu si. Lau bata Israel-nga dinaŋ sêsôc andu dau dom, sêtöc

dau ma gauc gêm bu oc kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-ñga, dec oc tòm dom bu sêneñ Mwasin Pasowa-ñga.† 29 Bocdinañ Pailot, ñgac nañ gêm gôlinğ gameñ Judia-ñga sa têtñ ñac gi, ma ndac ñac, “Mac asôm bu ñgac dindec kôm giso bocke?” 30 Ma sêo yom ma sêsôm, “Inğ bu ndê giso mbasi, dec yac oc akôc inğ atêtñ am ameq lec dom.” 31 Dec Pailot sôm, “Mac daôm akôc inğ sa andi, ma amatôc inğ êñkuc mac daôm nem yomsu.” Magoc ñac sêsôm, “Mba! Bu mac lau Rom-ñga akêtñ yao bu yac lau Israel-ñga andic ñamalac dañ ndu dom.” 32 Nalêtñ dinañ dec Yisu ndê yom pi lêtñ nañ inğ oc mbac ndu,‡ nañ ñandô sa.

33 Têtñ dinañ Pailot hu ñac sinğ ma sôc andu gi, goc ta Yisu sôc gi ma ndac inğ, “Am lau Israel-ñga si Kinğ, a?” 34 Ma Yisu ô yom bocdec bu, “Am sôm yom dinañ tòm am daôm nem gauc, me lau ñatô sêsôm yom dau pi aö?” 35 Ma Pailot sôm, “Aö ñgac Israel-ñga dom! Am daôm nem lau ti dabunğsiga atu-tu Israel-ñga sêkêtñ am têtñ aö mweñ. Am kôm gêtñ giso bocke?” 36 Dec Yisu sôm, “Aneñ gôlinğ kinğ-ñga gitôm kinğ nom dindec-ñga si gôlinğ dom. Aö bu wanem gôlinğ gameñ nom-ñga dañ, dec oc tòm bu aneñ lau

† 18:28: Lau Israel-ñga si yomsu dañ sôm bu ñac bu sênem dabunğ dau, dec ñac sêmbo ahê têtñ flau gameñ apa-ñga. Nahu bu lau gameñ apa-ñga sêñkuc Anötö ndê yomsu dom, ma lau Israel-ñga bu sêmbo sêmpinğ ñac, dec oc kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-ñga. Pailot inğ ñgac Rom-ñga dañ, ma lau gameñ apa-ñga daêsam sêmbo inğ ndê andu, ma tu dinañ-ñga lau bata Israel-ñga sêtéc bu sêsôc inğ ndê andu. ‡ 18:32: Yisu sôm bu lau oc sêsunğ inğ sa yêc nom - alic Jon 12:32-33; 3:14; ma 8:28. Lau Israel-ñga sêtuc lau sac ña hoc ndu, magoc lau Rom-ñga sêndic lau sac pi a gicso dau ma tu dinañ-ñga Yisu sôm bu ñac oc sêsunğ inğ sa akêtñ nom.

akiñ sêyob aö ma sêndic siñ bu lau bata Israel-nga sêkôc aö dôñ dom. Magoc aö neñ gôliñ ñahu yêc nom dindec dom.” ³⁷ Goc Pailot sôm, “Bocdinañ, am sôm bu am kiñ dañ, a?” Ma Yisu sôm, “Am daôm sôm bu aö kiñ dañ. Anenñ dinañ kôc aö, ma aö gahôc asê nom tu gêñ tigeñ-nga, nañ tu wahoc yom ñandô asê-nga. Ma lau hoñ nañ atac whiñ yom ñandô, nañ sêkôc anenñ yom sa.” ³⁸ Pailot ñgô yom dau goc ndac, “Ma yom bocke iñ yom ñandô?”

Iñ sôm yom dinañ su, goc sa têñ lau bata Israel-nga gi, ma sôm tiyham têñ ñac, “Aö gatap yom dañ bu tamatôc iñ pi-nga, nañ sa dom. ³⁹ Magoc mac nem mêtê dañ yêc, bu wahu gapocwalô dañ siñ têñ mac têñ Mwasinñ Pasowa-nga ñandoc. Mac atac whiñ bu aö wahu ñgac dindec, nañ sêsam bu Kiñ Israel-nga, nañ siñ têñ mac, me mba?” ⁴⁰ Magoc sêmbwêc, “Mba! Iñ dom! Hu Barabas siñ têñ yac.” Barabas iñ lau nañ sêñgilí siñ têñ lau Rom-nga, nañ si dañ.

19

Sêsôm tidôñ bu sêndic Yisu ndu

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

¹ Goc Pailot kêñ Yisu têñ lau siñ-nga bu sêhi iñ ña sö. ² Ma sêñsau bu sêtoc iñ sa. Sêwhê wac kêma sêkêñ iñ uñ gitôm sunsuñ, ma sêkêñ iñ sôc ñakwê kokoc gitôm kiñ si ñakwê. ³ Goc sêsôc sêsa sêlhac iñ anğô-nga ma sêmbwêc, “Ei! Datoc lau Israel si Kiñ dindec sa mañ!” Ma sêtap iñ sip ali andô.

⁴ Ma Pailot sa meñ tiyham ma sôm têñ lau bata bu, “Anğô su nañ! Aö neñ lau siñ-nga oc sêkôc iñ sa têñ mac meñ. Ma bocdinañ dec añyalê bu aö

gatap yom dan sa pi in dom.” ⁵ Goc sêkôc Yisu sa menj, ti sunsun wac kêm ma ñakwê kokoc. Ma Pailot sôm, “Alic ñgac dau dec.” ⁶ Têñ ndoc dabuñsiga atutu ma lau siñ lôm dabuñ-nga sêlic in, nañ sêmbwêc, “Ndic in pi a gicso dau! Ndic in pi a!” Magoc Pailot sôm, “Mba! Aô gatap yom dan sa pi in dom. Mac daôm akôc in sa andi ma andic in pi a.” ⁷ Ma lau bata Israel-nga sêsôm, “Inj toc dau sa ma sam dau bu Anötö ndê Atu! Ma tu yom sac dinan-nga, yac mba yomsu sôm bu in mbac ndu manj.”

⁸ Pailot ñgô yom dinan ma töc dau ñandô. ⁹ Goc in kôc Yisu mbu sôc andu ñalôm gi, ma ndac in, “Am mwenj akêñ nde?” Magoc Yisu gêm dôñ. ¹⁰ Ma Pailot sôm têñ in, “Bocke am ô aneñ yom dom? Aneñ ñaclai yêc bu wangapwêc am su, me bu wandic am pi a gicso dau ndi. Am kêyalê, a?” ¹¹ Dec Yisu ô yom ma sôm, “Anötö bu kêñ têñ am dom, dec am oc tôm dom bu kôm gêñ danj têñ aô. Bocdinanj dabuñsiga nañ kêñ aô gasip am amam, nañ kôm giso hóc gêlêc am nem su.”

¹² Pailot ñgô yom dinan, dec kêsalê lêñ bu hu Yisu siñ. Magoc lau bata Israel-nga sêmbwêc ñapanj ma sêsôm, “Asa nañ toc dau sa bu in kinj danj, nañ kôm bu hóc gêlêc Sisa, lau Rom-nga si kinj. Bocdinanj am bu hu ñgac dindéc siñ, nañ am Sisa ndê silip dom.”

¹³⁻¹⁴ Bêc dinan in bêc lau Israel-nga sêmasanj Mwasinj Pasowa-nga, ma ac kalhac lhu su. Têñ ndoc Pailot ñgô lau bata Israel-nga si yom dinan, nañ dec in kôc Yisu sa awê têñ gameñ nañ sêsam bu Senj Hoc nañ gi. (Yêc Yom †Hibru sêsam gameñ dau bu Gabata.) Yêc dinan, Pailot ndöc sic ndöc in ndê pônj êmatôc yom-nga, ma sôm têñ lau bata

Israel-nga bu, “Alic mac nem kiñ dindec!” ¹⁵ Tigen ñac sêmbwêc, “Kôc in sa ndi! Kôc in sa ndi! Ndic in pi a gicso dau!” Dec Pailot ndac, “Mac atac whin bu aô wandic nem Kiñ pi a gicso dau ndi, a?” Ma dabuñsiga atu-tu sêô yom ma sêsôm, “In yac mba kiñ dom! Sisa tigen in yac mba kiñ.” ¹⁶ Têñ dinan Pailot sôc ñac si yom ñapu, ma kêñ Yisu têtñ ñac bu lau siñ-nga sêndic in pi a gicso dau ndi.

Lau siñ-nga sic Yisu pi a gicso dau

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Sêkêñ Yisu hôc dau ndê a gicso dau, ma sêwê in sêsa gameñ nan sêsam bu Gameñ Ñakêcyha-nga si. Yêc Yom Hibru sêsam gameñ dau bu Golgota. ¹⁸ Ma yêc dinan, ñac sic in pi a gicso dau gi. Ma ñac sic ñgac lu sêpi a sêwhin, dan kêgalêñ andô-nga ma dan kêgalêñ gasê-nga.

¹⁹ Pailot sôm bu sêto yom pi bapia dan ma sêndic pi a gicso dau ñahô-nga. Bapia dau sôm, “Yisu Nasaret-nga. Lau Israel-nga si Kiñ.” ²⁰ Sêto yom dau ña lau Israel, ti lau Rom-nga ma lau Grik-nga si awha. Gameñ dinan yêc suñ sa têtñ malac Jerusalem, dec lau Israel-nga daêsam sêlic bapia dau. ²¹ Boc-dinan dabuñsiga atu-tu Israel-nga sêtuçdiñ ma sêsôm têtñ Pailot, “Am to, ‘Lau Israel-nga si Kiñ,’ ma yac alic yham dom! Am bu to, ‘Ñgac dindec sam dau bu lau Israel-nga si kiñ,’ dec oc solop.” ²² Magoc in ô yom ma sôm, “Aô gato yom dinan, ma oc yêc bocdinan.”

²³ Têtñ ndoc lau siñ-nga sic Yisu pi a gicso dau, nan sêkôc in ndê ñakwê su. Ñac lau hale, ma sêwhê ñakwê awê-nga kôc gi ton hale, ma sêkôc sa tôm gi. Magoc ñac sic sam in ndê ñakwê ñalôm-nga dom.

Ŋakwê dau ŋayham andô, sêsê dom, sêwhê sambuc ti po baliŋ yêc ŋasu ma sip têtŋ gahi. ²⁴ Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêsôm têtŋ dandi, “Dakêc po dau kic dom. Dapuc gapoc ma yac neŋ daŋ kôc po sambuc.” Ŋac sêkôm bocdinaŋ, dec yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ ŋandô sa. Yom dau bocdec bu:

Ŋac sêwhê aneŋ ŋakwê kôc têtŋ dandi, ma sêpuc gapoc tu aneŋ ŋakwê-ŋga. *[BW 22:18]*

²⁵ Têtŋ ndoc dinaŋ Yisu dinda lu asiwê daŋ, ma Klopas ndê awê Maria lu Maria Magadala sêlhac sêmpin a gicso dau. ²⁶ Ma Yisu gêlic in dinda kalhac whin ŋgac-sêŋom naŋ in atac whin ŋandô, dec in sôm têtŋ dinda, “O dinaŋ. Lic nem atômŋgac dinaŋ.” ²⁷ Ma in sôm têtŋ ŋgacsêŋom dau bu, “Lic am dinam dinaŋ.” Ma têtŋ bêc dinaŋ ma gi, ŋgacsêŋom dau kôc Yisu dinda sa ndôc in ndê andu.

Yisu mbac ndu

(Mat 27:48, 50; Mak 15:36-37; Luk 23:36)

²⁸ Yisu kêyalê bu in gic dabiŋ gêŋ hoŋ su. Ma tu yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ ŋandô sa-ŋga, dec in sôm, “Aö bu yô aö.” ²⁹ Lôŋ wain ŋamakic-ŋga daŋ kalhac gameŋ dinaŋ, ma ŋgac siŋ-ŋga daŋ kôc sôwam daŋ ma kêŋ sip wain. Goc in sô pi a baliŋ daŋ, ma hôc sa pi têtŋ Yisu whasuŋ gi. ³⁰ In nôm su ma sôm, “Aö neŋ gwelen hoŋ pacndê su.” Goc in wec, ma mbac ndu.

³¹ Têtŋ bêc dinaŋ lau Israel-ŋga sêmasaŋ dau tu bêc Sabat-ŋga, ma Sabat laŋsê-ŋga in ŋac si om atu daŋ. Ŋac sêtec bu lau batê sêŋgalêŋ a gicso dau têtŋ bêc atu dinaŋ, boc-dinaŋ dec lau bata sêndac Pailot bu lau siŋ-ŋga sêtuc lau dau si gahi dulu tu bu sêmbac ndu ŋagahô-ŋga, goc sêkôc ŋac si ŋamlan

su ma sêṅsuhun. ³² Pailot gôlôc su, dec lau siṅ-nga sêtêṅ ṅgac daṅ naṅ sic pi a gicso dau whiṅ Yisu naṅ si, ma sêtuc iṅ gahi dulu. Goc ṅac sêtuc ṅgac tilu-nga gahi dulu boc-dinaṅ. ³³ Tigeṅ têṅ têm sêtêṅ Yisu si, naṅ sêlic bu iṅ mbac ndu su, dec sic iṅ gahi dulu dom. ³⁴ Magoc ṅgac siṅ-nga daṅ kôc iṅ ndê kêṃ ma kuṅ Yisu sip ṅabi, ma ṅagahô dac ti bu kêc sa meṅ. ³⁵ (ṅgac naṅ gêlic gêṅ hoṅ dinaṅ su, naṅ dec sôm asê, ma iṅ ndê yom iṅ yom ṅandô. Iṅ dau kêyalê bu iṅ ndê yom iṅ yom ṅandô, ma iṅ sôm asê bu mac akêṅ whiṅ bocdinaṅ.) ³⁶ Gêṅ dinaṅ hôc asê, dec yom lu naṅ sêto yêc, naṅ ṅandô sa.

Yom daṅ yêc bocdec bu:

ṅac oc sêtuc iṅ ndê ṅakwa daṅ dulu dom. *[BW 34:20]*

³⁷ Ma yom daṅ tiyham yêc bocdec:

ṅac oc sêlhac ma tahê ṅgac naṅ sêkuṅ iṅ naṅ. *[Sek 12:10]*

Sêkêṅ Yisu ndê ṅamlan yêc hoc ṅasuṅ

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ ṅgac daṅ mbo, naṅ sêsam bu Josep, ma iṅ meṅ akêṅ malac A rimatiya. Iṅ kêṅ whiṅ Yisu, magoc sêc dau ahuc, bu iṅ tōc lau bata Israel-nga. Têṅ telha dinaṅ iṅ têṅ Pailot gi ma ndac Yisu ndê ṅamlan. Pailot gôlôc, dec Josep sa gi ma kôc Yisu ndê ṅamlan su yêc a gicso dau. ³⁹ Ma Nikodemas gêm iṅ sa. Nikodemas iṅ ṅgac bata Israel-nga naṅ muṅ-nga gi gêlic Yisu têṅ ôbwêc daṅ. Iṅ kôc a ṅakwi ti gêṅ ṅamalu naṅ sêṅgaluṅ whiṅ dau su, naṅ gitôm 30 kilogram, ma whiṅ Josep gi. ⁴⁰ Iṅlu sêkôc Yisu ndê ṅamlan, ma sem oso ṅa gêṅ ṅamalu, goc sêhi

ahuc ɲa po ɲayham. Sêkôm gêɲ dau kêkuc lau Israel-ɲga si gêbôm sêɲsuhun lau batê-ɲga. ⁴¹ Ôm dan yêc sun sa têtɲ gameɲ nan lau sin-ɲga sic Yisu pi a gicso dau. Ma sêhô dan yêc ôm dau ɲalôm, nan lau sêlêtɲ gwanan su yêc hoc ɲalôm, ma sêkêtɲ ɲgac batê dan yêc hoc ɲasun dau mun su dom. ⁴² Bocdinaɲ sêɲsuhun Yisu ɲamlan yêc hocsun dinaɲ, ɲahu bu bêc dinaɲ in bêc lau Israel-ɲga sêmasan dau tu Sabat-ɲga, ma hocsun dau yêc kêpin.

20

Yisu tisa

(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-10)

¹ Bêc Sabat-ɲga meɲ gi su, ma têtɲ wake ɲabêc ɲamata-ɲga Maria Magadala tisa têtɲ bêbêc ganduc, ma sa têtɲ sêhô gi. In gêlic bu hoc atu nan sêkêtɲ ndôc sê awha, nan ndôc ɲamala dom. ² Goc in kêti mbu têtɲ Saimon Pita lu ɲgacsêɲom nan Yisu atac whin ɲandô, nan gi, ma sôm têtɲ inlu, “Oyaê! ɲac sêkôc Pômdau ndê ɲamlan su yêc sêhô, ma yac am gauc gameɲ nan sêkêtɲ in yêc.” ³ Goc Pita lu ɲgacsêɲom dinaɲ sêti bu sêtêtɲ sêhô sêndi. ⁴ Inlu sênti si, ma ɲgacsêɲom dinaɲ hêc gêlêc Pita su ma hêc asê mun. ⁵ In sôc gi dom, magoc in wec ma tôc gwaniɲ, ma gêlic po nan sêhi pi Yisu ndê ɲamlan, nan yêc ɲamala. ⁶ Saimon Pita kêkuc meɲ hêc asê ma gacgeɲ sôc hocsun dau ɲalôm gi. In gêlic po nan yêc, ⁷ ma po nan sêhi pi Yisu ɲagôlôn. Po dinaɲ yêc dau-ɲga, magoc yêc bambalin dom, yêc gitôm sêtip sa ɲapep. ⁸ Goc ɲgac-sêɲom nan hêc asê sêhô mun, nan sôc gi whin. In gêlic po ɲambwa, dec kêɲ whin bu Yisu tisa su yomandô. ⁹ (Mun-ɲga e meɲ têtɲ têtɲ

dinaŋ, naŋ ŋac si gauc sa dom pi yom hoŋ naŋ sêto yêc bu Yisu oc tisa akêŋ lau batê-ŋga.)

Yisu hoc dau asê têŋ Maria Magadala

¹⁰ Dinaŋ su ma ŋgacsêŋom lu dinaŋ sêlhô sêmbu sêtêŋ si andu si. ¹¹ Magoc Maria Magadala naŋ mbu meŋ su, naŋ gacgeŋ kalhac sêhô ŋamakê ma taŋ. In wec bu tôc gwaniŋ sêhô ŋalôm, ¹² ma in gêlic aŋela lu ti ŋakwê sêsêp sêndôc gameŋ naŋ muŋ-ŋga Yisu yêc, daŋ ndôc ŋagôlôŋ-ŋga, ma daŋ ndôc gahi-ŋga. ¹³ Ma sêndac in, “O awhê! Am taŋ tu sake-ŋga?” Ma in ô yom ma sôm, “Lau sêkôc aneŋ Pômdau ndê ŋamlaŋ su, ma aô gam gauc gameŋ naŋ sêkêŋ in yêc naŋ.” ¹⁴ In sôm yom dinaŋ su, dec tagêlic ma gêlic Yisu, magoc kêyalê dom bu in Yisu. ¹⁵ Ma Yisu sôm, “Awhê! Am taŋ tu sake-ŋga? Am kêsalê asa?” Maria gauc gêm bu in ŋac naŋ yob ôm dau, dec sôm, “O ŋadau, am bu kôc in ndê ŋamlaŋ su, goc sôm asê têŋ aô bu am kêŋ in yêc gameŋ bocke, ma yac oc andi akôc in sa.” ¹⁶ Têŋ dinaŋ Yisu sôm têŋ in, “Maria.” Goc Maria kac dau kwi ma mbwêc ŋa Yom Hibru, “Raboni!” (Yom dau danem kwi bu ‘Kêdôhônwaga.’) ¹⁷ In kêgape Yisu dôŋ ŋaŋga, magoc in sôm, “Am êmasec aô ŋapaŋ dom, bu aô gatêŋ Damaŋ ga su dom. Magoc am mbu ndi, ma sôm têŋ aneŋ asidôwai bu aô oc wambu watêŋ aneŋ Damaŋ, ma mac nem Damam. In aô neŋ Anötö, ma mac nem Anötö.”

¹⁸ G oc Maria Magadala kôlhô têŋ Yisu ndê sêŋomi gi, ma sôm têŋ ŋac bu, “Pômdau tisa ma aô galic in su!” Ma yom hoŋ naŋ Yisu sôm têŋ in, naŋ in gic miŋ têŋ ŋac.

Yisu hoc dau asê têŋ ndê sêŋomi

19 Têñ wake ñabêc ñamata-nga dinan ñaôbwêc, sêñomi sêmbô andu dan ñalôm sêwhin dau. Nac sic gatam ahuc ñannga, bu sêtöc lau bata Israel-nga. Sêmbô dinan, ma Yisu hoc dau asê kalhac ñac ñalhu, ma sôm, “Yom malô whin mac!” 20 In sôm yom dinan su, goc tôc in amba ma ñabi têtñ ñac sêlic. Ma ñac hon atac ñayham atu tu sêlic Pômdau-nga. 21 Ma in sôm tiyham, “Yom malô whin mac! Tôm Daman kêkin aö gasip nom gameñ, nan kwahic dec wanñin mac asa andi.” 22 Dec in yu wayahô pi ñac ma sôm, “Akôc Nalau Dabuñ sa loc. 23 Aö wakêñ ñaclai têtñ mac bu asuc ñamalac si sac kwi. Nac nan mac asuc ñac si sac kwi, nan Anötö suc ñac si sac kwi bocdinan. Ma ñac nan mac asuc si sac kwi dom, nan si sac oc gacgeñ yêc ñac-nga.”

Yisu hoc dau asê têtñ Tomas

24 Têtñ ndoc ñamata-nga nan Yisu hoc dau asê têtñ in ndê sêñomi, nan Tomas mbo whin ñac dom. In ñgacsêñomi 12 si dan nan sêsam bu Lôcmpôn. 25 Tinambu sêñomi ñatô sêsôm têtñ in bu, “Yac alic Pômdau su!” Magoc in sôm, “Aö gakêñ whin dom! Aö bu walic bôlêm ñamala yêc in amba, ma wakêñ aö amanatu sip ñamala dau, ma sôc kêm ñamala yêc in ñabi, dec aö oc wakêñ whin.”

26 Wake dan ginnga su, ma Yisu ndê sêñomi sêmbô andu dau tiyham, ma Tomas mbo whin ñac. Nac sic gatam ahuc ñannga sa, magoc Yisu meñ kalhac ñac ñalhu. Ma in sôm, “Yom malô whin mac!” 27 Ma in sôm têtñ Tomas, “Lic aö aman, ma kêñ amam-atu sip dec, ma kêñ amam-atu sôc aneñ ñabi. Hu nem atac lu-lu sin, ma kêñ whin.” 28 Dec Tomas sôm, “Aneñ Pômdau, ma aneñ Anötö am!” 29 Goc

Yisu sôm têñ in, “Am gêlic aö su, dec kêñ whiñ. Aö awhañ hóc lau nañ sêlic pi tandô dom, magoc sêkêñ whiñ, bu ñac oc sêtap Anötö ndê mwasin sa.”

Jon ndê bapia ñahu

³⁰ Yisu kôm gêñ dalô daêsam yêc in ndê sêñomi anğô-ñga, nañ ñamin yêc bapia dindec dom.

³¹ Magoc yom pi gêñ dalô nañ sêto sip bapia dindec, nañ yêc tu bu mac asam ma akêñ whiñ bu Yisu in Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêñ whiñ in ndê ñaê-ñga, dec mac oc atap sen ambo tamli-ñga sa.

21

Ngacsêñomi sêhê i daêsam

¹ Tiñambu Yisu hoc dau asê têñ ngacsêñomi tiyham, yêc Bugicton Taibirias* ñamakê. Ma ñamin dau dindec. ² Saimon Pita, ma Tomas nañ sêsam bu Lôcmpôn, Natanael nañ meñ akêñ malac Kana yêc Galili, Sebedi ndê atu lu, ma ngacsêñom lu tiyham sêmbô sêwhiñ dau. ³ Ma Pita sôm têñ ñac, “Aö bu wasa wandi wakôc i.” Ma ñac sêsôm, “Ayôc, yac awhiñ am daloc.” Bocdinañ ñac hon sêpi wañ dan ma sêsa si bu sêkêñ wasañ. Magoc têñ ôbwêc dinañ, sêkôc i dan dom.

⁴ Têñ bêbêc ganduc Yisu kalhac baö, tigen ñac sênyalê dom bu in Yisu. ⁵ Ma in hê mwalêc ñac ma sôm, “Aê mac lau. Mac akôc i ñatô, me mba?” Ma sêsôm, “Mba!” ⁶ Dec in sôm têñ ñac, “Akêñ wasañ sip andô-ñga, ma mac oc atap i ñatô sa.” Bocdinañ ñac sêkêñ wasañ sip gi ma sêkôc i daêsam andô, dec

* **21:1:** Taibirias - Bugicton Galili-ñga ndê ñaê dan.

gitôm dom bu sêhê sa. ⁷ Têḡ dinanḡ ḡgacsêḡjom nanḡ Yisu atac whiḡ kêlêc, nanḡ sôm têḡ Pita bu, “Kec, Pômdau dau dê.” Saimon Pita ḡḡo yom dau, goc ḡgahô iḡ kôc ndê ḡakwê awê-ḡga sa, hi pi dau, ma pwê sip bu gi, ma bu têḡ Yisu ndi. ⁸ Wanḡ dau poc kêpiḡ baö, ḡasawa gitôm 90 mita, ma ḡgacsêḡjomi ḡatô sêhêc wanḡ ma sêhê wasanḡ ti i sêḡkuc Pita.

⁹ ḡac sêhêc asê baö, ma sêlic i sa ya ḡanda, ma bolom ḡatô. ¹⁰ Ma Yisu sôm têḡ ḡac, “Akôc i ḡatô sa yêc wasanḡ amenḡ.” ¹¹ Goc Saimon Pita têḡ wanḡ gi, kêgapwêc wasanḡ su, goc sêhê pi baö gi. I atu-atu daêsam sêyêc wasanḡ, nanḡ sêsê sa gitôm 153, magoc wasanḡ dau kic dom. ¹² ḡac honḡ sêtöc bu sêndac iḡ bu, “Am asa?” Magoc yêc ḡac si ḡalôm sêḡyalê bu iḡ Pômdau. Ma Yisu sôm, “Amenḡ ma aneḡ ḡêḡ bêbêc-ḡga.” ¹³ Dec iḡ kêsêlêḡ gi ma kôc i ti bolom sa, ma kêḡ têḡ ḡac. ¹⁴ Dinanḡ ti têm titö-ḡga nanḡ Yisu hoc dau asê têḡ ndê ḡgacsêḡjomi têḡ ndoc Anötö uḡ iḡ sa akêḡ lau batê-ḡga.

Yisu ndê yom têḡ Pita

¹⁵ ḡac seḡ ḡêḡ pacndê, goc Yisu sôm têḡ Saimon Pita, “Saimon, Jon ndê atu. Am tac whiḡ aö ḡandô, hêc ḡêlêc lau dindêc si atac whiḡ aö su, me?” Ma iḡ sôm, “Aêc Pômdau! Am kêyalê bu aö atac whiḡ am.” Dec Yisu sôm, “Bocdinanḡ lôm aneḡ domba.” ¹⁶ Ma Yisu ndac iḡ tiyham bu, “Saimon, Jon ndê atu, am tac whiḡ aö ḡandô, me?” Ma iḡ ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, am kêyalê bu aö atac whiḡ am.” Dec Yisu sôm, “Yob aneḡ domba.” ¹⁷ Ma iḡ ndac tidim titö-ḡga, “Saimon, Jon ndê atu, am tac whiḡ aö ḡandô, me?” Pita ndê ḡalôm ḡawapac bu Yisu ndac yom tigeḡ dinanḡ têḡ iḡ tidim tö, ma iḡ

sôm, “Pômdau, am kêyalê gêñ honj. Am kêyalê bu aö atac whiñ am kêlêc.” Goc Yisu sôm, “Lôm aneñ domba. ¹⁸ Aö wasôm yom ñandô têtñ am. Têtñ ndoc am mbo balê, nañ am kêmasañ daôm, ma kêselêñ têtñ gameñ bocke nañ am daôm atac whiñ bu ndí. Tigeñ tiñambu, têtñ ndoc am ti ñamalac andô, nañ am oc êmatôc amam, ma lau dañ oc sêsô am nem piñkap dôñ, ma sêwê am têtñ gameñ nañ am atac whiñ dom bu ndi-ñga nañ.” ¹⁹ Yisu sôm yom dinañ gwanañ pi Pita ndê mbac ndu ñalêñ, nañ oc po Anötö ndê waê sa. Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Êmkuc aö!”

Yisu lu ñgacsêñom nañ iñ atac whiñ

²⁰ Têtñ dinañ Pita kac dau kwi ma gêlic ñgacsêñom nañ Yisu atac whiñ iñ ñandô, nañ kêkuc iñlu. (Iñ ñgac dinañ têtñ ndoc ñac senj Pasowa, nañ ndöc gi pañ Pômdau, ma ndac iñ bu asa oc hoc iñ asê.) ²¹ Têtñ ndoc Pita gêlic iñ, nañ goc iñ ndac Yisu, “Pômdau, ñgac dê oc bocke?” ²² Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am êmkuc aö ma hêgo daôm pi iñ dom. Aö bu wakêñ iñ mbo tali e wambu wameñ, nañ aö neñ gêñ.” ²³ Tiñambu sêñomi ñatô sêñgô yom dau ñawaê, ma ñatô gauc gêm bu ñgacsêñom dinañ oc mbac ndu dom. Magoc Yisu ndê yom hêganôñ ñgacsêñom dau mbo tali-ñga lec dom. Iñ sôm bu, “Aö bu wakêñ iñ mbo tali e wambu wameñ, nañ aö neñ gêñ.”

Yom ndic bata-ñga

²⁴ Iñ ñgacsêñom dau dinañ dec hoc yom honj dindec asê, ma to sip bapia dindec. Ma yac añyalê bu iñ ndê yom iñ yom ñandô eñ. ²⁵ Yisu kôm gêñ daêsam ma daêsam andô nañ ñamiñ yêc bapia

dindec dom. Yac bu aṅsahê bu ato yom sip bapia,
pi gêṅ hoṅ naṅ Yisu kôm, mboe yom dau oc nem
bapia nom-ṅga hoṅ ahuc.

Anötö ndê Yom Lêñsêḿ Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 9 Oct 2020

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7